

Meža apsaimniekošanas plāns

2023

Rimants Brālis, Aldis Deglis,
Žanis Bacāns
SODRA grupa Latvijā
01.06.2023

MEŽA APSAIMNIEKOŠANAS PLĀNA VĒSTURE

Izmaiņu vēsture

Datums	Autors	Versija	Apraksts
04.10.2012	Rimants Brālis	1.0	Meža apsaimniekošanas plāna sākotnējā redakcija
22.10.2012	Rimants Brālis, Aldis Deglis	1.1	Meža apsaimniekošanas plāna otrā redakcija
25.10.2012	Rimats Brālis, Aldis Deglis	1.2	Meža apsaimniekošanas plāna 2012. gada gala redakcija
04.11.2013	Rimats Brālis, Aldis Deglis	1.3	Meža apsaimniekošanas plāna 2013. gada gala redakcija
21.11.2014	Rimats Brālis, Aldis Deglis	1.4	Meža apsaimniekošanas plāna 2014. gada gala redakcija
15.03.2016	Rimants Brālis, Aldis Deglis, Žanis Bacāns	1.5	Meža apsaimniekošanas plāna 2016. gada gala redakcija
09.06.2017	Rimants Brālis, Aldis Deglis, Žanis Bacāns	1.6	Meža apsaimniekošanas plāna 2017. gada gala redakcija
12.02.2019	Rimants Brālis, Aldis Deglis, Žanis Bacāns	1.7	Meža apsaimniekošanas plāna 2019. gada gala redakcija
05.05.2020	Rimants Brālis, Aldis Deglis, Žanis Bacāns	1.8	Meža apsaimniekošanas plāna 2020. gada gala redakcija
07.05.2021	Rimants Brālis, Aldis Deglis, Žanis Bacāns	1.9	Meža apsaimniekošanas plāna 2021. gada gala redakcija
23.09.2021	Rimants Brālis, Aldis Deglis, Žanis Bacāns	1.10	Meža apsaimniekošanas plāna 2021. gada labota gala redakcija
10.06.2022	Rimants Brālis, Aldis Deglis, Žanis Bacāns	1.11	Meža apsaimniekošanas plāna 2022. gada gala redakcija
01.06.2023	Rimants Brālis, Aldis Deglis, Žanis Bacāns	1.12	Meža apsaimniekošanas plāna 2023. gada gala redakcija

Caurskatītāji

Datums	Caurskatītājs	Versija	Amats
23.10.2012	Valentīns Kukšins	1.1	Meža meistars
23.10.2012	Tatjana Parfjonova	1.1	Grāmatvede – lietvede
04.11.2013	Kaspars Piševs	1.3	Kartogrāfs
21.11.2014	Aija Jakovļeva; Kaspars Piševs	1.4	Lietvede; Kartogrāfs
15.03.2016	Ilva Bolšteina; Ilgvars Zihmanis	1.5	Konsultants
31.05.2021	Ilva Bolšteina, Rimants Brālis, Kaspars Piševs	1.9	Konsultants, sertifikācijas speciālists, kartogrāfs
23.09.2021	Rimants Brālis	1.10	sertifikācijas speciālists
06.06.2022	Ilva Bolšteina, Rimants Brālis, Kaspars Piševs	1.11	Konsultants, sertifikācijas speciālists, kartogrāfs
01.06.2023	Ilva Bolšteina, Rimants Brālis, Kaspars Piševs	1.12	Konsultants, sertifikācijas speciālists, kartogrāfs

Apstiprinātās versijas

Datums	Caurskatītājs	Versija	Amats
29.10.2012	Lars-Georg Hedlund	1.2	Prokūrists
05.11.2013	Lars-Georg Hedlund	1.3	Prokūrists
21.11.2014	Lars-Georg Hedlund	1.4	Prokūrists
15.03.2016	Kārlis Blūms	1.5	Prokūrists
09.06.2017	Kārlis Blūms	1.6	Prokūrists
03.06.2019	Kārlis Blūms	1.7	Prokūrists
27.05.2020	Kārlis Blūms	1.8	Prokūrists
05.06.2021	Kārlis Blūms	1.9	Prokūrists
23.09.2021	Kārlis Blūms	1.10	Prokūrists
10.06.2022	Kārlis Blūms	1.11	Prokūrists
01.06.2023	Kārlis Blūms	1.12	Prokūrists

© 2012-2023 SIA SODRA Latvia. Visas tiesības aizsargātas. Šī dokumenta vai tā daļu kopēšana, modificēšana, uzglabāšana, arhivēšana un publiskošana ir kategoriski aizliegta.

SATURS

Meža apsaimniekošanas plāna vēsture	1
Izmaiņu vēsture	1
Caurskatītāji	2
Apstiprinātās versijas	3
Saturs	4
Tekstā izmantotie saīsinājumi	6
Ievads	7
1. Meža apsaimniekošanas stratēģija un mērķi	9
1.1. Mežu iedalījums un informācijas atjaunināšana	11
2. SODRA Latvia grupas īpašumu vispārējs raksturojums	13
2.1. Meža zemju raksturojums un iedalījums zemes kategorijās	15
2.2. Mežaudžu iedalījums pa sugu kategorijām	18
2.3. Mežaudžu platību iedalījums pa bonitātēm	18
2.4. Mežaudžu iedalījums pa valdošajām koku sugām	20
2.5. Mežaudžu platību iedalījums pa meža augšanas apstākļu tipiem	23
2.6. Mežaudžu krājas iedalījums pa sugām un vecuma grupām	25
2.7. Vidējā koksnes krāja	25
2.8. Meža nekoksnes resursu raksturojums	26
2.9. Medību saimniecība	28
2.10. Sociāli ekonomisko apstākļu raksturojums	32
2.11. Dabas vērtības un to saglabāšana	39
2.12. Augstvērtīgie meži	46
2.13. Ar normatīvajiem aktiem noteiktie saimnieciskās darbības aprobežojumi	49
2.14. Apsaimniekotāja identificētās dabas un kultūras vērtības	51
2.15. Rekreācijas objekti publiskajā ārtelpā	53
2.16. CO ² piesaiste	54
2.17. Natura 2000	56
2.18. Dabas un kultūras vērtību aizsardzība	56
3. Meža apsaimniekošana	59
3.1. Meža izmantošana	59
3.2. Meža atjaunošana	66
3.3. Mežaudžu kopšana	68

3.4. Meža aizsardzība	72
3.5. Meža infrastruktūra	76
3.6. Meža infrastruktūras uzturēšana.....	77
3.7. Ainavu cirtes	78
3.8. Meža apsaimniekošanas darbību ietekmes vērtējums un monitorings.....	79
3.9. Meža apsaimniekošanas plāna aktualizācija	87

TEKSTĀ IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI

HCV – Augstvērtīgie meži.

SODRA Latvia grupa – Latvijā reģistrētie saistītie uzņēmumi SIA SODRA Latvia, SIA Sodra Mežs, SIA Fragaria, SIA Myrtillus, SIA Ruda, SIA Zilupe Mežs, SIA Alfredsson Latvia ar to īpašumā vai valdījumā esošiem meža un zemju īpašumiem.

DMB –Dabiskie meža biotopi.

ES – Eiropas Savienība.

FMPP – Forest Management Planning Package (latviešu valodā: Meža apsaimniekošanas plānošanas metodika).

FSC® – Forest Stewardship Council (latviešu valodā: Meža uzraudzības padome).

HCV- High Conservation Value (latviešu valodā: Augstvērtīgs).

IT – Informācijas tehnoloģijas.

ĪADT – īpaši aizsargājamā dabas teritorija.

LLU - Latvijas Lauksaimniecības universitāte.

LR – Latvijas Republika.

LVM - Latvijas valsts meži.

LVMI Silava – Latvijas Valsts mežzinātnes institūts “Silava”.

MAAT – meža augšanas apstākļu tips.

MAP – meža apsaimniekošanas plāns.

VMD – Valsts meža dienests

DPA – Mežsaimniecisko darbu anketas

MNK – Mežaudzes novērtēšanas anketa

IEVADS¹

SODRA Latvia grupa apsaimnieko zemes vairāk kā 130 000 ha platībā visā Latvijas teritorijā. SODRA Latvia grupā ietilpst:

- SIA Alfredsson Latvia (596.64 ha zemju, t.sk. 559.11 ha meža zemju);
- SIA Fragaria (18283.3 ha zemju, t.sk. 16456.64 ha meža zemju);
- SIA Myrtillus (80444.38 ha zemju, t.sk. 64497.15 ha meža zemju);
- SIA Ruda (6483.61 ha zemju, t.sk. 5669.57 ha meža zemju);
- SIA SODRA Mežs (17495.54 ha zemju, t.sk. 15718.73 ha meža zemju);
- SIA Zilupe Mežs (10616.91 ha zemju, t.sk. 7946.59 ha meža zemju);

SODRA Latvia grupas pamatdarbības joma ir meža īpašumu ilgtermiņīga apsaimniekošana. Līdztekus meža apsaimniekošanai, SODRA Latvia grupa attīsta arī citus darbības veidus – apsaimnieko lauksaimniecības zemes, sniedz medību pakalpojumus un veicina rekreācijas iespēju pieejamību. SODRA Latvia grupa mežus un meža zemes pārvalda un izmanto tādā veidā, lai saglabātos to bioloģiskā daudzveidība, produktivitāte, atjaunošanās spēja, vitalitāte un potenciālā spēja apmierināt nozīmīgas ekoloģiskās, ekonomiskās un sociālās funkcijas. Gada laikā meža zemju platības palielinājušās par ~ 3200 ha.

SODRA Latvia grupa Latvijā

SODRA grupa Zviedrijā apsaimnieko ~ 2,8 miljonus ha meža zemes. Līdztekus meža īpašumu apsaimniekošanai Zviedrijā, veic meža īpašumu apsaimniekošanu arī Latvijā, pamatojoties uz sekojošiem apsvērumiem:

- mežrūpniecība valstī ir raksturojama, kā samērā jauna nozare un ir vērojama tendence ilgtermiņā censties apmierināt vietējo pieprasījumu;
- valsts ģeogrāfiskā atrašanās vieta, kas ir tuvu tādām nozīmīgām valstīm kā Zviedrija, Somija un Vācija, kurām ir raksturīga attīstīta mežrūpniecība un kuras ir ieinteresētas Latvijas koksnes un enerģētisko izejvielu iegādē;
- mežos ir plašāks koku sugu spektrs, kas nozīmē risku diversifikāciju ilgtermiņā.

Meža īpašumu apsaimniekošanā SODRA Latvia grupa tiecas panākt optimālu līdzsvaru starp augstu kvalitāti un adekvātām izmaksām. Lēmumi par mežu ciršanu tiek pieņemti, izvērtējot tirgū aktuālās cenas un izvairoties no tā, ka atsevišķas mežaudzes varētu zaudēt vērtību. Savas darbības ietvaros SODRA Latvia grupa cenšas palielināt reģionālo īpašumu koncentrāciju, kas ilgtermiņā dod izmaksu optimizācijas iespējas. Salīdzinoši bieži ir novērojams, ka tirgū tiek piedāvāti mežsaimnieciski

¹ Dati apkopoti 30.04.2022

[Meža un saistīto nozaru attīstības pamatnostādnes \(zm.gov.lv\)](http://zm.gov.lv)

degradēti īpašumi, kuru iegādei ir nepieciešami salīdzinoši mazāki resursi. Kā viens no pastāvīgiem uzņēmuma mērķiem ir šādu īpašumu atgriešana saimnieciskajā aprītē, pakāpeniski palielinot to ilgtspējību un vērtību.

SODRA Latvia grupa ievēro un vadās pēc Latvijas Republikas normatīvo aktu un FSC® (Meža uzraudzības padomes) meža apsaimniekošanas noteiktajiem standartiem un prasībām.

Meža apsaimniekošanas plāns (MAP) ir izstrādāts, ievērojot valstī spēkā esošos normatīvos aktus, ratificētās starptautiskās konvencijas, Meža un saistīto nozaru attīstības pamatnostādnes 2015.–2020. gadam un FSC Principus un Kritērijus. MAP izstrādāts saskaņā ar Ministru kabineta 2014. gada 4. februāra noteikumiem Nr. 67 "Noteikumi par meža apsaimniekošanas plānu" un NEPCon pagaidu FSC meža apsaimniekošanas standartu Latvijai.

MAP sākotnējā versija tika izstrādāta laika periodam no 2012. līdz 2016. gadam. MAP 2023. gada versija ir caurskatīta, aktualizēta un apstiprināta laika periodam no 2018. gada līdz 2023. gadam.

1. MEŽA APSAIMNIEKOŠANAS STRATĒGIJA UN MĒRĶI

Mūsdienīgam mežam jābūt ražīgam, bioloģiski daudzveidīgam, veselīgam, ekoloģiski tīram un kvalitatīvam. Uz mūsdienīgu mežu virzītas apsaimniekošanas mērķi – efektīvi un saimnieciski izmantot meža resursus, saglabāt dabas daudzveidību un esošās kultūrvēsturiskās vērtības, kā arī nodrošināt sabiedrībai atpūtas un rekreācijas iespējas un citas meža nekoksnes vērtības.

SODRA Latvia grupa apsaimnieko savus īpašumus Latvijā, īstenojot efektīvu meža apsaimniekošanas stratēģiju, kuras pamatā ir pārdomāta mežsaimniecības attīstības plānošana ilgtermiņā – sākot ar meža atjaunošanu un beidzot ar koksnes realizāciju. Sodra Latvia grupa aktīvi iesaistās Latvijas meža nozares attīstībā, ieviešot un izmantojot mūsdienīgas apsaimniekošanas metodes, jaunākās zinātniskās atziņas, kā arī ilggadīgu mežsaimniecības pieredzi.

SODRA Latvia grupas meža apsaimniekošanas stratēģija vērsta uz efektīvu un ilgtspējīgu meža resursu saimniecisko izmantošanu, vienlaikus nodrošinot meža ekosistēmas uzturēšanu un tās bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un atbalstot apkārtējo iedzīvotāju sociālo vajadzību apmierināšanu. Būtisks grupas stratēģijas virziens ir meža platību atjaunošana, paplašināšana un kvalitātes uzlabošana, veidojot augstvērtīgu nākotnes mežu. Ja tiek piedāvāts tirgū īpašums ar zemas kvalitātes mežiem un izcirtumiem, SODRA Latvia grupa vienmēr cenšas novirzīt nozīmīgu daļu no saviem ieņēmumiem šo īpašumu iegādei, sakārtošanai un attīstībai.

Šā gada sākumā Sodra grupa izsludināja jaunu stratēģiju 2025+ ar pamata saukli “No vienas ģimenes uz otru”. Uz doto brīdi notiek darbs pie jaunu stratēģijas 2025+ integrēšanas SODRA Latvia grupas procesos. Līdz minētās integrēšanas pabeigšanas, tiek papildināta un īstenota esošā stratēģija, kas ietver stratēģijas 2025+ galvenās vadlīnijas

SODRA Latvia grupas stratēģijas pamatnostādnes ir veidotas saskaņā ar kopējo SODRA stratēģiju, kas apstiprināta līdz 2025.gadam ([Sodra's strategy: Profitable and sustainable growth in a changing world \(sodra.com\)](https://www.sodra.com)):

- **Ienesīga un ilgtspējīga izaugsme pastāvīgi mainīgajā pasaulē**
- **Ilgtspējīga un resursiem efektīva darbība**
- **Inovativitāte**
- **Pasaules klases efektivitāte**
- **Digitalizācija**
- **Elastība un izturība**
- **Koncentrācija uz rentablu izaugsmi**

SODRA Latvia grupas meža apsaimniekošanas ilgtermiņa mērķi

- Meža resursu optimāla un efektīva izmantošana

SODRA Latvia grupas mērķis ir paaugstināt pieejamo meža resursu izmantošanas efektivitāti. Mūsdienīgu mežsaimniecības metožu izmantošana spēj palielināt mežaudžu ražīgumu, t.i., ļauj izaudzēt lielāku augstvērtīgas koksnes daudzumu konkrētās platībās, samazinot kopējai kvalitatīva meža audzēšanai nepieciešamo laika periodu. Tas nodrošina efektīvu ieguldīto līdzekļu atdevi un grupas īpašumu vērtības pieaugumu ilgtermiņā.

- Ilgtspējīgas, racionālas un pārdomātas meža aprites nodrošināšana

Ilgtspējību SODRA Latvia grupa cenšas nodrošināt ar pārdomātu un plānotu ilgtermiņa meža resursu izmantošanu. Šis ir ilgtermiņa mērķis, kuru īstenojot, tiek sabalansēts kopējās krājas pieaugums un ciršanas apjomi noteiktā laika posmā. To palīdz nodrošināt arī atjaunoto un ieaudzēto meža platību apjomi.

- Dabas vērtību un bioloģiskās daudzveidības saglabāšana

Īstenojot atbildīgu meža apsaimniekošanas praksi, vienlaikus tiek nodrošināta meža ekosistēmas saudzēšana un dabas bioloģiskās daudzveidības saglabāšana.

- Meža apsaimniekošanas izmaksu efektivitātes paaugstināšana

Veidojot īpašumu portfeli, SODRA Latvia grupas mērķis ir pašpietiekama ilgtermiņa mežsaimnieciskā darbība, bez ārējo finanšu resursu piesaistes. Ekonomiski efektīvāk ir apsaimniekot kompaktas, pārlietu nesadrumstalotas platības. Liels uzņēmums pieejamos resursus spēj izmantot efektīvāk nekā mazs uzņēmums, jo iespējams algot darbiniekus, kas specializējušies kādā noteiktā darbības jomā. Savukārt investīcijas IT risinājumos, spēj palīdzēt uzņēmumam ar zemākām izmaksām veikt lielāku darba apjomu, nezaudējot darba izpildes kvalitāti. Mūsdienīgi IT risinājumi paaugstina mežsaimniecisko darbu kontroles iespējas un palīdz veikt darbu plānošanu īstermiņa un ilgtermiņā.

- Zemes resursu optimāla izmantošana

SODRA Latvia grupas prioritāte ir lauksaimniecībai nepiemērotu zemju apmežošana, tādējādi vairojot grupas īpašumā esošo mežu platības. Šiem mērķiem SODRA Latvia grupas uzņēmumi pārsvarā izmantoto vietējās izcelsmes stādmateriālu. Tomēr atbildīgi pieņemot lēmumu par turpmāku zemes izmantošanu, tiek izskatīti arī citi zemes izmantošanas veidi. Tiek ņemtas vērā valsts ilgtermiņa intereses kā arī lokāli un konkrētajai vietai piemēroti zemes izmantošanas risinājumi, piemēram, ilgtermiņa lauksaimniecības zemju noma u.tml.

- Augstvērtīga nākotnes meža mērķtiecīga veidošana

Nekvalitatīvi apsaimniekotu meža zemju, zemas kvalitātes mežaudžu un izcirtumu sakārtošana un attīstība, padara tos par saimnieciski un ekoloģiski augstvērtīgiem nākotnes

mežiem, tādējādi ilgtermiņā nodrošinot kvalitatīvus meža resursus un meža nekoksnes vērtības (t.sk. efektīvāku skābekļa ražošanu un CO₂ absorbciju no atmosfēras, mazinot siltumnīcas efektu).

- Sabiedrības sociālo interešu ievērošana

Meža apsaimniekošanas gaitā SODRA Latvia grupa cenšas ievērot sabiedrības intereses neierobežojot meža nekoksnes vērtību, rekreācijas un atpūtas iespēju pieejamību, kā arī, iespēju robežās veicot īpašumu apsaimniekošanu, tiek ņemti vērā estētisko un kultūrvēsturisko ainavu veidojošie faktori.

SODRA Latvia grupas meža īpašumu apsaimniekošanas vispārējie pamatprincipi

SODRA Latvia grupas mežu īpašumu apsaimniekošanai Latvijā laika periodam no 2018. līdz 2023. gadam ir noteikti šādi vispārējie pamatprincipi:

- Mežu apsaimniekošana saskaņā ar SIA SODRA Latvia darbības plānu un stratēģiju, vienmēr ievērojot starptautisko normatīvu aktu, Latvijas Republikas normatīvo aktu un FSC meža apsaimniekošanas standartu prasības.
- Daļa no ieņēmumu novirzīšanas zemes īpašumu apvienošanas un īpašumu koncentrācijas jautājumu risināšanai;
- Meža īpašumu vērtības saglabāšana un attīstīšana pēc iespējas izvairoties no dabas daudzveidību un esošās kultūrvēsturiskās vērtības ietekmēšanas;
- Mežsaimniecisko darbu veikšana augstā kvalitātē un par pamatotām izmaksām;
- Meža resursu realizācijas nepieciešamību primāri nosaka grupas īpašumos nepieciešamo mežsaimniecisko darbu plānotās izmaksas, kā arī ilgtspējas uzstādījumi;
- HCV metodikas uzlabošana.

1.1. Mežu iedalījums un informācijas atjaunināšana

SODRA Latvia grupa rūpējas par to, lai uzņēmumu reģistros tiktu ietverta pietiekami kvalitatīva un visaptveroša informācija, kas izmantojama gan lēmumu pieņemšanai par operatīvajiem pasākumiem, gan arī vispārējās analīzes veikšanai.

Aktuāla informācija

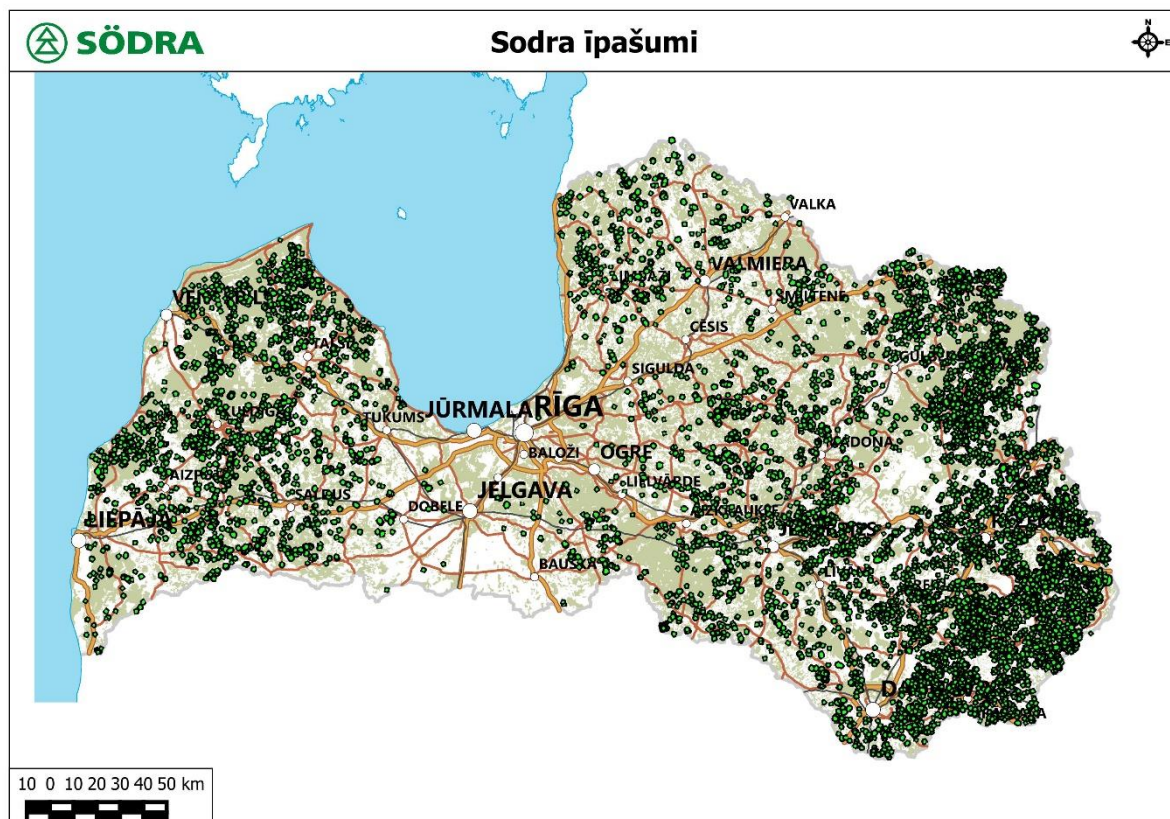
Prasība pēc aktuāliem reģistra datiem rada nepieciešamību izmantot sistēmu, kas nodrošina pastāvīgu informācijas atjaunināšanu. Visaptveroša informācija jāievāc, izmantojot efektīvas inventarizēšanas metodes, un jāpapildina ar datiem par veiktajiem pasākumiem. Katrā informācijas atjaunināšanas reizē jāizvirza priekšlikumi nākamajiem apsaimniekošanas pasākumiem.

Rakstiskā dokumentācija no iepriekšējā īpašnieka

SODRA Latvia grupai nav pieejama oficiālā informācija par kādu nekustamo īpašumu, pirms grupa nav kļuvusi par tā reģistrēto īpašnieku. Tas var radīt kavējumus grupas darbā, tāpēc jau pirkuma līguma sastādīšanas vai saskaņošanas laikā, no pārdevēja jācenšas iegūt maksimāli daudz informācijas par nekustamo īpašumu – zemes robežu un meža zemju plānus, meža inventarizācijas datus, veikto pasākumu sarakstu un tml. nozīmīgu informāciju par nekustamo īpašumu.

2. SODRA LATVIA GRUPAS ĪPAŠUMU VISPĀRĒJS RAKSTUROJUMS²

SODRA Latvia grupa apsaimnieko zemes 133 919 ha platībā, tai skaitā meža zemes 110 848 ha platībā. Grupas īpašumi atrodas visā Latvijas teritorijā. Grupas uzņēmumu īpašuma tiesības apliecina izsniegtās Zemesgrāmatu apliecības vai apsaimniekošanas līgums.

1. att. SODRA Latvia grupas īpašumu izvietojums Latvijas teritorijā

SODRA Latvia grupas uzņēmumi kopā apsaimnieko 12 239 zemes vienības 97 novadu 448 pagastu teritorijās, galvenokārt Kurzemes, Vidzemes un Latgales reģionos:

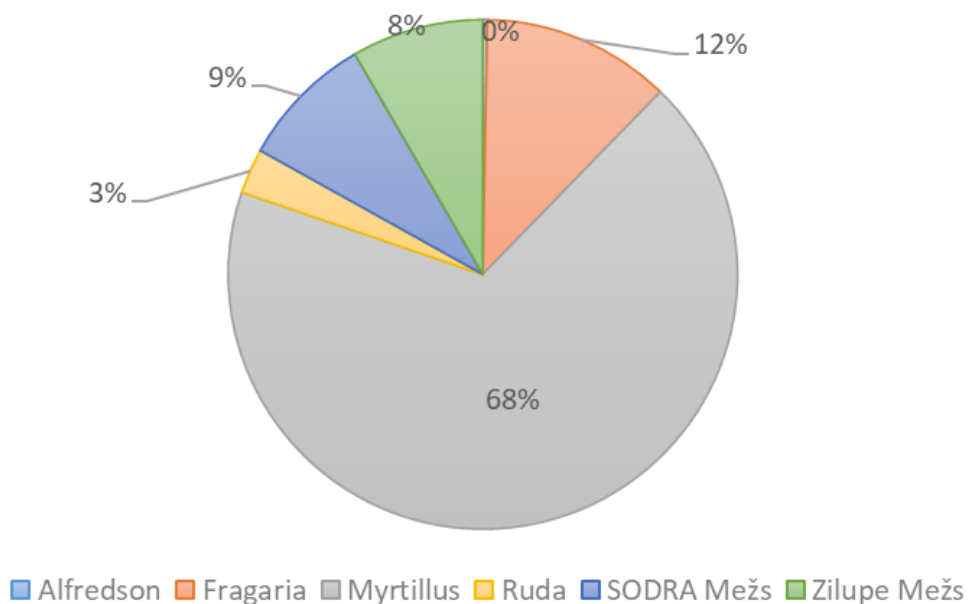
SIA Alfredsson Latvia : 35 zemes vienības, 3 novadu un 6 pagastu teritorijās;
 SIA Fragaria : 1468 zemes vienības, 26 novadu un 112 pagastu teritorijās;
 SIA Myrtillus : 8316 zemes vienības, 69 novadu un 298 pagastu teritorijās;
 SIA Ruda : 349 zemes vienības, 14 novadu un 51 pagastu teritorijās;
 SIA SODRA Mežs : 1046 zemes vienības, 64 novadu un 185 pagastu teritorijās;

² Dati apkopoti 05.05.2023

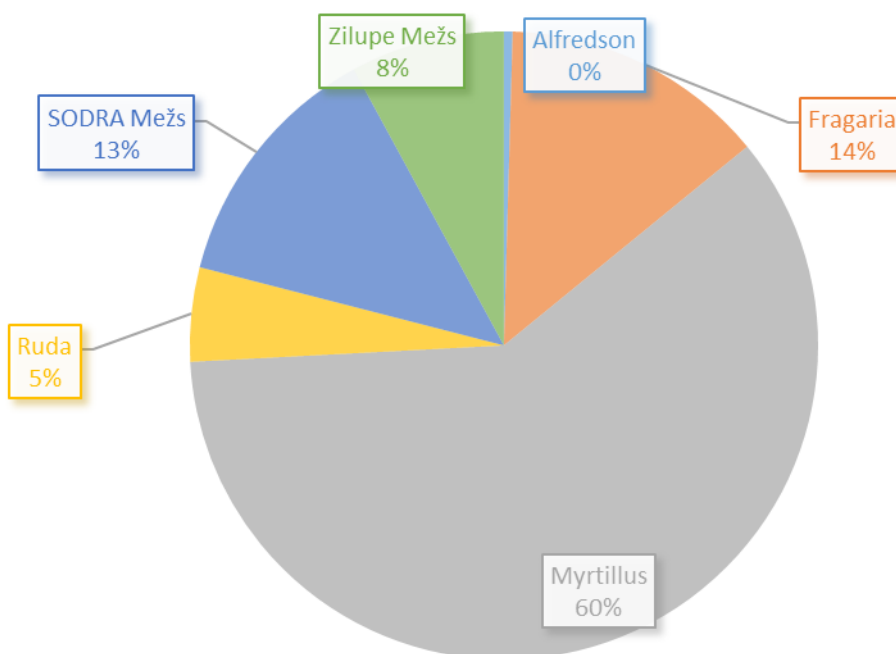
Ņemot vērā reģionālās reformas izmaiņas, jaunais Sodra īpašumu sadalījums pa novadiem un pagastiem būs pieejams ar 2024.gada FSC MAP.

SIA Zilupe Mežs : 1025 zemes vienības, 35 novadu un 134 pagastu teritorijās;

SODRA Latvia grupas īpašumu sarakstu var saņemt pēc pamatota pieprasījuma.

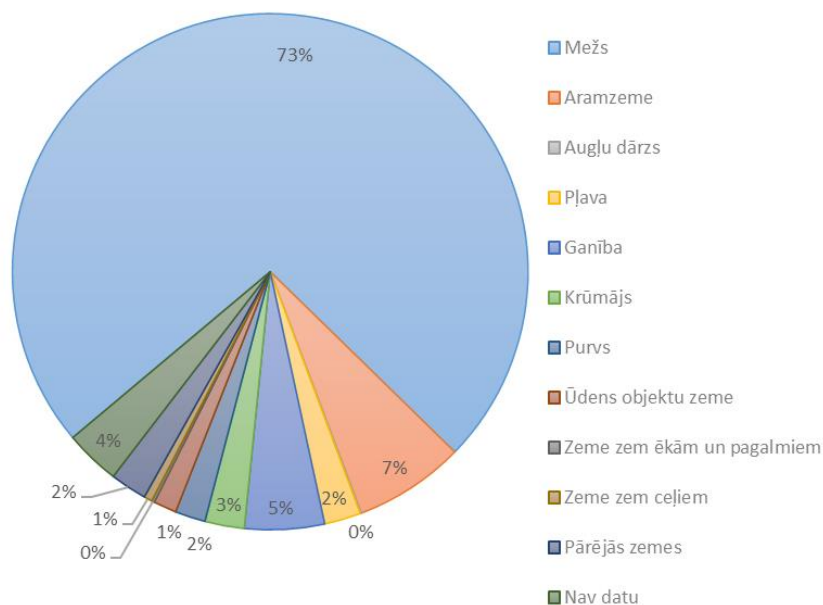
2. att. SODRA Latvia grupas īpašumu iedalījums pēc zemes vienību skaita, %

3. att. SODRA Latvia grupas īpašumu iedalījums pēc platībām, %

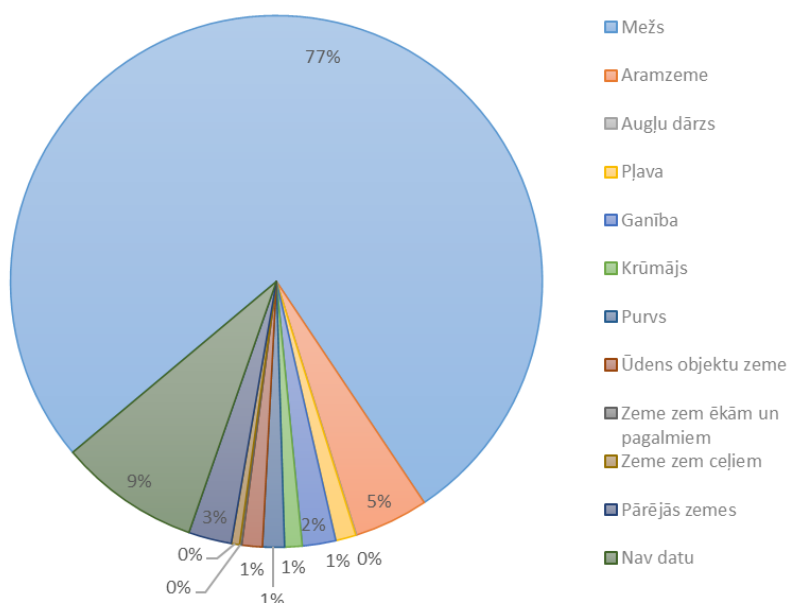
2.1. Meža zemju raksturojums un iedalījums zemes kategorijās³

SODRA Latvia grupas uzņēmumu apsaimniekoto meža zemju kopplatība pamatojoties uz Valsts zemes dienesta (VZD) datiem ir 98 312 ha. Mežainums SODRA Latvia grupas (pēc VZD datiem) uzņēmumu īpašumu platībā ir 73%.

4. att. SODRA Latvia grupas zemes platību iedalījums kategorijās, %

³ Dati apkopoti 05.05.2023

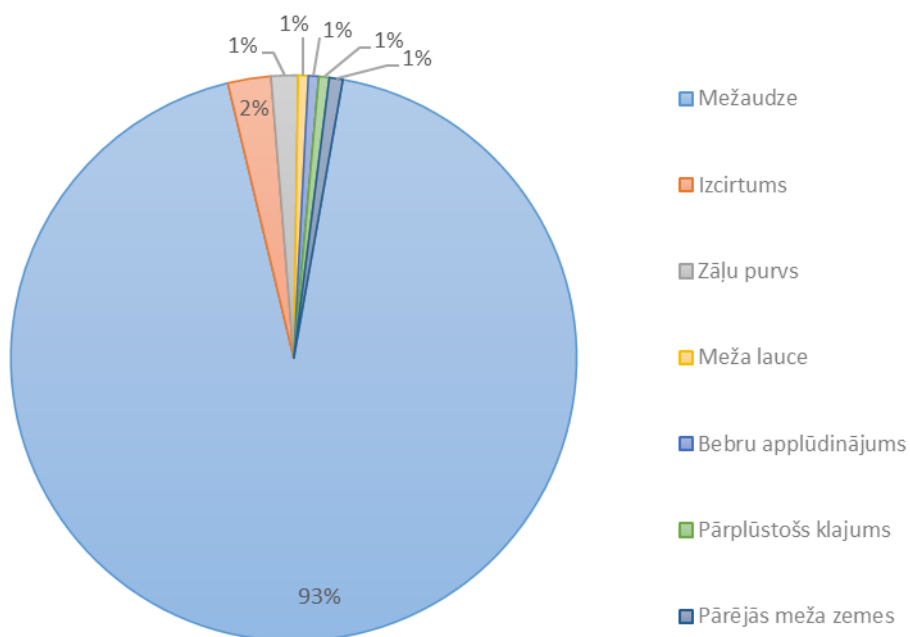

5. att. SIA SODRA Mežs zemes platību iedalījums kategorijās, %

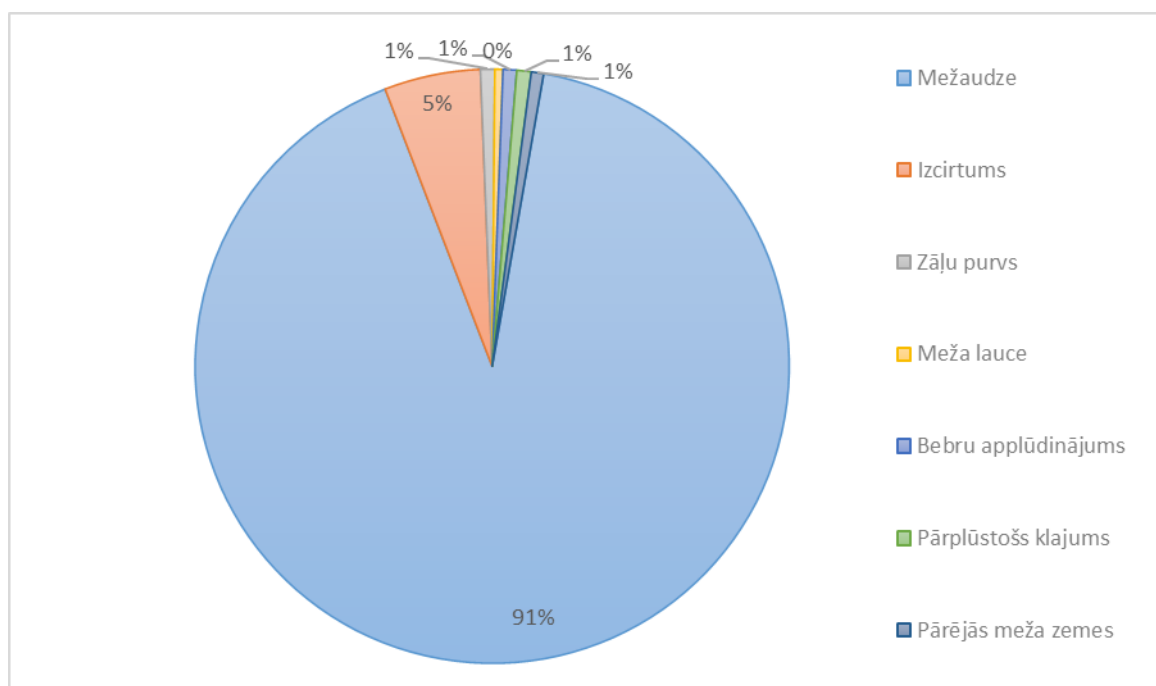
Meža datu aprēķinos par pamatu tiek izmantoti Valsts Meža dienesta (VMD) dati, taču zemes platību iedalījumam, kas parādīti attēlos 4. – 8. tiek izmantoti dati no Zemes robežu un situāciju plāniem no Valsts Zemes Dienesta reģistra (VZD). Tā kā VMD datu un zemes robežu un situācijas plānu aktualizācijas datumi ir dažādi, tas rada nelielu novirzi mežainuma aprēķinā.

Zemes kategorija	Fragaria	Myrtillus	Ruda	Sodra Mežs	Zilupe Mežs	Alfredsson Latvia	Kopā, ha
Mežaudze	15 517.68	60 559.33	5 405.65	14 359.88	7 220.68	549.64	103 612.86
Izcirtums	281.45	1 171.67	140.35	823.27	312.77	0.41	2 729.92
Zāļu purvs	151.89	1 221.14	28.08	121.60	174.09	6.77	1 703.57
Meža lauce	108.27	397.05	28.89	69.40	36.04	0.47	640.12
Bebru applūdinājums	75.72	409.58	12.55	116.70	38.60	0.19	653.34
Pārplūstošs klajums	163.34	264.29	29.88	122.99	78.55	0.88	659.93
Iznīkusi mežaudze	9.21	114.35	2.12	4.40	6.90		136.98
Kokmateriālu krautuves vieta		3.68		0.51			4.19
Meža dzīvnieku barošanas lauce	28.83	124.82	8.65	22.34	59.32		243.96
Pārejas purvs	33.28	76.47	8.68	12.18	13.60		144.21
Rekultivēta zeme		0.37					0.37
Sēklu plantācijas	0.69						0.69
Smiltājs		2.86		6.39	0.04		9.29
Sūnu purvs	86.28	151.23	4.72	59.07	6.00	0.75	308.05
Virsājs		0.21					0.21
Rekreācijas platība		0.10					0.10
Grand Total	16 456.64	64 497.15	5 669.57	15 718.73	7 946.59	559.11	110 847.79

1. tabula. SODRA Latvia grupas apsaimniekošanā esošo meža zemju kategoriju iedalījums (VMD), ha

6. att. SODRA Latvia grupas meža zemju iedalījums kategorijās

7. att. SIA SODRA Mežs meža zemju iedalījums kategorijās (VMD), ha

2.2. Mežaudžu iedalījums pa sugu kategorijām⁴

Kā jau visos privātajos mežos, arī SODRA Latvia grupas apsaimniekotajās mežu platībās dominē lapu koku meži, kas un sastāda 69% koksnes apjoma.

mežaudžu kategorijas	Fragaria	Myrtillus	Ruda	Sodra Mežs	Zilupe Mežs	Alfredsson Latvia	Grand Total
Skuju koku audzes	889 515	2 180 708	415 646	776 694	181 086	21 347	4 464 995
Lapu koku audzes	1 260 936	6 400 362	402 381	1 246 081	761 117	52 055	10 122 932
Kopā	2 150 451	8 581 070	818 027	2 022 774	942 203	73 402	14 587 927
<i>Skuju koku audžu īpatsvars</i>	41%	25%	51%	38%	19%	29%	31%

2. tabula. **SODRA Latvia grupas uzņēmumu īpašumā esošo mežaudžu iedalījums pa kategorijām, m³**

Saimnieciskajos mežos lielu lomu spēlē tā saucamās ekonomiski vērtīgākās sugas (P, E, B, M) un to audzes SODRA Latvia grupas apsaimniekotajās mežu platībās ir ~ 80 %. Šo sugu realizācijas vidējā cena ir būtiski augstāka un šo sugu audzēšana ilgtermiņā ir daudz rentablāka. Lai gan jāpiezīmē, ka katrai sugai vērtību jāskatās atsevišķi ne tikai ekonomikas kontekstā, bet arī ievērtējot tādus faktoros kā vides vērtības, ilgtermiņa attīstība u.c.

mežaudžu kategorijas	Fragaria	Myrtillus	Ruda	Sodra Mežs	Zilupe Mežs	Alfredsson Latvia	Grand Total
vērtīgāko sugu audzes	1 860 251	6 591 539	737 574	1 697 151	677 227	61 347	11 625 089
mazāk vērtīgo sugu audzes	290 200	1 989 531	80 453	325 623	265 085	12 056	2 962 947
Kopā	2 150 451	8 581 070	818 027	2 022 774	942 311	73 402	14 588 036
<i>vērtīgāko audžu īpatsvars</i>	87%	77%	90%	84%	72%	84%	80%

3. tabula. **SODRA Latvia grupas uzņēmumu īpašumā esošo mežaudžu iedalījums pa ekonomiskajām kategorijām, m³**

2.3. Mežaudžu platību iedalījums pa bonitātēm⁵

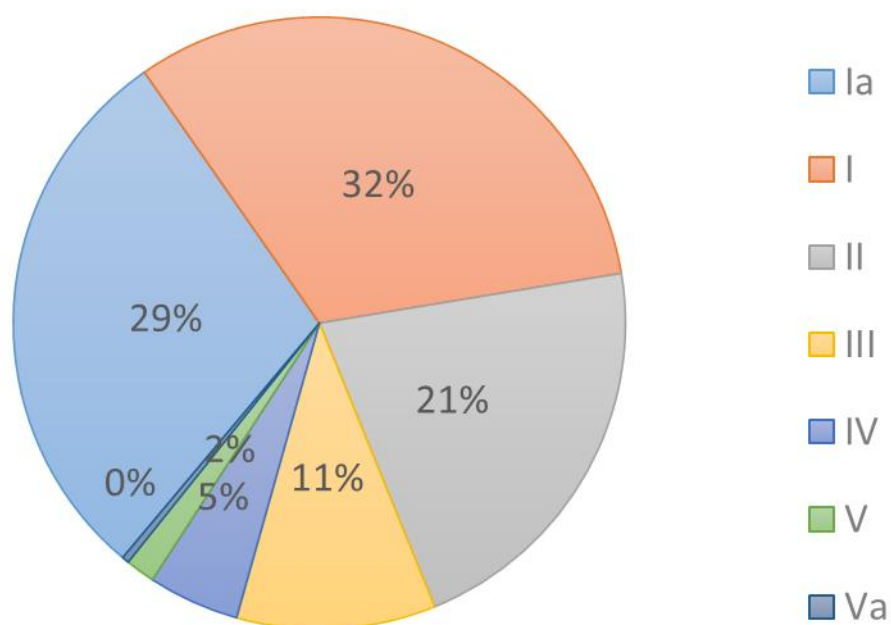
SODRA Latvia grupas uzņēmumos ir pārstāvētas mežaudzes ar labuma klasi no Ia līdz Va, no kurām dominē Ia-II bonitātes mežaudzes, jeb 83%. Īpatsvara palielinājums ir ~ 2% salīdzinājumam ar 2022.gadu. Tas apliecina Sodra Latvia grupas mežaudžu augšanas potenciālu un attīstības pozitīvo tendenci.

⁴ Dati apkopoti 05.05.2023

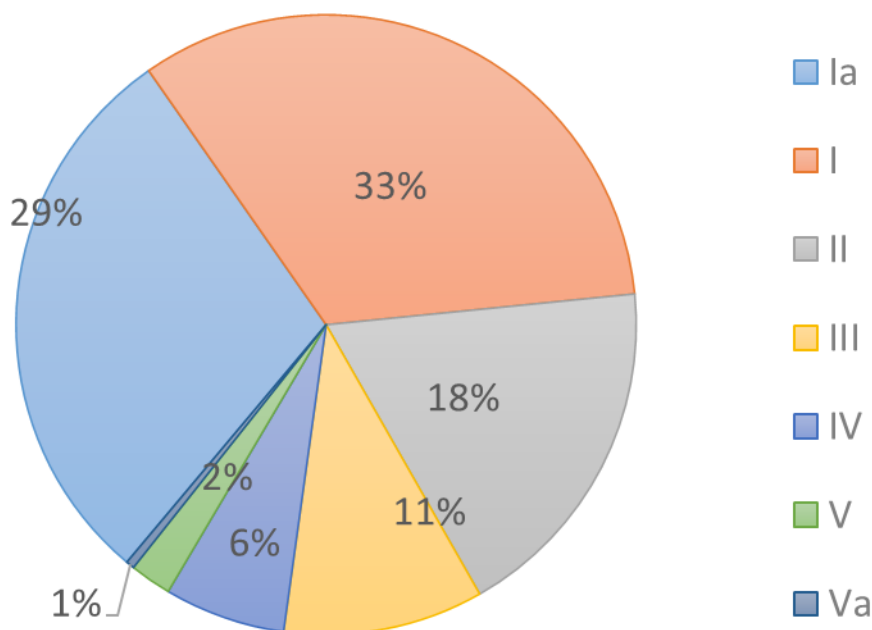
⁵ Dati apkopoti 05.05.2023

bonitātes	Fragaria	Myrtillus	Ruda	Sodra Mežs	Zilupe Mežs	Alfredsson Latvia	Kopā
Ia	3 879	18 141	1 209	4 192	2 631	203	30 255
I	4 737	19 510	1 868	4 755	2 204	167	33 241
II	3 630	13 349	1 228	2 634	1 323	77	22 239
III	1 983	6 007	594	1 499	736	65	10 885
IV	997	2 376	429	907	257	33	4 999
V	256	926	59	311	56	4	1 612
Va	36	250	19	62	13	1	381
Kopā	15 518	60 559	5 406	14 360	7 221	550	103 613

4. tabula. SODRA Latvia grupas mežaudžu platību iedalījums pa bonitātēm, ha

8. att. SODRA Latvia grupas mežaudžu platību iedalījums pa bonitātēm

9. att. SIA Sodra Mežs mežaudžu platību iedalījums pa bonitātēm

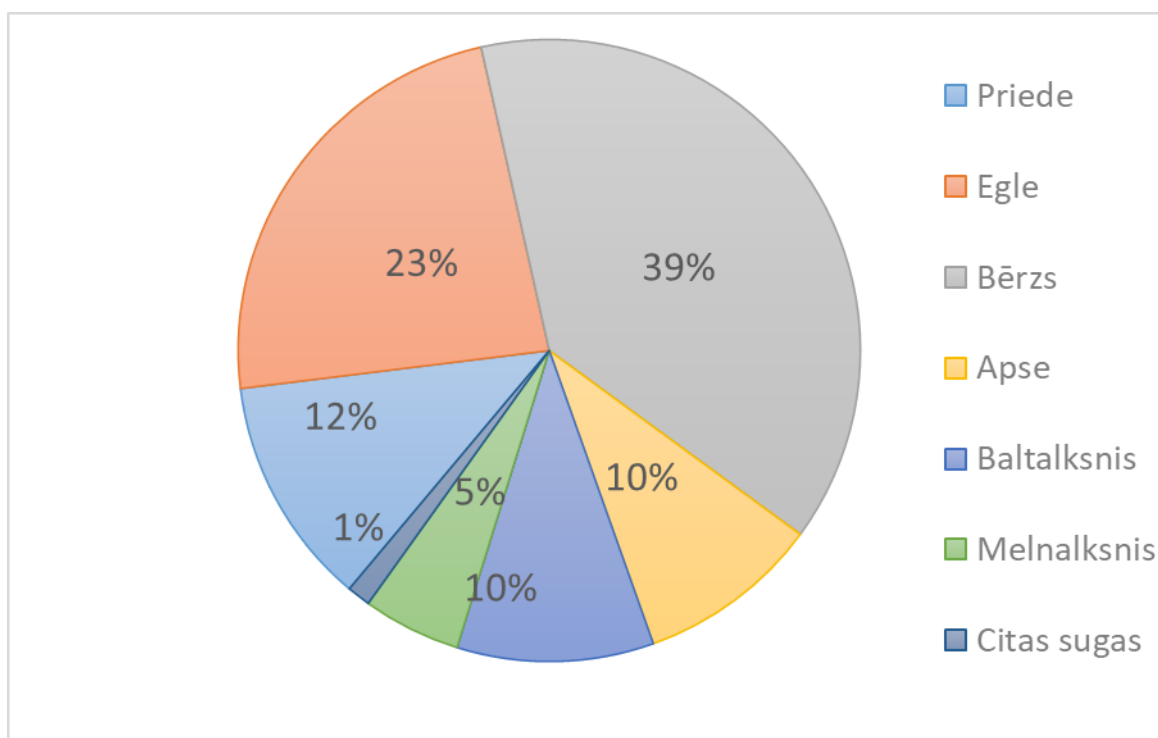
2.4. Mežaudžu iedalījums pa valdošajām koku sugām⁶

Sodra Latvia grupas mežos aug galvenokārt lapu koki (bērzi, apses, baltalkšņi, melnalkšņi), kas sastāda 63% no mežaudzes platības. Priede un egļu veido attiecīgi 12% un 23% no mežaudžu platības. Pārējās koku sugas (ozols, osis, goba, vīksna, blīgzna) veido 1 % no mežaudžu platības.

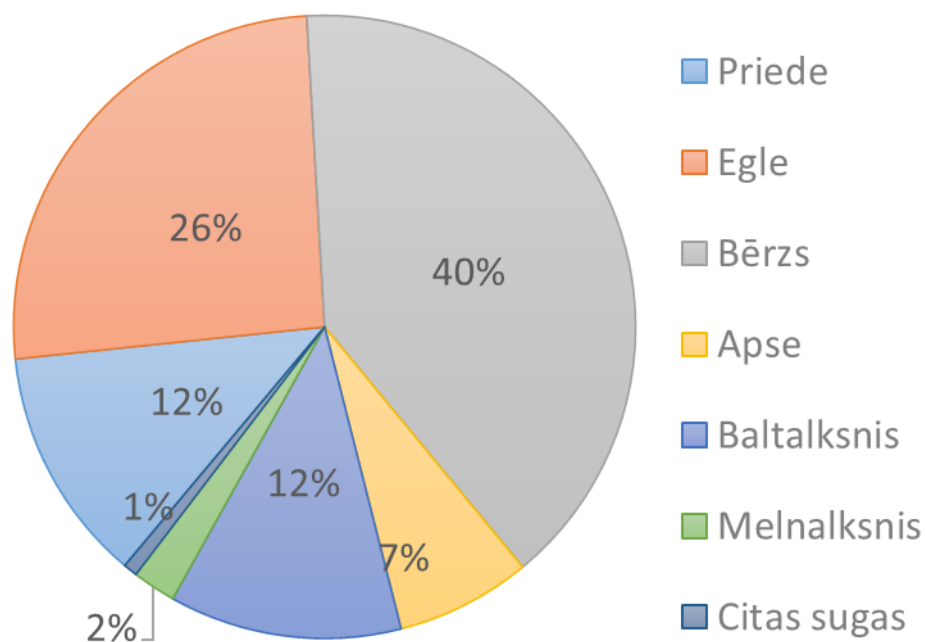
sugas, ha	Fragaria	Myrtillus	Ruda	Sodra Mežs	Zilupe Mežs	Alfredsson Latvia	Kopā, ha
Priede	2 688	6 359	1 016	1 747	453	25	12 288
Egļu	4 169	12 370	2 020	3 670	1 696	180	24 106
Bērzi	5 858	23 699	1 603	5 697	2 577	259	39 692
Apse	883	6 809	216	1 003	837	32	9 781
Baltalkšņi	1 004	6 486	271	1 724	994	41	10 520
Melnalkšņi	600	3 623	180	321	511	4	5 241
Citas sugas	200	778	49	104	120	5	1 256
Kopā, ha	15 403	60 124	5 356	14 267	7 189	546	102 884

5. tabula. SODRA Latvia grupas uzņēmumu īpašumā esošo mežaudžu platību iedalījums pa valdošajām koku sugām, ha

⁶ Dati apkopoti 05.05.2023

10. att. SODRA Latvia grupas mežaudžu platību iedalījums pa valdošajām koku sugām

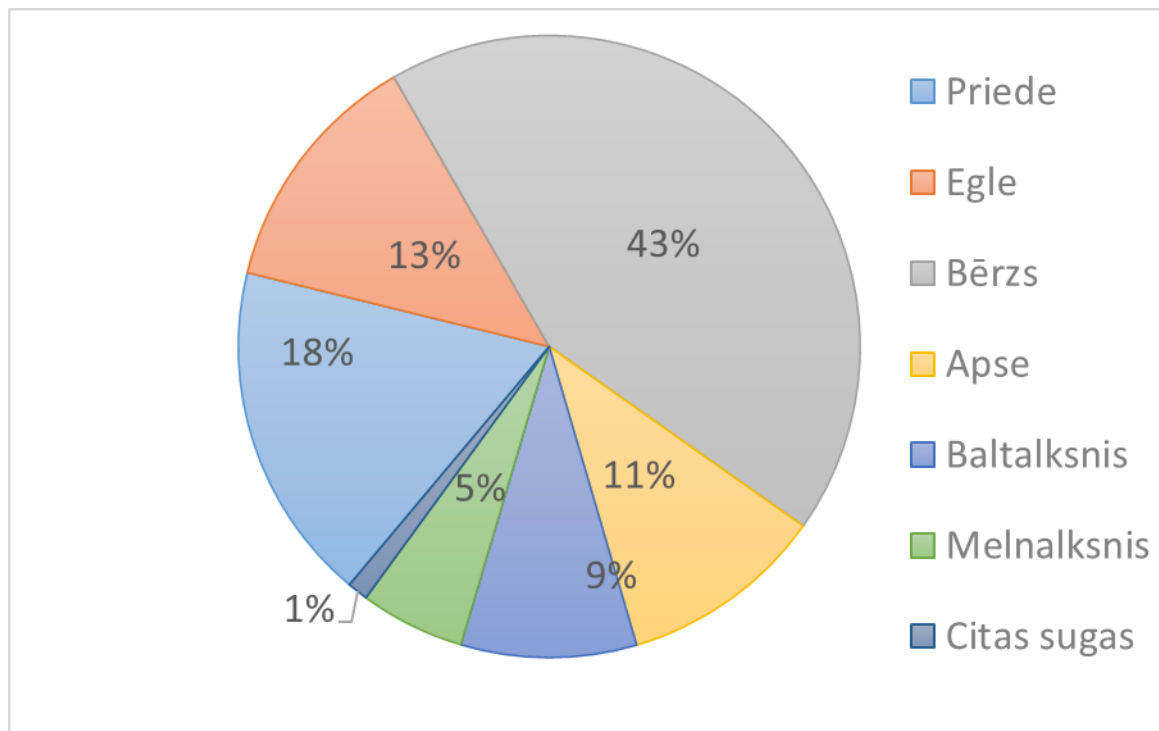

11. att. SIA Sodra Mežs mežaudžu platību iedalījums pa valdošajām koku sugām

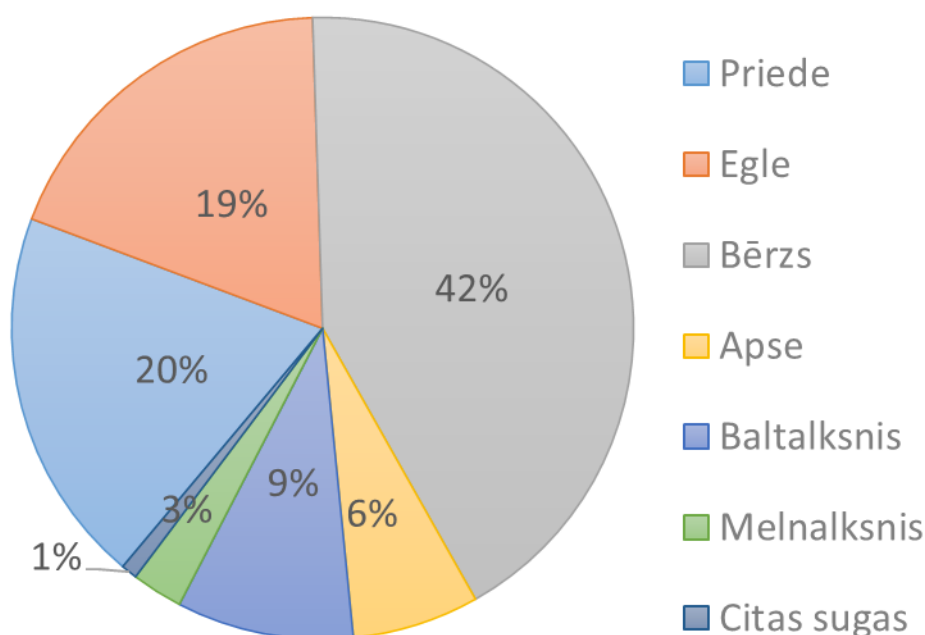
Savukārt krājas sadalījums pa sugām SODRA Latvia grupas apsaimniekotajās platībās ir sekojošs. Kopējā krāja ir 14 588 036 m³. Krājas palielinājums pret attiecīgo periodu pērn ir ~ 0,9 milj. m³. Bērzi, apses, baltalkšņi un melnalkšņi sastāda 68% mežaudžu krājas. Priede un egļu veido attiecīgi 18% un 13% mežaudžu krājas. Pārējās koku sugas (ozols, osis, goba, vīksna, blīgzna) veido 1% no kopkrājas.

sugas	Fragaria	Myrtillus	Ruda	Sodra Mežs	Zilupe Mežs	Alfredsson Latvia	Kopā
Priede	532 001	1 322 793	237 683	396 852	89 246	5 668	2 584 243
Egļu	357 052	853 337	177 889	379 424	91 115	15 679	1 874 496
Bērzs	849 224	3 856 282	273 380	856 330	414 888	39 083	6 289 187
Apse	147 768	1 091 301	40 858	133 576	137 829	5 700	1 557 032
Baltalkšnis	136 691	848 910	37 708	186 013	116 438	6 109	1 331 867
Melnalkšnis	88 391	535 752	37 564	53 618	79 339	398	795 063
Citas sugas	39 325	72 696	12 944	16 961	13 456	765	156 147
Kopā	2 150 451	8 581 070	818 027	2 022 774	942 311	73 402	14 588 036

6. tabula. SODRA Latvia grupas uzņēmumu īpašumā esošo mežaudžu krājas iedalījums pa valdošajām koku sugām, m³

12. att. Sodra Latvia grupas koksnes krājas iedalījums pa valdošajām koku sugām, m³

13. att. SIA Sodra Mežs koksnes krājas iedalījums pa valdošajām koku sugām, m3

2.5. Mežaudžu platību iedalījums pa meža augšanas apstākļu tipiem⁷

SODRA Latvia grupas apsaimniekotie meži pārsvarā aug uz minerālaugsnes, kas sastāda 80%, kā arī dominē dabiskas, nesusinātas augtenes – 78%.

augšnes veids, ha	Fragaria	Myrtillus	Ruda	Sodra Mežs	Zilupe Mežs	Alfredsson Latvia	Kopā
kūdras augsne	1 476	14 771	518	2 580	1 635	147	21 126
minerālaugsne	14 373	47 200	5 036	12 629	5 911	403	85 552
Kopā	15 849	61 971	5 554	15 209	7 546	550	106 678
<i>minerālaugsnes īpatsvars, %</i>	91%	76%	91%	83%	78%	73%	80%

7. tabula. SODRA Latvia grupas uzņēmumu mežaudžu iedalījums pa augsnes veidiem, ha

⁷ Dati apkopoti 05.05.2023

augšnes veids, ha	Fragaria	Myrtillus	Ruda	Sodra Mežs	Zilupe Mežs	Alfredsson Latvia	Kopā
dabiskās augšnes	12 436	46 960	4 399	12 276	6 448	423	82 942
susinātās augšnes	3 413	15 011	1 155	2 933	1 097	127	23 736
Kopā	15 849	61 971	5 554	15 209	7 546	550	106 678
<i>dabisko augšņu īpatsvars, %</i>	78%	76%	79%	81%	85%	77%	78%

8. tabula. SODRA Latvia grupas uzņēmumu mežaudžu iedalījums pa augšņu veidiem, ha

SODRA Latvia grupas apsaimniekotie meži pamatā atrodas sausieņos - vēris (34 %) un damaksnis (21 %), bet netrūkst arī slapjaiņu, piem. slapjais vēris (5 %), slapjais damaksnis (5 %) u.c.

augšanas apstākļi	Fragaria	Myrtillus	Ruda	Sodra Mežs	Zilupe Mežs	Alfredsson Latvia	Kopā:
Vēris	4 404	21 641	1 336	5 248	3 531	214	36 374
Damaksnis	4 238	11 381	1 823	3 640	1 378	154	22 614
Platlapu ārenis	520	4 519	159	890	266	9	6 362
Šaurlapu ārenis	1 896	2 405	702	877	138	5	6 024
Slapjais vēris	724	3 701	182	835	389	11	5 841
Šaurlapju kūdrenis	449	3 634	173	767	286	61	5 370
Platlapju kūdrenis	267	4 003	81	338	366	46	5 102
Slapjais damaksnis	1 629	1 774	527	664	120	6	4 720
Niedrājs	432	2 782	177	778	324	22	4 514
Dumbrājs	239	3 240	60	363	573	12	4 488
Lāns	273	844	136	155	54	1	1 463
Citi MAAT	777	2 046	198	654	122	8	3 806
Kopā:	15 849	61 971	5 554	15 209	7 546	550	106 678

9. tabula. SODRA Latvia grupas uzņēmumu mežaudžu iedalījums pa MAAT, ha

fitocenoze, ha	Fragaria	Myrtillus	Ruda	Sodra Mežs	Zilupe Mežs	Alfredsson Latvia	Kopā
āreņi	2 661	7 063	887	1 773	408	14	12 806
kūdreņi	752	7 947	268	1 161	689	113	10 930
purvaiņi	724	6 823	249	1 419	945	35	10 196
sausieņi	9 109	34 358	3 394	9 270	4 988	371	61 490
slapjaiņi	2 603	5 779	756	1 587	515	17	11 256
Kopā	15 849	61 971	5 554	15 209	7 546	550	106 678
<i>sausieņu īpatsvars, %</i>	57%	55%	61%	61%	66%	67%	58%

10. tabula. SODRA Latvia grupas uzņēmumu mežaudžu fitocenozes iedalījums, ha

2.6. Mežaudžu krājas iedalījums pa sugām un vecuma grupām⁸

SODRA Latvia grupas uzņēmumu mežaudzēs gandrīz pusi no krājas (47%) veido vidēja vecuma audzes. Briestaudzes veido 20 %, jaunaudzes - 13 %, bet pieaugušas un pāraugušas audzes veido 20 % no kopējās krājas.

sugas	Jaunaudze	Briestaudze	Vidēja vecuma audze	Pieaugusi audze	Pāraugusi audze	Kopā
Priede	247 165	883 609	1 197 642	252 598	3 230	2 584 243
Egle	544 294	350 701	808 744	163 583	7 174	1 874 496
Bērzs	547 401	1 223 708	3 255 826	1 094 186	168 067	6 289 187
Apse	466 373	123 385	618 209	148 933	200 132	1 557 032
Baltalksnis	41 639	102 896	535 460	112 802	539 070	1 331 867
Melnalksnis	70 204	158 342	351 313	187 785	27 419	795 063
Citas sugas	16 694	39 584	45 199	33 451	21 218	156 147
Grand Total	1 933 770	2 882 226	6 812 393	1 993 338	966 310	14 588 036

11. tabula. SODRA Latvia grupas koksnes krājas iedalījums pa sugām un vecuma grupām, m³

sugas	Jaunaudze	Briestaudze	Vidēja vecuma audze	Pieaugusi audze	Pāraugusi audze	Kopā
Priede	32 397	147 127	163 323	52 887	1 117	396 852
Egle	117 703	55 324	188 271	16 846	1 280	379 424
Bērzs	90 164	169 615	428 794	140 534	27 223	856 330
Apse	48 279	15 098	45 065	8 094	17 039	133 576
Baltalksnis	18 645	11 441	81 882	18 323	55 721	186 013
Melnalksnis	4 006	11 420	17 296	16 275	4 621	53 618
Citas sugas	1 101	4 907	4 868	4 173	1 911	16 961
Grand Total	312 296	414 933	929 500	257 133	108 912	2 022 774

12. tabula. SIA Sodra mežs koksnes krājas iedalījums pa sugām un vecuma grupām, m³

2.7. Vidējā koksnes krāja⁹

SODRA Latvia grupas apsaimniekotajās mežu platībās vidējā koksnes krāja salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu ir pieaugusi par ~ 4 m³/ha, kas apliecina uzņēmuma resursu ieguves ilgtermiņa principu ievērošanu un šobrīd sastāda 138 m³/ha, tai skaitā:

⁸ Dati apkopoti 05.05.2023

⁹ Dati apkopoti 05.05.2023

SIA Alfredsson Latvia - 134 m ³ /ha;
SIA Fragaria - 137 m ³ /ha;
SIA Myrtilus - 140 m ³ /ha;
SIA Ruda - 149 m ³ /ha;
SIA SODRA Mežs - 134 m ³ /ha;
SIA Zilupe Mežs - 126 m ³ /ha;

13. tabula. SODRA Latvia grupas uzņēmumu vidējais koksnes krājas sadalījums

2.8. Meža nekoksnes resursu raksturojums¹⁰

Meža rekreatīvo un nekoksnes resursu nozīme Latvijā arvien pieaug. Mežā tiek iegūtas ogas, sēnes, rieksti, sulas, ārstniecības augi u.c. Svarīgāka kļūst arī meža ekoloģiskā un rekreatīvā nozīme. Mežs ir globāli svarīgs skābekļa ražošanā, oglekļa dioksīda akumulēšanā no atmosfēras un oglekļa uzkrāšanā mežaudzēs. Mežam ir liela loma klimata regulēšanas procesos, ūdens režīma saglabāšanā un augsnes erozijas novēršanā. Mežs dezinficē un attīra gaisu, kā arī aizsargā pret trokšņiem un putekļiem.

Pie materiālajiem meža nekoksnes resursiem pieder medijamie dzīvnieki, savvaļas augi, ogas, sēnes, rieksti, sulas, Ziemassvētku eglītes, dekoratīvie materiāli u.tml. Pie nemateriālajiem nekoksnes resursiem - dabas elementi, ainavu veidojošie faktori, rekreācijas un aktīvās atpūtas iespējas.

Uz doto brīdi SODRA Latvia grupai apsaimniekotajos mežos ir sekojošas platības ogu ieguvei:

- avenes – 31 584 ha;
- lācenes – 5 910 ha;
- dzērvenes – 6 644 ha;
- mellenes – 81 135 ha;
- brūklenes – 46 893 ha;
- zilenes – 7 223 ha.

Sēņu vietas:

Smilšainos priežu mežos aug parastās bisītes, priežu bekas un tāda mazpazīstama ēdamā sēne kā dzeltenā koralene (3 ha);

Savukārt, mitros priežu mežos un purvajos meklējiet purva bērzlapes, eglaines zeltkātes, sekstainās gailenes, diska gliemezenes (3 084 ha);

¹⁰ Dati apkopoti 30.06.2022.

Skuju koku mežos biežāk aug egļu baravikas, bekas, rudmieses, meža atmatenes, cirtainā čigānene, alksnenes, kā arī dažādas bekas un bērslapes (23 430 ha);

Lapu koku meži bagāti ar vasaras baravikām, bekām, krimildēm, cūcenēm. Bez tām šeit sastopamas karaliskās baravikas un dažādu veidu bekas un bērslapes (58 739 ha);

Bērzu (36 571 ha) birztaļā varat meklēt dzeltenu bērslapi un vilnīti, bet ozolu (219 ha) tuvumā- ozolu lācīti, rudens taureni, kā arī visdažādākās bērslapes. Savukārt, zem lapeglēm (32 ha) bieži vien aug zeltainā beka, kas nav retums arī parkos. Zem apsēm (9 360 ha) raugieties pēc apšu bekām, - tās aug gan pa vienai, gan arī veselās grupās, bet zem vecām eglēm- pēc egļu rudmiesēm;

Saskaņā ar teorētiskajiem aprēķiniem^[2], SODRA Latvia grupai apsaimniekotajos mežos gadā vidēji iespējams ievākt vismaz šādu ogu un sēņu daudzumu: lācenes, dzērvenes – 358 t., brūklenes – 289 t., mellenes – 3 492 t., zilenes – 130 t., sēnes – 420 t.

Privātpersonām SODRA Latvia grupai apsaimniekotajos mežos ogu, sēņu un riekstu vākšana nekomerciāliem mērķiem ir atļauta, ja netiek postīta meža vide (piem. skudru pūžņi, putnu ligzdas, alas, koki, augi u.c.), netiek bojāta augsne un meža infrastruktūra, netiek nodarīts kaitējums meža augiem un dzīvniekiem, nenotiek meža piesārņošana, tiek ievēroti ugunsdrošības noteikumi un dabas aizsardzības prasības. Ir apzinātas sabiedrībai nozīmīgas atpūtas un rekreācijas vietas SODRA Latvia grupas uzņēmumiem apsaimniekotajās mežaudzēs.

Pēdējo gadu aktualitāte – CO2 piesaiste ir aprakstīta 2.16.sadaļā.

Aizvien aktuālākas paliek diskusijas par meža nekoksnes produktu/pakalpojumu vērtību gan saistībā ar kompensācijām mežu īpašniekiem par noteiktajiem apgrūtinājumiem, gan vispārējo iedzīvotāju vajadzību un vērtību pārvērtēšanas tendenci. Aktivitātes, kas saistītas ar oglekļa tirgu un meža īpašnieka iespējamo iesaistīšanos tajā, jau aktīvi noris Latvijas meža sektorā. Tomēr uz doto brīdi nav pilnīgi skaidra metodika par tādu vērtību aprēķināšanu, nav vērā ņemamas pieredzes informācijas izvērtēšanā, tāpēc Sodra aktīvi piedalās semināros un diskusijās un seko līdz vispārējām tendencēm.

Pagājušais gads ir ievērojams ar atjaunojamās saules un vēja enerģijas nozīmības palielināšanos Latvijā. Tika izveidota jauna ministrija un atviegloti MK noteikumi vēja parku izveidošanai. Arī Sodra Latvia grupa piedalās jautājuma attīstībā izvērtē iespējas uzstādīt savos īpašumos vēja un saules enerģijas ražošanas jaudas kā arī ir noslēgti vairāki ilgtermiņa līgumi par potenciālu platību nomu šādām ražošanas jaudām.

^[2] Taksācijas darbu vietējie noteikumi Latvijas PSR mežu nepārtrauktajā ierīcībā. – Rīga, 1987. – 141. lpp

2.9. Medību saimniecība

Savvaļas dzīvnieku pārvaldīšanai jāveicina mežsaimniecības un vides aizsardzības mērķu sasniegšana. Lai pēc iespējas samazinātu kaitējumu SODRA Latvia grupas mežu īpašumiem un sabalansētu savvaļas dzīvnieku skaitu ar pieejamo barības bāzi, jāveido sadarbība ar citiem zemes īpašniekiem un mednieku organizācijām.

Pārvaldīšanas lēmumi jāpieņem, balstoties uz vislabāko pieejamo faktoloģisko pamatojumu un tajos jāievēro adaptīvās pārvaldīšanas principi, t.i., ikgadējiem lēmumiem jābalstās uz jaunāko pieejamo informāciju. Ziņojumi par savvaļas dzīvnieku nodarītajiem kaitējumiem augošajos mežos regulāri jāiesniedz Latvijas mežu apsaimniekošanas uzraudzības iestādēm.

Medības kā meža nekoksnes vērtība ir viens no sabiedrībai nozīmīgiem rekreācijas veidiem. Medības ir arī nozīmīgs pasākumu komplekss, lai regulētu dzīvnieku skaitu un apdzīvotības blīvumu, tādējādi pēc iespējas vairāk samazinot dzīvnieku postījumus mežaudzēs un saglabājot mežaudžu kvalitāti. Nozīmīga meža videi ir arī bebru skaita regulēšana, sevišķi nosusinātajās meža platībās, lai pēc iespējas mazāk pieļautu bebru uzpludinājumu veidošanos un mežaudžu iznīkšanu.

Medību resursus Latvijas teritorijā pārvalda, uzskaita un aizsargā valsts. Medījamo dzīvnieku uzskaiti un nomedīšanas limitu noteikšanu veic VMD LR Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.

Medījamo dzīvnieku uzskaitē notiek visā Latvijas teritorijā pa VMD struktūrvienībām, neņemot vērā meža īpašumu struktūru (valsts meži, privātie meži, citu apsaimniekotāju meži u.c.). Šī iemesla dēļ nav iespējams precīzi novērtēt medījamo dzīvnieku blīvumu tieši SODRA Latvia grupai apsaimniekotajos mežos.

Suga	01.04.2018.	01.04.2019.	01.04.2020.	01.04.2021.	01.04.2022.
Limitētie medījamo dzīvnieki:					
Alnis	23	23	24	23	21
Staltbriedis	59	62	66	71	71
Stirna	173	184	197	201	nelimitēts
Meža cūka	20	20	22	26	nelimitēts
Vilks	1.3	1.2	1.2	1.3	1.3
Lūsis	1.6	1.5	1.3	1.4	nemedijams
Mednis	4	5	4	4	4
Rubenis	23	22	19	18	17
Nelimitētie medījamo dzīvnieki:					
Stirna					207
Meža cūka					26
Baltais zaķis	11	11	12	11	11
Pelēkais zaķis	26	26	31	35	35
Meža cauna	23	23	23	23	23
Akmens cauna	6	6	8	8	8
Lapsa	29	28	32	32	32
Bebrs	61	59	63	63	62
Jenotsuns	29	28	29	28	29
Amerikas ūdele	23	22	24	23	23
Āpsis	15	16	17	17	18
Sesks	16	15	16	15	15
Ondatra	5	5	5	6	6
Mežirbe	31	26	26	27	27

14. tabula. Medijamo dzīvnieku noteiktais skaits, tūkst¹¹¹²

Nomedīti medību sezonās:					
Suga	2017./2018.	2018./2019.	2019./2020.	2020./2021.	2021./2022.
Limitētie medījamo dzīvnieki:					
Alnis	7052	7474	7791	7163	6521
Staltbriedis	15330	17825	20039	20524	24047
Stirna	22135	27422	34854	37730	35344
Meža cūka	25549	15238	15279	19262	24485
Vilks	280	280	280	281	281
Lūsis	140	145	71	77	0
Mednis	0	0	0	0	0
Rubenis	0	3	2	0	0
Nelimitētie medījamo dzīvnieki:					
Baltais zaķis	217	286	366	325	157
Pelēkais zaķis	911	1657	1764	1754	1506
Meža cauna	1788	2150	1307	1487	1568
Akmens cauna	327	335	336	330	272
Lapsa	7253	9383	9920	11809	10821
Bebrs	22349	29470	30961	27006	24414
Jenotsuns	4916	5843	6094	6385	7444
Amerikas ūdele	505	693	705	669	584
Āpsis	696	1083	1417	1416	1556
Sesks	309	361	388	419	350
Ondatra	132	174	177	180	80
Mežirbe	84	135	142	95	39

^{11;12;13;14;15} Valsts meža dienests. Informācija par medjamo dzīvnieku populācijas stāvokli. [tiešaiste] [skatīts 05.05.2023]. Pieejams: [Medjamo dzīvnieku populācijas | Valsts meža dienests \(vmd.gov.lv\)](https://www.vmd.gov.lv)

15. tabula. **Nomedīto dzīvnieku skaits sezonā, gab¹³¹⁴**

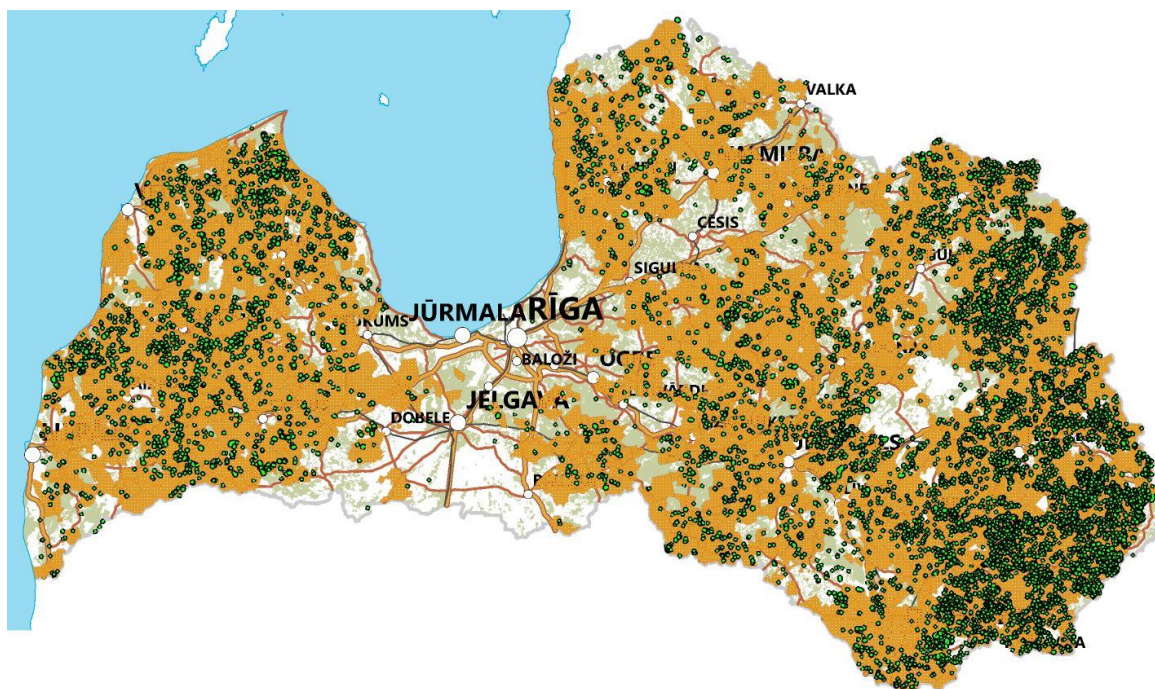
Saskaņā ar 2018.-2022. gada VMD medījamo dzīvnieku uzskaites datiem, staltbrīžu un stirnu skaits Latvijas teritorijā pieaug vai ir stabila dažos gadījumos, kas rada meža kultūru un jaunaudžu postījumus. Stirnu skaits ir divkārtšojies pēdējo 5 gadu laikā, mežacūku skaits stabils, bet aļņu skaits pēc statistikas datiem samazinās, ko veicina vilku skaita palielināšanās un robežas sienas izveidošana ar nedraudzīgām kaimiņvalstīm.

SODRA Latvia grupa apsaimnieko medību tiesības tās apsaimniekotajos meža īpašumos kopumā 129 684 ha, kuras iznomā, slēdzot medību tiesību nomas līgumus ar vietējiem mednieku kolektīviem un apvienībām.

SODRA Latvia grupa ir noslēgusi medību tiesību nomas līgumus ar 1086 medību kolektīviem;

uzņēmums	skaits	platība, ha	vid.nomas plat, ha
ALFREDSSON LATVIA, SIA	10	597	60
FRAGARIA, SIA	221	18 098	82
MYRTILLUS, SIA	420	79 388	189
RUDA, SIA	89	6 406	72
Sodra mežs, SIA	227	16 465	73
ZILUPE MEŽS, SIA	119	8 731	73
Grand Total	1086	129 684	119

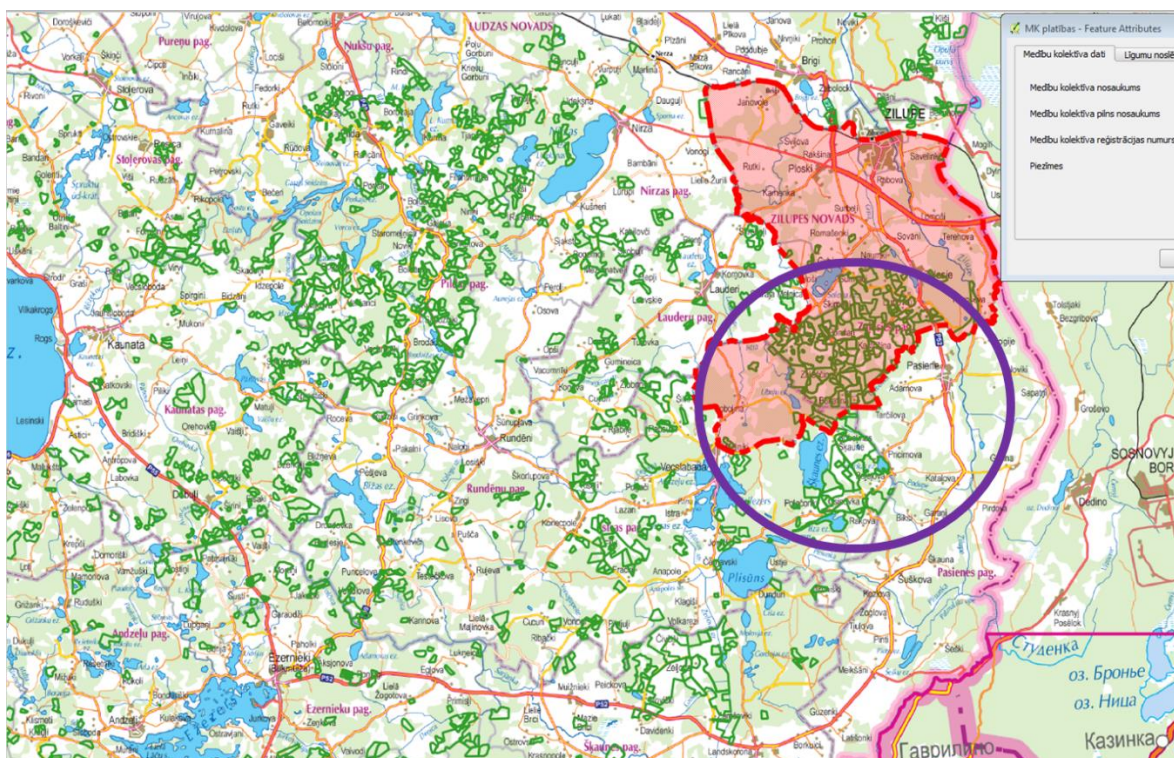
Zemāk pievienotajā kartē ir redzamas medību klubu deklarētās teritorijas ar kuriem Sodra ir noslēgti aktīvi medību līgumi:

14. att. SODRA Latvia grupas sadarbības medību kolektīvu deklarētā teritorija

Sākot ar 2022. gadu aprītē ir pieejama jauna telefona aplikācija Mednis. Šobrīd to ir iespējams izmantot visiem meža īpašniekiem, lai ziņotu VMD par meža bojājumiem un nomedītajām mežacūkām. Šo informāciju jau tagad izmanto “Limitu noteikšanas darba grupa”. Nākošā etapā ar tās palīdzību mednieki atskaitīsies par nomedītajiem dzīvniekiem Meža dienestam. Ar laiku no šīs aplikācijas ir plānots, ka informācija būs pieejama brīvi pieejama arī zemes īpašniekam. Tas SODRA Latvia grupai dos daudz precīzāku informāciju par dzīvnieku populāciju, to pārvietošanos mūsu īpašumos un potenciāli iespēju veikt profilaktiskus pasākumus.

SODRA Latvia grupa kopš 2018.gada ir arī izveidojusi savu medību saimniecību, kurā tiek veikta medību organizēšana pamatojoties uz kopējo situāciju valstī. Tā mums palīdz pašiem cīnīties ar mežaudžu bojājumiem attiecīgajā reģionā, kā arī labāk izprast mednieku attieksmi pret medībām valsts līmenī.

15. att. SODRA Latvia grupas medību kolektīva teritorija

2.10. Sociāli ekonomisko apstākļu raksturojums

SODRA Latvia grupa ir atbildīgs sabiedrības pārstāvis, kas augstu vērtē mūsu sabiedrības saikni ar mežu un latviešu tradīcijas.

Mežs dod sabiedrībai atpūtu un prieku, paaugstina veselību un rūpējas par cilvēces dzīvotspēju, nodrošina ar pārtiku un būvmateriāliem. SODRA Latvia grupa cenšas veicināt iedzīvotājiem šo iespēju pieejamību atbilstoši iespējām un pieprasījumam.

Latvijā viena no būtiskākajām problēmām pēdējos gados ir iedzīvotāju skaits, kas strauji samazinās īpaši valsts tālākajos reģionos. 2022. gada sākumā Latvijā bija 1 885 milj. iedzīvotāju, ka ir par ~ 15 t. vairāk nekā gadu iepriekš. 2022. gadā iedzīvotāju izmaiņas būtiski ietekmēja karš Ukrainā. Reģionāli, redzam, ka sliktāka situācija saglabājas Latgales un Vidzemes reģionos. Tas kārtējo reizi apliecina, ka iedzīvotāji aizbrauc no lauku reģioniem (īpaši Latgales) un labākajā gadījumā pārceļas tuvāk galvaspilsētai.

uz gada sākumu	2018	2019	2020	2021	2022
Rīgas reģions	637 971	632 614	621 120	614 618	605 802
Pierīgas reģions	367 266	370 589	375 612	378 982	383 723
Vidzemes reģions	188 494	186 095	185 513	183 399	180 766
Kurzemes reģions	243 032	240 113	238 584	236 022	233 229
Zemgales reģions	232 759	230 331	229 658	227 520	225 017
Latgales reģions	264 857	260 226	257 188	252 682	247 220
izmaiņas %	2018	2019	2020	2021	2022
Rīgas reģions	100%	-0.8%	-1.8%	-1.0%	-1.4%
Pierīgas reģions	100%	0.9%	1.4%	0.9%	1.3%
Vidzemes reģions	100%	-1.3%	-0.3%	-1.1%	-1.4%
Kurzemes reģions	100%	-1.2%	-0.6%	-1.1%	-1.2%
Zemgales reģions	100%	-1.0%	-0.3%	-0.9%	-1.1%
Latgales reģions	100%	-1.7%	-1.2%	-1.8%	-2.2%

16. tabula. **Iedzīvotāju skaits un tā izmaiņas**¹⁵¹⁶

SODRA Latvia grupa veicot mežsaimnieciskos darbus savos īpašumos, nodarbina ~350-400 cilvēkus no īpašumiem blakus esošiem reģioniem. Savukārt mežizstrādes darbos ir iesaistīti vidēji ap 40 uzņēmumiem, kas nodarbina vēl aptuveni 400 cilvēkus. Tie pārsvarā ir vietējie iedzīvotāji, kam iespēja strādāt savas dzīvesvietas tuvumā ir ļoti vērtīga. Kā rāda analīze, gandrīz visi Sodra Latvia grupas īpašumi atrodas ~ 60 km zonā apkārt reģiona koksnes pārstrādes uzņēmumiem, kas ikdienā piedāvā pastāvīgas, stabilas un labi apmaksātas darba vietas. Attiecībā uz nodarbinātību situācija Latgalē ir sliktāka (vidēji 2x) nekā valstī kopumā, taču novērojamas arī reģionālas atšķirības, piemēram, Daugavpilī bezdarba līmenis ir mazliet virs valsts vidējā, dažos novados gandrīz 3 x augstāks (CSP informācija).

Meža nozares vispārējā attīstība ir nodrošinājusi daudzu jaunu koksnes pārstrādes uzņēmumu izveidošanos vai esošo uzņēmumu jaudu kāpināšanu reģionos ar lielāku resursu pieejamību – ārpus Rīgas. Tas veicina nodarbinātības pieejamību kā arī dzīves līmeņa paaugstināšanos, īpaši jau Latgales reģionā. Valstī kopumā 2022.gada vidējā darba alga sasniedz 1 373 EUR. Tas ir par ~ 7,5 % vairāk salīdzinot ar 2021. gadu. Latgales reģionā vidējā bruto darba samaksa ir par ~ 37 % mazāka nekā Rīgā (liecina CSP dati) un ir sasniegusi 961 EUR. Neskatoties uz vērā ņemamu vidējās darba algas kāpumu, inflācijas dēļ (pārsniedzot 20% 2022.gadā), iedzīvotāji algas kāpumu praktiski neizjūt.

Pēc krasā energoresursu cenu kāpuma 2021.gada beigās un 2022. gadā Sodra Latvia grupa izvērtēja savas iespējas un būtiski paaugstināja pakalpojumu iepirkumu cenas, kas zināmā mērā ir

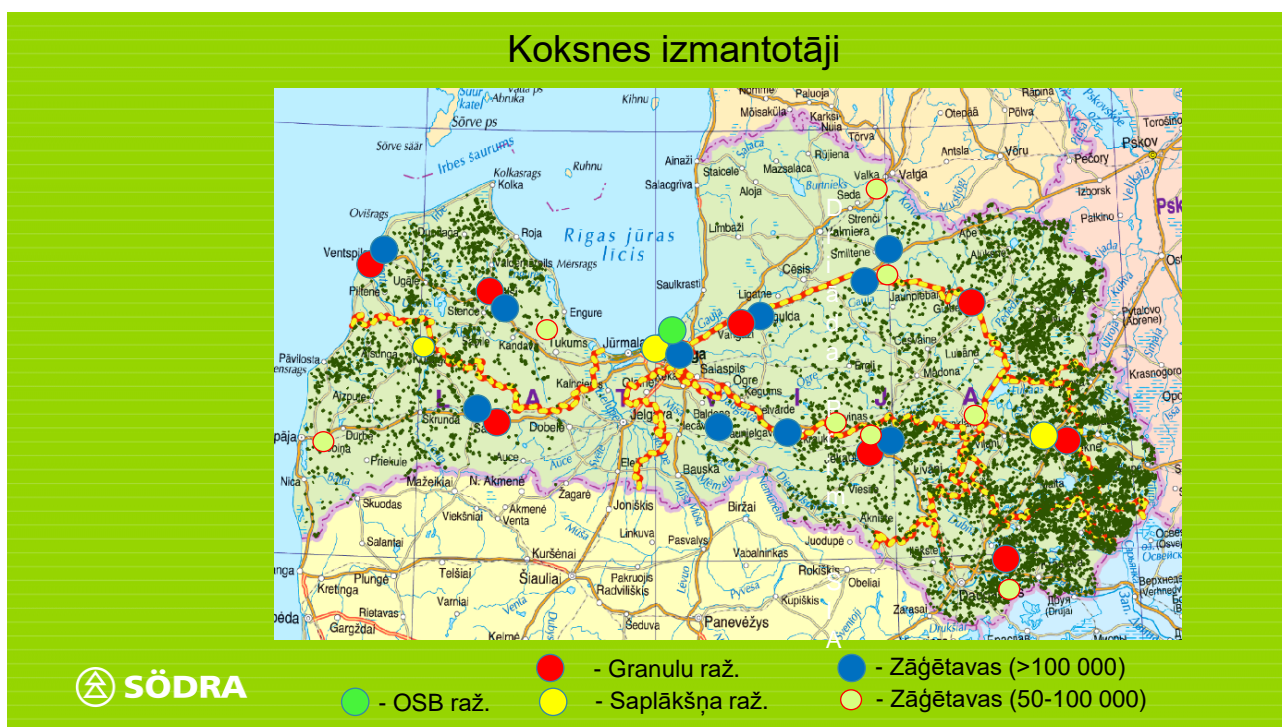
¹⁵ Centrālais statistikas birojs. Iedzīvotāju blīvums. [tiešsaiste] [skatīts 05.05.2023]. Pieejams: [Dzimumstības lejupslīde turpinās | Oficiālās statistikas portāls](#)

labvēlīgi ietekmējis Sodra Latvia grupas sadarbības partneru ieņēmumus un nodrošinājis stabilitāti šobrīd aktuālās kara krīzes laikā.

Lai uzlabotu sociāli ekonomiskos apstākļus SODRA Latvia grupa veic sekojošus pasākumus:

- |Sadarbojas ar vietējiem mežsaimniecības uzņēmumiem, pērkot dažādus mežsaimnieciskos pakalpojumus. Mežsaimniecisko darbu veikšanai Sodra Latvia grupa uz savstarpējās vienošanās pamatiem pieaicina ~ 120 vietējos mežsaimniecības uzņēmumus un privātpersonas. Tās savukārt dod darbu līdz 400 darbiniekiem katru gadu. Sodra Latvia grupa cenšas sadarboties ar vairākiem mežsaimniecības uzņēmumiem katra darba veida izpildē, tādējādi atbalstot iespēju vairāk iedzīvotājiem saņemt darba iespējas (17.tabula)

- Pēdējos gados sadarbība ar vietējiem uzņēmumiem ir būtiski augusi arī palielinoties Sodra Latvia grupas mežizstrādes apjomam. Vairāki simti dažādu sortimentu pircēji un pārstrādātāji kā arī vidēji ap četrdesmit mežizstrādes darbos iesaistīti uzņēmumi, kas nodrošina augošā meža izstrādi un piegādi patērētājiem. Pēc mūsu pieejamās informācijas arī šie uzņēmumi dod darbu ap 400 darbiniekiem.

16. att. SODRA Latvia grupas potenciālie un esošie sadarbības partneri

- Lai veiktu mežsaimnieciskos darbus, sakārto un atjauno meža ceļus uz saviem īpašumiem, kurus izmanto gan iedzīvotāji, gan VMD pārstāvji, gan vietējās pašvaldības utt. Pēdējos piecos gados ir ieguldīti vairāk kā 1 miljons EUR infrastruktūras uzlabošanai un sakārtošanai.

Infrastrukturās uzturēšanas izdevumi	2018	2019	2020	2021	2022	Kopā
EUR	181 738	202 660	376 444	350 321	287 666	1 398 829

17. tabula. SODRA Latvia grupas izmaksas ceļu uzturēšanai

Row Labels	PS skaits
Agrotehniskā kopšana (pēc 1-5 gadi)	37
Apauguma novākšana pirms stādīšanas	15
Atkritumu apsaimniekošanas izdevumi	1
Augsnes sagatavošanas darbi	21
Biotopu inventarizācija	1
Ceļu uzturēšanas izdevumi	23
Citi cirsmu fonda sagatavošanas darbi (reversais PVN)	14
Dabiskā atjaunošana	20
Dastošanas darbi	4
Dzīvnieku postījumu ierobežošana, novēršana	8
Ēku un būvju demontāža	8
GIS pakalpojumi, kartogrāfisko datu apstrāde, platību mērniecības izdevumi	9
Grāvju rakšana, renovācija, meliorācija	1
Jaunaudžu kopšana	35
Kokmateriālu pievešana (transportēšana) no cirsmas līdz ceļmalai/krautuvei	3
Kupicu izveidošana, atjaunošana	15
Latvāņu apkarošanas izdevumi	9
Lauksaimniecības zemes darbi	2
Lietkoksnes un malkas sagatavošana	3
Meža inventarizācijas izdevumi	15
Platību ierādīšana darba izpildītājam, darbu kontrole un darbu apsekošana	11
Robežstīgu uzturēšana, robežu izveidošana un uzmērīšana	17
Stādīšanas darbi	27
Stādīšanas darbi, stādu papildināšana (pēc 1-2 gadi)	19
Stādu aizsardzība	27
Stigošanas darbi	18
Zaru pievešana līdz ceļam, šķeldošanai	7
Zaru šķeldas transportēšana līdz pircējam	2
Zaru šķeldošana	2
Mežizstrādes pakalpojumi	1
Pameža tīrīšana	4
Cirsmu anketēšana	5
Grand Total	119

18. tabula. Sodra Latvia grupas pakalpojumu sniedzēju skaits pa pakalpojumu veidiem, 2022.

- Ceļu un citas infrastruktūras atjaunošanai un uzturēšanai katru gadu paredz ~ 300 000 EUR (17.tabula). Vietējie iedzīvotāji un pašvaldības ir pateicīgi par ieguldījumiem infrastruktūras uzlabošanā,

kas ļauj vieglāk pārvietoties pašvaldības teritorijā. Savukārt blakus esošie kaimiņi gūst papildus labumu uzlabojoties viņu meža stāvoklim.

- Mājas lapā publicē informāciju par SODRA Latvia grupas darbības aktualitātēm un sadarbības iespējām. Būtiskas sūdzības par grupas veiktajiem meža apsaimniekošanas pasākumiem šajā laika periodā nav saņemtas.

- SODRA Latvia grupas centrālajā birojā ir iespēja saņemt paskaidrojumus un izsmeļošas atbildes par saimnieciskās darbības aktivitātēm, ievērojot informācijas konfidencialitāti.

- Veikti pasākumi mežizstrādes darbu negatīvās sociālās ietekmes mazināšanai: pirms darbu uzsākšanas informēti tuvējo māju iedzīvotāji, uzklusot jautājumus, sniedzot izskaidrojumus un saņemot informāciju par tuvējā apkārtnē notiekošo (piem., ceļu un meliorācijas sistēmu stāvoklis, nozīmīgas sēņu un ogu ieguves vietas, iespējami aizsargājamo putnu sugu novērošanas gadījumi utt.). Tas ļāvis paaugstināt meža apsaimniekošanas un mežizstrādes darbu efektivitāti.

- Mežsaimniecības speciālisti vienmēr ir gatavi izskaidrot vietējiem iedzīvotājiem plānotos meža apsaimniekošanas darbu pasākumus un vispārējos darbības principus. Tiek ņemti vērā no iedzīvotājiem saņemti ieteikumi par iespējamu ainavas izkopšanu, atpūtas vietu uzturēšanu un ogu un sēņu ieguves vietu saudzēšanu, kā arī ziņojumi par latvāņu izplatību un cita veida informācija.

- Sniedz vietējiem iedzīvotājiem iespēju iegādāties malku, savākt cirsmās liela izmēra ciršanas atliekas un tecināt bērzu sulas, ievērojot dabas aizsardzības un darba drošības prasības.

- Uztur veiksmīgu sadarbību ar virkni vietējo medību klubiem, pie viena iegūstot arī datus par medījamo dzīvnieku blīvumu, kas izmantojami, lai mazinātu jaunaudžu postījumus. Sadarbības gaitā no medību klubiem saņemta arī aktuālā informācija par staltbriežu riesta perioda sākumu un beigām. To iespējams izmantot, lai mazinātu mežizstrādes darbu negatīvo ietekmi uz staltbriežu riestu un sekmētu to populācijas atjaunošanos. To palīdz regulēt ar mednieku kolektīviem noslēgtie medību tiesību nomas līgumi.

- Veicina ilglaicīgu sadarbību ar vietējiem lauksaimniekiem. Par lauksaimniecības zemes nomu uz doto brīdi ir spēkā 455 nomas līgumi, kas noslēgti ar vietējiem lauksaimniekiem.

uzņēmums	skaits	platība, ha	vid.izn.plat., ha
ALFREDSSON LATVIA, SIA	1	4	4.2
FRAGARIA, SIA	58	575	9.9
MYRTILLUS, SIA	316	4 852	15.4
RUDA, SIA	25	321	12.8
Sodra mežs, SIA	19	347	18.3
ZILUPE MEŽS, SIA	36	267	7.4
Grand Total	455	6 366	14.0

19. tabula. Sodra Latvia grupas iznomātās lauksaimniecības platības uz 30.05.2023., ha.

- Sadarbojas ar vietējām nevalstiskajām organizācijām. (Tādām, kā piemēram, Latvijas Meža nozares arodbiedrība, Latvijas ornitologu biedrība, Latvijas mežu sertifikācijas padome, Latvijas meža īpašnieku biedrība u.c.).

- Pēc pamatota pieprasījuma, izskata iespējas atbalstīt dažādus iedzīvotāju un pašvaldību lūgumus, kas visbiežāk saistīti ar daļēju atbalstu dažādu pasākumu rīkošanā vietējiem iedzīvotājiem; īpašumu sadales/pārdošanas jautājumiem un jautājumiem, kas saistīti ar iedzīvotāju piekļuvi saviem īpašumiem.

- Pastāvīgi piedalās saistošo normatīvo aktu izstrādē, kas būtiski ietekmē reģionālo teritoriju attīstību, darba vietas reģionos, kas attiecīgi ceļ iedzīvotāju labklājību.

- Regulāri īsteno sadarbību ar vietējām skolām, pagastiem un uzņēmumiem piedaloties kopējos pasākumos. Darbinieki ar savām ģimenēm, kas parasti ietver vismaz 20 bērniem apmeklē meža nozarei veltītus informatīvus pasākumus kā arī meža nozare tiek popularizēta vismaz 6 skolās un to klasēs, diskutējot ar to audzēkņiem, kuru kopskaits tuvojas 100 bērniem. Par minēto aktivitāšu veikšanu Sodra Latvia grupa ir saņēmusi atzinības un pateicības no skolām, pašvaldībām un citām iesaistītajām organizācijām.

- Notiek semināri – apmācības gan mežsaimniecisko darbu veicējiem, ceļot to kvalifikāciju, gan nākamajiem speciālistiem (lekcija par Meža nozari un Sodra Latvia lomu tajā). Ir ievietoti vairāki raksti masu medijos, kas informē un māca iedzīvotājiem kā cīnīties ar latvāņiem, stādīt un kopt mežu, apsaimniekot lauksaimniecības zemi (raksts par papeles stādīšanu). Ar savu pieredzi par medību īpatnībām Zviedrijā dalās SIA Sodra Latvia vadītājs Lars-Georg Hedlund ([foto ar žurnāla vāku](#)). Abās valstīs ir daudz kas kopīgs un tik pat daudz kas atšķirīgs medību saimniecības organizēšanas jomā. Tiek uzturēta komunikācija ar pašvaldībām par dažādiem saistošiem jautājumiem, kā arī, atbilstoši mērogam un intensitātei SODRA Latvia grupa iesaistās informācijas un zināšanu apmaiņā ar vietējo sabiedrību.

- Neierobežo un veicina meža blakusproduktu izmantošanu un pieejamību. Ir pieejams saraksts ar īpašumiem, kur atrodamas potenciālās ogošanas un sēņošanas vietās (arī uz kartes). Saraksts ar īpašumos esošajām upēm un ezeriem, kas var tikt izmantotas kā rekreācijas vietas (arī uz kartes).

Jau par tradīciju ir kļuvušas ikgadējās Sodra grupas darbinieku piedalīšanās dažādās Latvijas mežu dienās - Rēzeknes novada Verēmu pagasta Sarkanā izglītojošs pasākums "Latvijas Finiera Zaļā klase", kurā parasti pulcējas vairāk nekā 100 bērni no ~ 50 dažādām Latgales reģiona skolām, iepazīstot mežu apsaimniekošanas un kokapstrādes nozari Latvijā. Līdzīgs pasākums notiek Jelgavā "Jelgavas Meža dienas" un Kurzemē "Meža ABC". Šajos pasākumos SODRA Latvia grupas darbinieki ņem aktīvu līdzdalību ar savu stendu un māca visiem klātesošajiem izgatavot putnubūrus, kā arī informē par to nozīmību bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā un vairošanā. Jau ir saņemti ielūgumi uz nākošo pasākums "Latvijas Finiera Zaļā klase" tiek plānots š.g. rudenī, uz kuru Sodra Latvia jau ir pieteikušies un plāno ņemt aktīvu līdzdalību.

Neskatoties uz jau sasniegtajām zināšanām, pēdējā gada laikā grupa ir organizējusi un atbalstījusi darbinieku kvalifikācijas paaugstināšanas aktivitātes:

- Tiek plānoti Microsoft Excel kursi darbiniekiem ar dažādu līmeņu zināšanām, gan iesācējiem, gan lietpratējiem, kā arī atsevišķiem speciālistiem;
- pavasarī visi darbinieki noklausījās atkārtotu ugunsdrošības instruktāžu, savukārt SIA Sodra Mežs darbiniekiem papildus tika veiktas arī lauku apmācības ugunsdrošības jautājumos;
- vairākkārtēji tika organizēti kursi LVM GEO apguvei;
- Meža pētīšanas stacijas un SODRA Latvia grupas darbinieku pieredzes apmaiņa;
- seminārā Zviedrijā darbinieki iepazinās ar zviedru pieredzi retu dabas un kultūrvēsturisko objektu aizsardzībā Kolmarden reģionā, kopšanas ciršu sagatavošanas pieredzi, mežsaimniecības interešu un medījamo dzīvnieku populācijas sabalansēšanas jautājumu risināšanā utt.
- vairāki semināri un domu apmaiņas ir notikušas saistībā ar meliorācijas sistēmu atjaunošanu un sakārtošanu;
- Jelgavā, Pasta salā tika organizētas meža dienas, kurās Sodra Latvia darbinieki ar savām ģimenēm tikās ar vairākiem simtiem pasākuma dalībnieku (pārsvarā bērniem) informējot un izglītojot par dabas daudzveidības saglabāšanas pasākumiem;
- turpinās darbs pie CO2 aprēķina kalkulatora privātajiem meža īpašniekiem;
- notika seminārs/domu apmaiņa par izlases ciršu iespējamo attīstību;
- Vairāki SODRA Latvia grupas darbinieki regulāri apmeklē angļu valodas nodarbības;
- notika seminārs par arodbiedrības jautājumiem;
- citas aktuālas apmācības.

Tika izskatīts un atbalstīts jautājums par prakses vietām atbalstot LBTU jauno speciālistu apmācību. Tā rezultātā pie SIA Sodra Latvia meža meistariem šobrīd apmācību iziet 2 jaunie speciālisti. Tādējādi Sodra Latvia apliecina savu kvalitāti un rūpējas par meža nozares nākotnes attīstību.

Secinājumi:

SODRA Latvia grupa meža apsaimniekošanas darbības sociālā ietekme un komunikācija ar sabiedrības interešu grupām laikā no 2018. līdz 2023. gadam kopumā vērtējama kā pozitīva un samērā efektīva. Sodra Latvia grupa ir nozīmīgs darba devējs Kurzemes un Latgales reģionos un daudzu ģimeņu ienākumi, īpaši šī brīža vispasaules krīzes laikā, ir atkarīgi no grupas saimnieciskās darbības Latvijā. Sodra Latvia grupa turpina apkopot visu pieejamo atgriezenisko saiti no sabiedrības, pielāgojas neizbēgamām izmaiņām Latvijas meža sektorā (apmāca darbiniekus) un nākotnē tiks ieviesti jauni mežsaimnieciskās darbības uzlabojumi.

2.11. Dabas vērtības un to saglabāšana¹⁷

Lai realizētu Sodra Latvia grupas ilgtermiņa mērķus vides aizsardzībā – saglabātu bioloģisko daudzveidību un samazinātu saimnieciskās darbības ietekmi uz vidi, – Sodra Latvia grupa ievēro noteiktos saimnieciskās darbības ierobežojumus, tajā skaitā arī terminētos ierobežojumus meža darbu veikšanai dzīvnieku vairošanās periodā un plāno atbilstošus pasākumus iespējamās negatīvās ietekmes, kas varētu tikt atstāta uz vidi, samazināšanai. Kā arī piedalās aktuālo sugu aizsardzības plānu apspriedēs un izstrādes procesā. Piemēram:

- dzeņu sugu aizsardzības plāns,
- sugu aizsardzības plāns pūcēm.

Pūču aizsardzības ietvaros Sodra Latvia grupa kopā ar LMIB ir noslēgusi vienošanos par dalību aktivitātē “Sugu un biotopu stāvokļa uzlabošanas pasākumi” un izvietojusi 11 ūpju (*Bubo bubo*) tā saucamās platformas jeb mākslīgās ligzdas. Tas tika izdarīts pēc ļoti detalizētas speciālistu analīzes un vietas izvēles un šobrīd notiek novērošanas fāze, lai saprastu vai veiktie darbi ir nesuši pozitīvu rezultātu – vai vietas ir/tiks apdzīvotas.

Prasības dabas vērtību saglabāšanai ir aprakstītas atsevišķā procedūrā „Dabas aizsardzības pasākuma procedūra”.

SODRA Latvia grupa savā darbībā saglabā ES nozīmes biotopus un sugu dzīvotnes, ievērojot ES nozīmes biotopu aizsardzības un apsaimniekošanas vadlīnijas, lai nodrošinātu labvēlīgus apstākļus un ekoloģiskās prasības.

SODRA Latvia grupas uzņēmumu īpašumā esošajos mežos 27 347 ha (19.tabula) platībā jeb 24,7% no kopējās mežu zemju platības ir ar normatīvajiem aktiem noteiktās aizsardzības teritorijas dabas vērtību un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanai:

¹⁷ Dati apkopoti 05.05.2023

Ar LR normatīvajiem aktiem noteiktās aizsardzības teritorijas SODRA Latvia grupas uzņēmumu īpašumos

saimnieciskās darbības aprobežojums	Fragaria	Myrtillus	Ruda	Sodra Mežs	Zilupe Mežs	Alfredsson Latvia	Kopā, ha:
iodra biotopi un ĪAV	238	313	61	23	10	2	646
āizsargjoslas	895	4 542	376	933	535	9	7 289
ultūras pieminekļi	48	893	17	122	102	40	1 222
veža struktūras elements		9		1			10
uferzonas ap mikroliegumiem	314	720	33	251	20		1 338
īkroliegumi	47	89	24	15	1		177
alsts noz. ĪADT	665	6 417	329	6 743	692	71	14 917
āizsargjosla gar purviem, kas mazāka par 50 m	3	63					65
Aizsargjosla gar virszemes ūdensobjektiem, kas mazāka par 50 m	295	736	196	231	44	1	1 503
lvoksnājs			1	2			2
lvots	3	1	2	14			20
īrava	14	5	1	8			27
ADT dabas piemineklis – aizsargājams koks		2		0	1		4
okas ar lielu līgzdu (diametrs lielāks par 50 cm)	2	8		2			12
īkroieplaka		83		8	5		96
urva sala		0					0
īdensteces vai ūdenstilpes paliene	0	1	6	5	1		13
alsts aizsargājama kultūras piemineklis		3			1		4
2023. Kopā, ha:	2 525	13 885	1 043	8 359	1 412	123	27 347
saimnieciskās darbības aprobežojumu īpatsvars, %	15.3%	21.5%	18.4%	53.2%	17.8%	22.1%	24.7%

Pēdējā gada laikā īpašumu platības aizsargjoslu teritorijās ir palielinājušās par 6.13%, jeb 1 578 ha.

20. tabula. SODRA Latvia grupas īpašumos esošie aprobežojumi (ar pārklāšanos), ha

Vietējai sabiedrībai nozīmīgi meži (ar normatīvajiem aktiem noteiktas aizsardzības teritorijas):

īedalījums	Fragaria	Myrtillus	Ruda	Sodra Mežs	Zilupe Mežs	Alfredsson Latvia	Kopā
Kult_piem_āizsardzības zona	30	619	14	88	44	40	835
Kultūras piemineklis		25			6		31
Kult_piem_āizs_zona (v. n.)	16	247	3	35	49		349
Kult_piem. (viet_noz.)	2	2			2		7
Kopā	48	893	17	122	102	40	1222

21. tabula. SODRA Latvia grupas īpašumos esošie kultūras pieminekļi, ha

Aizsargjoslu veidi un platības:

aprobežojuma veids, ha	Fragaria	Myrtillus	Ruda	Sodra Mežs	Zilupe Mežs	Alfredsson Latvia	Kopā
Aizsargjoslas/Balt. j. un R.j.l. piekr_a_j/lerob_saimn_darb_josla/lerob_saimn_darb_josla	81		3	16			101
Aizsargjoslas/Ūdenstilpju(teču), mitrzemju a_/Aizsarg.zona gar mitrzemēm	44	242		61			347
Aizsargjoslas/Ūdenstilpju(teču), mitrzemju a_/Aizsarg.zona gar ūdeņiem	106	481	134	53	94	4	872
Aizsargjoslas/Ūdenstilpju(teču), mitrzemju a_/Ūdenstilpju(teču) aizsargjosla/Ūdenstilpju(teču) aizsargjosla	335	2 152	108	338	240		3 173
Aizsargjoslas/Ūdenstilpju/teču, mitrzemju a_/lerobežojuma josla	329	1 667	131	465	201	5	2 797
Kopā, ha	895	4 542	376	933	535	9	7 289
<i>izmaiņas pret iepr. periodu, ha</i>	<i>143</i>	<i>365</i>	<i>7</i>	<i>92</i>	<i>91</i>	<i>0</i>	<i>698</i>

 22. tabula. **SODRA Latvia grupas īpašumos esošie aizsargjoslu veidi, ha**

Pēdējā gada laikā īpašumu platības aizsargjoslu teritorijās ir palielinājušās par 11%, jeb 698 ha

Mikroliegumu un to buferzonu veidi un platības:

Salīdzinot ar iepriekšējo uzskaites periodu, Sodra Latvia grupas īpašumos kopējās mikroliegumu un to buferzonu platības ir palielinājušās par 5%, jeb 73 ha. Īpaši var izcelt mērķtiecīgi veidotās kampaņas “mazā ērgļa aizsardzība” iespaidu kā rezultātā mikroliegumu buferzonu teritorijas ir palielinājušās par 7 %.

Row Labels	Fragaria	Myrtillus	Ruda	Sodra Mežs	Zilupe Mežs	Kopā, ha
Aizsargājams augs						
Aizs. vaskulārais-, paparžaugs						

Dzežužkurpīte, dzeltenā	11					11
Aizsargājama sūna						
Jungermannija, gludkausiņa	11					11
Aizsargājams dzīvnieks						
Aizsargājams putns						
Dzenis, baltmuguras	4					4
Ērglis, jūras	9	9	1	5		25
Mazais ērglis	10	38		6		53
Mednis	6		22	3		32
Stārķis, melnais	13	5			1	19
Ūpis		2				2
Zivjērglis	4	0				4
Vanags, vistu				1		1
Buferzonas ap biotopu mikrolieg.						
Buferzonas ap biotopa mikrolieg.						
Aluviāli krastmalu un pal	3					3
Veci vai dabiski boreāli		2				2
Buferzonas ap putnu mikrolieg.						
Buferzonas ap putnu mikrolieg.						
Ērglis, jūras	43	23	3	25		94
Ērglis, mazais	211	566	25	177	14	992
Mednis	31	25	3	2		60
Stārķis, melnais	13	56		7	6	82
Zivjērglis	19	47			0	67
Vanags, vistu				40		40
Meža biotops						
Citi meža biotopi						
Biokoks	1					1
Ģeoloģiskie objekti						
Gravas meža biotops	3					3
Nogāzes meža biotops	1					1
Skujkoku mežs						
Mīstrots skuju-lapu koku m. b.	1					1
Skuju koku meža biotops	6					6
Lapu koku mežs						
Citu lapu koku meža biotops	1					1
Īpaši aizsargājami biotopi						
Meži un krūmāji						
Nogāžu un gravu meži	2					2
Veci un dabiski purvaini meži			0			0
Aluviāli krastmalu un palieņu meži	1					1
2023. Kopā, ha	364	809	57	266	21	1 518

23. tabula. SODRA Latvia grupas īpašumos esošie mikroliegumi un buferzonas, ha

Valsts ĪADT detalizēts saraksts:

mikrolieguma veids, ha	Fragari a	Myrtillu s	Rud a	Sodr a Mežs	Zilup e Mežs	Alfredsso n Latvia	Kopā, ha
Aizsargājami ainavu apvidi	0	2 959	0	140	385	22	3 506
Augšdaugava		1 668			71		1 739
Augšzeme		335			161		496
Kaučers		68			4		71
Veclaicene		438		97			535
Vecpiebalga		127		9		22	158
Vestiena		318		10	148		476
Ziemeļgauja		7					7
Ādaži				24			24
Aizsargājams augs							
Aizs. vaskulārais-, paparžaugs		11					11
Aizsargājama sūna		11					11
Aizsargājams dzīvnieks							
Aizsargājams putns	42	58	24	15	1		140
Biosfēras rezervāts							
Ziemeļvidz. biosf. rezervāts		11		5 914	14		5 939
Dabas liegumi							
Alsungas meži	7						7
Ances purvi un meži	25		21				46
Bejas mežs		12					12
Eiduku purvs		0					0
Gaiņu purvs		9					9
Gruzdovas meži		3					3
Gulbju un Platpirovas purvs					3		3
Istras ezers		1					1
Kaļķupes ieleja	91		77				169
Klešniku purvs		34					34
Kornetti-Peļļi		10					10
Krapas gārša		4					4
Kreiču purvs		7					7
Kupravas liepu audze		4					4
Lielais mārku purvs		1					1
Lielais Pelečāres purvs		59					59
Lubāna mitrājs		157			8		165

Maņģenes meži	16					16
Mugurves pļavas		4				4
Orlovas (Ērgļu) purvs		73				73
Pāces pļavas	10		11			21
Plunču ezera meži	3					3
Pokratas ezers		0				0
Popes zāļu purvi	17					17
Raķupes ieleja			20			20
Rožu purvs		3				3
Sātiņu dīķi	70					70
Silabebru ezers		11				11
Sitas un Pededzes paliene		1				1
Starinas mežs		14				14
Stiklu purvi	6		31			37
Stompaku purvi		108				108
Užavas augštece	2					2
Ventas ieleja	10			42		52
Ventas un Šķerveļa ieleja	2					2
Zaļezera purvs		3				3
Ziemupe	44	90				134
Zvārde				58		58
Augstroze				46		46
Laugas purvs				1		1
Dūņezers				2		2
Lielais un Pemmes purvs				68		68
Purgaiļu purvs				6		6
Vērenes purvi				4		4
Zušu-Staiņu sēravoti				29		29
Launkalne				1		1
Kārķu purvs				2		2
Pildas ezers		1				1
Ojatu ezers					4	4
Ziemeļu purvi				2		2
Liepājas ezers	5					5
Dabas parki						
Aiviekstes paliene		5				5
Dridža ezers		14			14	28
Dvietes paliene		6				6
Embūte	21					21
Istras pauguraine		17			13	30
Kuja		203		13		216
Kurjanovas ezers		8				8

Medumu ezeraīne		14					14
Numernes valnis		1					1
Ogres ieleja		48		96		48	192
Pape	12						12
Riežupe				18			18
Sauka		25			4		29
Silene		2					2
Svente		26			4		29
Talsu pauguraine			12				12
Vecumu meži		115					115
Zvārdes meži	151			194			345
Abavas senleja	74		94				167
Salacas ieleja				15			15
Engure	8						8
Daugavas loki		27					27
Dabas rezervāti							
Grīņi	2						2
Krustkalnu		6					6
Teiči		40					40
Meža biotops							
Citi meža biotopi	1						1
Ģeoloģiskie objekti	4						4
Skujkoku mežs		7					7
Lapu koku mežs		1					1
Nacionālie parki							
Gaujas nacionālais parks		31		55	3		90
Ķemeru nacionālais parks				11			11
Rāznas nacionālais parks		2 151			240		2 390
Slīteres nacionālais parks	19		4				23
Dabas pieminekļi							
Morfoloģiskie dabas pieminekļi	25	4	35	9		1	74
Dendroloģiskie stādījumi		4					4
Īpaši aizsargājami biotopi							
Meži un krūmāji		2	0				3
Kopā, ha	665	6 417	329	6 743	692	71	14 917
<i>izmaiņas pret iepr. periodu,</i> <i>ha</i>	<i>11</i>	<i>569</i>	<i>-17</i>	<i>388</i>	<i>283</i>	<i>-27</i>	<i>1 207</i>

24. tabula.

SODRA Latvia grupas īpašumos esošo aizsargājamo objektu platības pa aizsardzības pazīmēm un uzņēmumiem, ha

2.12. Augstvērtīgie meži¹⁸

SODRA Latvia grupas īpašumos tiek apzināti un saglabāti bioloģiski augstvērtīgi meži (HCV), kas ir tādas meža zemju teritorijas, kas tiek apsaimniekotas ar mērķi saglabāt un vairot bioloģisko daudzveidību, ES un Latvijā. Tiek apzinātas un saglabātas arī īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnes un biotopi, kā arī nodrošinātas meža vides aizsargfunkcijas. SODRA Latvia grupa, plānojot savu darbību, veic nepieciešamos pasākumus, lai uzlabotu bioloģiski augstvērtīgo mežu stāvokli.

Augstvērtīgo mežu definīcijas:

Augstvērtīgo mežu definīcijas saskaņā ar NEPCon pagaidu FSC meža apsaimniekošanas standartu Latvijai:

- HCV1: Bioloģiski vērtīgu mežaudžu koncentrācijas vietas - 100 ha un lielākas vienlaidus teritorijas (arī lielu masīvu iekšienē), kur vismaz 50% no platības veido:
 - apdraudētu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnes;
 - īpaši aizsargājami biotopi;
 - DMB;
 - mežaudzes, kurās lielu dimensiju ($D > 40\text{cm}$) mirusī koksne dažādās sadalīšanās pakāpēs ir vairāk kā 40 m³/ha;
 - mežaudzes, kuras 20 vai vairāk gadus dabiski attīstījušās pēc liela mēroga dabiskā traucējuma, ar neizvāktiem bojā gājušiem un uguns izrētotiem kokiem.
- HCV2: Par 1000 ha lielākas meža teritorijas, kur 2 vai vairāk dabisko ūdensteču kopējais garums ir lielāks par 1 km uz 100 ha meža zemes.
- HCV3: Primārie meži upju meandros.
- HCV4: Meža teritorijas, kas nozīmīgas vides pamatfunkciju nodrošināšanai (piemēram, Baltijas jūras un Rīgas jūras līča krasta kāpu aizsargjoslā; upju un ezeru aizsargjoslās; aizsargjoslās ap purviem).
- HCV5, HCV6: Meža teritorijas, kuras konsultāciju rezultātā ar vietējo pašvaldību ir atzītas par vietējai sabiedrībai nozīmīgām un tās iekļautas plānošanas dokumentos.

Values	Alfredsson Latvia	Fragaria	Myrtilus	Ruda	Sodra Mežs	Zilupe Mežs	Kopā, ha
Sum of GEO platība	537	16 063	62 814	5 647	14 987	6 838	106 886
Sum of HCV1 (ar pārklāšanos)	22	1 463	5 191	559	1 298	495	9 029
Sum of HCV4 (ar pārklāšanos)	10	1 370	4 944	571	1 026	498	8 419
Sum of HCV5 un HCV6 (ar pārklāšanos)	123	890	8 205	390	4 483	612	14 703
Sum of HCV platība	134	2 980	14 784	1 030	5 661	1 349	25 939

¹⁸ Dati apkopoti 05.05.2020

25. tabula. **SODRA Latvia grupas augstvērtīgie meži** (*uz.01.01.2022.*)

Augstvērtīgo mežu apsaimniekošana

Augstvērtīgo mežu apsaimniekošana Latvijā tiek regulēti saskaņā ar normatīvajiem aktiem, kurus SODRA Latvia grupa ievēro, piemēram:

- HCV1 (Eiropas Savienības nozīmes un īpaši aizsargājамie biotopi, mikroliegumi, sugu atradnes, īpaši aizsargājамie meža iecirkņi, ĪADT, SODRA Latvia grupas vides aizsardzības objekti un teritorijas):
 - 2000. gada 24. februāra likums “Meža likums”;
 - 1993. gada 2. marta likums “Par īpaši aizsargājамām dabas teritorijām”;
 - 2000. gada 16. marta likums “Sugu un biotopu aizsardzības likums”;
 - Ministru kabineta 1999. gada 15. jūnija noteikumi Nr. 212 "Noteikumi par dabas liegumiem”;
 - Ministru kabineta 1999. gada 23. februāra noteikumi Nr. 69 "Noteikumi par aizsargājамo ainavu apvidiem”;
 - Ministru kabineta 1999. gada 9. marta noteikumi Nr. 83 "Noteikumi par dabas parkiem”;
 - Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumi Nr. 264 “Īpaši aizsargājамo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”;
 - Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumi Nr. 940 ”Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu”;
 - Ministru kabineta 2000. gada 14. novembra noteikumi Nr. 396 “Noteikumi par īpaši aizsargājамo sugu un ierobežoti izmantojамo īpaši aizsargājамo sugu sarakstu”;
 - Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumi Nr. 936 “Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā”;
 - Ministru kabineta 2000. gada 14. novembra noteikumi Nr. 396 “Noteikumi par īpaši aizsargājамo sugu un ierobežoti izmantojамo īpaši aizsargājамo sugu sarakstu”;
 - Ministru kabineta 2017. gada 20. jūnija noteikumi Nr. 350 “Noteikumi par īpaši aizsargājамo biotopu veidu sarakstu”;
 - Ministru kabineta 2006. gada 21. februāra noteikumi Nr. 153 “Noteikumi par Latvijā sastopamo Eiropas Savienības prioritāro sugu un biotopu sarakstu”;

- Ministru kabineta 2009.gada 15. septembra noteikumi Nr.1055 “Noteikumi par to Eiropas Kopienā nozīmīgu dzīvnieku un augu sugu sarakstu, kurām nepieciešama aizsardzība, un to dzīvnieku un augu sugu indivīdu sarakstu, kuru ieguvei savvaļā var piemērot ierobežotas izmantošanas nosacījumus”,
- Ministru kabineta 2007.gada 27. marta noteikumi Nr. 211 “Noteikumi par putnu sugu sarakstu, kurām piemēro īpašus dzīvotņu aizsardzības pasākumus, lai nodrošinātu sugu izdzīvošanu un vairošanos izplatības areālā”;
- Individuālie īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzības un izmantošanas noteikumi.
- HCV2 Sodras Latvia grupas īpašumos uz doto brīdi nav HCV2 prasībām atbilstošu teritoriju
- HCV3 (Mikroliegumi, kas izveidoti, lai aizsargātu sekojošus īpaši aizsargājamo biotopu veidus: Aluviāli krastmalu un palieņu meži un primārie meži upju meandru lokos):
 - Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumi Nr. 940 ”Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu”;
- Ministru kabineta 2017. gada 20. jūnija noteikumi Nr. 350 “Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu”.HCV4 (Purvi, aizsargjoslas ap ūdeņiem, lauces (meža lauce, virsājs, smiltājs)):
 - Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumi Nr. 940 ”Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu”;
 - Ministru kabineta 2017. gada 20. jūnija noteikumi Nr. 350 “Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu”.1997. gada 5. februāra likums “Aizsargjoslu likums”;
 - Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumi Nr.935 “Noteikumi par koku ciršanu mežā”;
 - Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumi Nr. 936 “Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā”.
- HCV5, HCV6 (Vietējās nozīmes ĪADT, SODRA Latvia grupas vides aizsardzības objekti un teritorijas, valsts nozīmes kultūras pieminekļi):
 - 1992. gada 12. februāra likums “Par kultūras pieminekļu aizsardzību”,
 - Ministru kabineta 2003. gada 15. jūlija noteikumi Nr. 392 “Kultūras pieminekļu aizsargjoslas (aizsardzības zonas) noteikšanas metodika”;

- Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumi Nr. 264 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi".

Mežu masīvus Sodra grupa nosaka katru gadu un kontrolē kādas ir notikušas izmaiņas pieaugušo un pāraugušo mežu procentuālajā īpatsvarā. Ņemot vērā, ka minētais parametrs ir salīdzinoši neliels, papildus aktivitātes masīvos netiek noteiktas.

Masīvs, ha	Meža masīvs 2022 - 1	Meža masīvs 2022 - 2	Meža masīvs 2022 - 3	Meža masīvs 2022 - 4
citi nogabali	21.47	46.23	84.07	212.60
Jaunaudze	468.88	303.85	836.81	1 109.81
Vidēja vecuma audze	99.97	131.39	299.40	780.46
Briestaudze	35.01	52.94	101.78	337.75
Pieaugusi audze	29.14	18.42	67.59	264.84
Pāraugusi audze	65.22	27.70	25.28	206.02
Masīva kopējā platība, ha	719.69	580.53	1 414.93	2 911.48
Pieaugušo+Pāraugušo audžu īpats	13.1%	7.9%	6.6%	16.2%

26. tabula. SODRA Latvia grupas izdalītie masīvi

Ņemot vērā zemo pieaugušo un pāraugušo audžu īpatsvaru masīvos, papildus darbības masīvu apsaimniekošanai netiek pielietotas.

Pēc pamatota pieprasījuma var ir iespēja iegūt masīvu atrašanās vietas karti un detalizētāku informāciju.

2.13. Ar normatīvajiem aktiem noteiktie saimnieciskās darbības aprobežojumi¹⁹

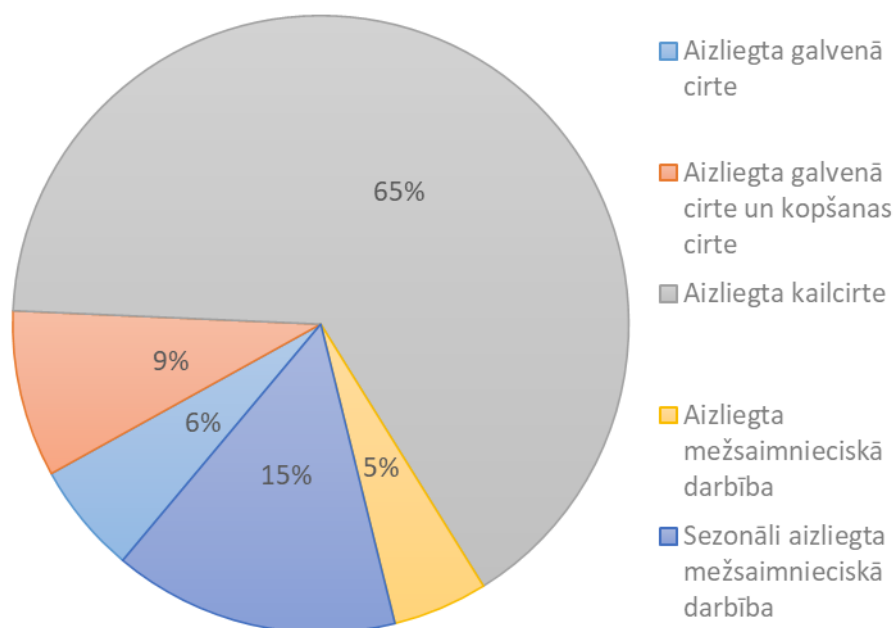
SODRA Latvia grupas uzņēmumu mežos saimnieciskās darbības aprobežojumi ar normatīvajiem aktiem ir noteikti 6 846 ha platībā (6,5% no kopējās meža platības), no tiem:

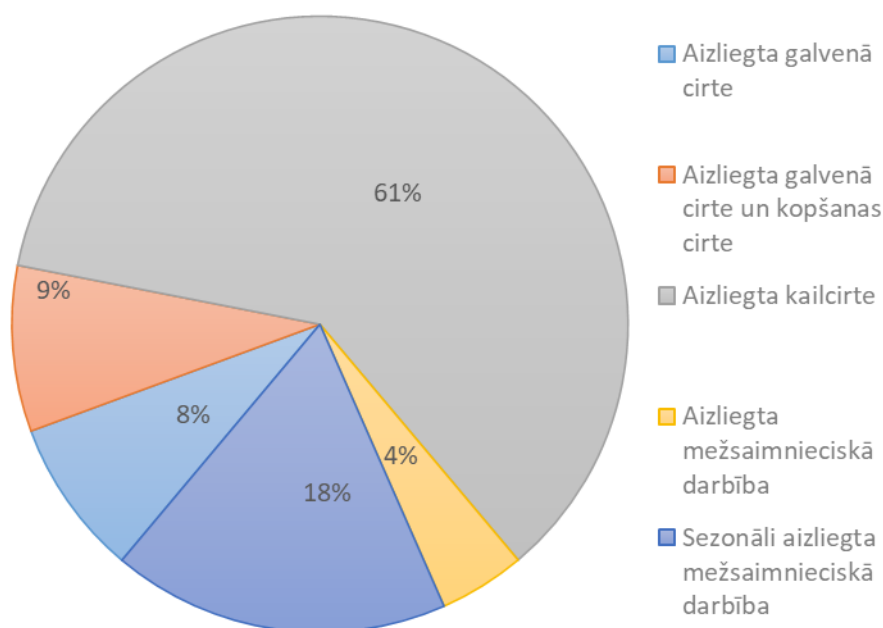
uzņēmums	Izcirtums	Mežaudze	Grand Total	ciršanas aprobežojumi, %
<i>Alfredsson Latvia</i>	0	546	546	11.83%
<i>Fragaria</i>	279	15 403	15 682	6.84%
<i>Myrtillus</i>	1 165	60 121	61 286	6.08%
<i>Ruda</i>	140	5 356	5 495	9.58%
<i>Sodra Mežs</i>	817	14 267	15 084	7.32%
<i>Zilupe Mežs</i>	311	7 189	7 500	4.69%
Grand Total	2 711	102 882	105 593	6.48%

27. tabula. SODRA Latvia grupas ciršanas aprobežojumu īpatsvars, ha

¹⁹ Dati apkopoti 05.05.2023

ciršanas aprobežojumi, ha	Fragaria	Myrtilus	Ruda	Sodra Mežs	Zilupe Mežs	Alfredsson Latvia	Kopā, ha:
Aizliegta galvenā cirte	94	171	37	91	6		400
Aizliegta galvenā cirte un kopšanas cirte	127	260	112	96	4		599
Aizliegta kailcirte	574	2 522	339	671	316	59	4 481
Aizliegta mežsaimnieciskā darbība	64	195	19	50	7	6	341
Sezonāli aizliegta mežsaimnieciskā darbība	214	578	19	196	18		1 026
Kopā, ha:	1 073	3 726	527	1 104	352	65	6 846

 28. tabula. **SODRA Latvia grupas ciršanas aprobežojumi, ha**

 17. att. **Sodra Latvia grupas saimnieciskās darbības aprobežojumi, kas noteikti ar normatīvajiem aktiem, % no ha**

18. att. SIA Sodra Mežs saimnieciskās darbības aprobežojumi, kas noteikti ar normatīvajiem aktiem, % no ha

2.14. Apsaimniekotāja identificētās dabas un kultūras vērtības

2012. – 2018. gadam SIA SODRA Latvia uzņēmuma īpašumos tika veikta dabisko meža biotopu inventarizācija. Iegūtos rezultātus SIA SODRA Latvia izmanto meža apsaimniekošanas plānošanā, lai nepieļautu dabas vērtību mazināšanos un veicinātu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, kā arī vides un saimnieciskās darbības monitoringā.

Virkne SODRA Latvia grupas īpašumu atrodas teritorijās, kam ir liela ainaviska un kultūrvēsturiska nozīme Latvijas un Baltijas mērogā. Pie šīm teritorijām pieder Gaujas nacionālais parks, Slīteres nacionālais parks, Rāzņas nacionālais parks, Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts, Vecļaicenes aizsargājamo ainavu apvidus, Vecpiebalgas aizsargājamo ainavu apvidus, Ziemeļgaujas aizsargājamo ainavu apvidus, Abavas ielejas dabas parks, Talsu pauguraines dabas parks, Engures ezera dabas parks, Lubāna mitrājs u.c. Šo īpašumu apsaimniekošanā nepieciešams īpaši ņemt vērā sekas, kādas uz ainaviskajām un kultūrvēsturiskajām vērtībām var atstāt apsaimniekošanas darbi (apmežošana, meža izmantošana, ainavu cirtes utt.), un veikt konsultācijas ar vietējo sabiedrību. Savas darbības ietvaros SODRA Latvia grupa nodrošina kultūrvēsturisko objektu un vietējai sabiedrībai nozīmīgu teritoriju identificēšanu un uzskaiti.

Sadarbībā ar DAP arī 2020. gadā tika turpināta DMB inventarizācija (“dabas skaitīšanas” rezultāti), jo Sodra Latvia grupai pievienojās SIA Sodra Mežs. Veicot mežizstrādes plānošanu, papildus tiek veiktas potenciālo ciršanas vietu apsekošanas (MNK anketas), lai atklātu un aizsargātu potenciāli vērtīgas vietas.

Papildus SODRA Latvia grupa ir identificējis 651 īpaši aizsargājamas vietas visā Latvijā 646 ha lielā platībā (29.tabula). SODRA Latvia grupa tos brīvprātīgi aizsargā kopš 2012. gada un saimniecisko darbību tur neveic, ja vien vietas apsaimniekošanas pasākumi tos neparedz. Tie ir izvietoti 56 novados ar vislielāko platību Dundagas novadā – 70.84 ha.

2021.gadā tika izveidota sistēma, lai uzņēmuma darbinieki, veicot savus tiešos pienākumus, varētu reģistrēt vietas ar īpašu nozīmi gan dabas aizsardzības, gan kultūrvēstures jomās. Tāpat iekšējās sistēmas ietvaros aplikācija GEO mobile šobrīd piedāvā ērti saglabāt jebkuru jaunatklātu vērtību, tādējādi veicinot īpaši nozīmīgo vietu reģistrēšanu un vēlāku aizsardzību.

uzņēmums	Ģeogrāfiskā platība, ha	vietu skaits
Alfredsson Latvia	2.22	3
Fragaria	237.85	215
Myrtillus	312.59	328
Ruda	61.03	70
Sodra Mežs	22.74	23
Zilupe Mežs	9.8	11
Grand Total	646.23	650

29. tabula. **SODRA Latvia grupas īpašo vietu skaits un platība, ha**

vietas grupa	Kultūrvēsturiskās vietas veids	Ģeogrāfiskā platība, ha	vietu skaits
Īpaši aizsargājamās sugas		0.4	4
Kultūrvēsturiskās vietas	Akmens/akmeņu krāvumi	0.2	2
	Cits	0.71	5
	Dižkoks	1	10
	Mājvieta	4.03	14
	Sakrālie objekti	0.68	4
Lielas ligzdas		1.1	11
Sodra biotopi		539.8	560
Sodra iekšēji aizsargājama teritorija		98.41	41
Grand Total		646.33	651

30. tabula. **SODRA Latvia grupas īpašo vietu veidi**

2.15. Rekreācijas objekti publiskajā ārtelpā

SODRA Latvia grupas apsaimniekotās mežu platības ir pieejamas apkārtējiem iedzīvotājiem, lai ogotu, sēnotu, kā arī nodarbotos ar aktīvo atpūtu un sportu. Pēc iepriekšējas saskaņošanas ar SODRA Latvia grupu, apsaimniekojamās platības var izmantot arī publisku pasākumu rīkošanai, piemēram, krosa skrējieniem vai orientēšanās sacensībām, kā arī uzstādīt tajās informācijas zīmes, kas norāda uz tuvējiem dabas vai kultūras objektiem.

SODRA Latvia grupas apsaimniekotajās platībās atrodas aizsargājams kultūrvēsturisks objekts - Dzierkaļu kalns (latgaliešu valodā: Dzierkaļu kolns) ar netālu iekārtotu pastaigu taku. Meža apsaimniekošanas pasākumu gaitā SODRA Latvia grupa atzīmē punktus, kas ir potenciāli izmantojami iedzīvotāju rekreācijai - piemēram, gleznainus ainaviskus skatpunktus, dižkokus, interesantus ģeomorfoloģiskus un kultūrvēsturiskus objektus, pludmales pie ūdenstilpēm u.tml. Potenciālo rekreācijas punktu atzīmēšanā plānots iesaistīt vietējos iedzīvotājus. Atzīmēto punktu tuvumā meža apsaimniekošanas darbi iespēju robežās tiek plānoti tā, lai līdz minimumam samazinātu to negatīvo ietekmi.

Nemot vērā, ka vairāki objekti ir Latvijas nozīmes un publiski pieejami, ar šiem īpašajiem objektiem var iepazīties dažādos publiskos informācijas avotos vai pēc pieprasījuma Sodra grupas centrālajā birojā. Daži piemēri: - Jāņa Gestes kapa vieta; Franču Gobustānu senkapi; Vizikoku avots; Māras svētnīca; piemineklis Audzērē utt.

Dažas no pēdējā laika aktualitātēm ir:

Tika uzsāktas diskusijas ar “Ceļotāju kopu Redzēt Debesis” (<https://www.redzetdebasis.lv/>) par laivotāju apmetni īpašumā Plieni, Sakas pagastā, bet šobrīd nav turpmākas procesa virzības no iniciatoru puses;

“Vīndedžu laukakmens” Pededzes pagastā. Noslēgts līgums ar pagastu par nekustamā īpašumā “Vīndedži”, Pededzes pagastā, Alūksnes novadā, kadastra apzīmējums 3680 002 0042, 100 m2, publiski pieejamu dabas tūrisma un izziņas objekta “Vīndedžu laukakmens” apskates vietas izveidošanu, informācijas stenda un norāžu izveidošanu.

Ezertaka. Latgalē tiek gatavota un drīzumā tiks marķēta Latgales Ezertaka, kas būs 1081km gara un vīsiēs cauri visai Latgalei no Viļakas līdz Indrai, no Zilupes līdz Viļāniem, tai skaitā cauri Ludzas novadam. Vidēji garā pārgājiena takas nav stipri noslogotas un nav paredzams liels tūristu pieplūdums, tie varētu būt līdz max 100 cilvēkiem gadā. Ludzas novadā tā iet no Ludzas pilsētas cauri Kreičiem uz Ņukšiem, caur Tjapšiem uz Raipoli, tālāk gar Nerzas staciju uz Briģiem un Zilupi, lai caur Šuškovu dotos uz Vecslabadu, tad caur Rundēniem uz Kaunatas pusi uz Lielo Liepukalnu. Pašvaldība sazinājās ar Sodra Latvia un ir panākta vienošanās par atbalstu takas izveidei.

Pēc pašvaldības lūguma esam atjaunojuši koka tiltiņu un margas kultūrvēsturiskajam objektam “Vizikoku acu avots”.

Veicot monitoringu Sodra Latvia grupas īpašumos eksperti dažreiz norāda uz īpašuma esošu vai potenciālu atbilstību rekreācijas objekta prasībām. Kā dažus piemērus var minēt īpašumu Gāgas, Preiļu novada Aizkalnes pagastā, Valmieras novada, Dikļu pagastā, īpašums Lejasprauliņi, Inešu pagasta Lejas kušļus 2 (“... ogotāju, sēņotāju, mednieku iecienīta vieta...” – izraksts no monitoringa atskaites).

Kā katru gadu Sodra ir dāvinājusi ziemassvētku egles un tās ir redzamas Ludzas pilsētas centrā, Zviedrijas vēstniecībā, Kuldīgas Katrīnas baznīcā:

19. att. Ikgadējā Sodra dāvana Latvijas iedzīvotājiem.

2.16. CO² piesaiste

SODRA Latvia grupa ir veikusi aprēķinus mežaudžu kopējam oglekļa uzkrājumam un ikgadējai oglekļa piesaistei. Izmantojot publiski pieejamu (<http://pefc.lv/dokumenti-un-materiali/standarti>) aprēķina algoritmu, tika sagatavota aprēķinam nepieciešamā informācija:

Valdošā suga	Vidējā krāja, m3 ha-1	Krājas pieaugums gadā, m3 ha-1	Meža platība nogabalā (ha)
Apse	160	15.8	9 887
Baltalksnis	128	6.9	10 572
Bērzs	160	12.0	39 467
Egle	80	0.3	23 806
Melnalksnis	154	4.6	5 162
Ozols	232	9.4	232
citas sugas	31	0.0	3 308
Priede	212	12.2	12 287
Grand Total	141	8.4	104 722

31. tabula. **SODRA Latvia grupas 2022. gada pieaugums pa sugām (uz gada sākumu)**

Uz doto brīdi Sodra Latvia grupa ir akumulējusi savos mežos ~ 5,6 miljoni tonnu oglekļa. Kā arī ikgadējais CO₂ piesaistes potenciāls ir ~ 1 000 t. tonnu. Pret 2021.gadu skaitļi ir būtiski pieauguši, tāpēc iedziļinoties var secināt, ka VMD datos ir iespējams bijušas novirzes, kuras varētu būt ietekmējušas rezultātu. Šī iemesla dēļ sliecos pielietot mazākas vērtības kas būtu pielīdzināms vidējiem rādītājiem starp 2022./2023.gadiem.

parametri/valdošā suga	Apse	Baltalksnis	Bērzs	Egle	Melnalksnis	Ozols	citas sugas	Priede	Kopā/Vidēji
Vidējā krāja, m ³ ha ⁻¹	160	128	160	80	154	232	31	212	141
Krājas pieaugums gadā, m ³ ha ⁻¹	15.8	6.9	12.0	0.3	4.6	9.4	0.0	12.2	8.4
Meža platība nogabalā (ha)	9 887	10 572	39 467	23 806	5 162	232	3 308	12 287	104 722
C, t ha ⁻¹	45.9	47.2	65.6	31.5	56.6	108.5	14.6	79.4	53.8
Kopējā C, t	454 174	499 016	2 587 551	750 824	292 261	25 192	48 396	975 617	5 633 030
CO ₂ , t ha ⁻¹ gadā	14.1	7.9	15.2	0.4	5.2	13.6	-0.1	14.2	9.9
CO ₂ kopā, t gadā	139 170	83 160	600 943	8 839	27 022	3 158	-183	174 634	1 036 745

32. tabula. **SODRA Latvia grupas kopējā oglekļa piesaiste 2022. gadā**

Nemot vērā Sodra Latvia grupas mežizstrādes un mežsaimniecības darbības, kā rezultātā daļa no piesaistītā oglekļa tiek atbrīvotas, Sodra Latvia grupa strādā pie CO₂ piesaistes metodikas pilnveidošanas, lai iegūtu grupas CO₂ piesaistes bilanci. Mežsaimniecisko darbu emisijas aprēķinam esam sākuši izmantot PEFC standarta darba grupā izstrādāto emisiju aprēķina algoritmu (33.tabula).

Darbu veidi	mērvienība	Degvielas patēriņš uz 1 vienību		Apjoms	Apjoms degviela, l	Emisijas faktors (kgCO ₂ ekv./litrs)	CO ₂ , kg	CO ₂ t
		dīzeldegviela, l	benzīns, l					
Meža atjaunošana un kopšana								
Augsnes gatavošana ar disku arklū	ha	55		174	9 570	2.63	25 169	25
Augsnes gatavošana pacīlas ar kausu (ekskavators)	ha	105		1 229	129 045	2.63	339 388	339
Augsnes gatavošana pacīlas ar rotējošo pacīlotāju	ha	45		117	5 265	2.63	13 847	14
Mašīnizētā meža stādīšana	ha	74		14	1 036	2.63	2 725	3
Agrotehniskā kopšana	ha		18	3 736	67 248	2.315	155 679	156
Jaunaudžu kopšana	ha		18	2 321	41 778	2.315	96 716	97
Atjaunoto meža platību aizsardzība	ha			3 344				
Feromonu slazdu izlikšana	gab.							
Ugunsapsardzība								
Mineralizēto joslu ierīkošana	km	28			0	2.63	0	0
						kopā	633 524	634
Mežizstrāde								
KKC zāģēšana BMZ	m ³		0.69	35 986	24 830	2.315	57 482	57
KKC zāģēšana Harv.	m ³	1.22		15 423	18 815	2.63	49 485	49
KKC pievešana	m ³	1.53		51 408	78 655	2.63	206 862	207
GC zāģēšana BMZ	m ³		0.23	143 943	33 107	2.315	76 643	77
GC zāģēšana Harv.	m ³	0.73		61 690	45 034	2.63	118 439	118
GC pievešana	m ³	1.01		205 633	207 690	2.63	546 224	546
BKC zāģēšana BMZ	m ³		0.4		0	2.315	0	0
BKC zāģēšana Harv.	m ³	1.37			0	2.63	0	0
BKC pievešana	m ³	1.42			0	2.63	0	0
Transportēšana	100 km	52		257 042	13 366 172	2.63	35 153 032	35 153
						kopā	36 841 690	36 842

33. tabula. **SODRA Latvia grupas mežsaimniecības kopējā oglekļa emisijas 2022. gadā**

Mežizstrādes un mežsaimniecības radītās CO₂ emisijas ir aptuveni 37 t. tonnu. Metodika, iespējams nav ļoti precīza, tāpēc Sodra Latvia grupa turpina iesaistīties dažādās nozares iniciatīvās par CO₂ bilances

noteikšanu. Ņemot vērā aprēķinātās CO2 emisijas un piesaisti – Sodra Latvia grupas darbības bilance ir pozitīva.

2.17. Natura 2000

Esam veikuši atsevišķi Natura2000 teritoriju analīzi. Sodra grupai Natura 2000 teritorijās ir 54 novados ar kopējo platību 7 862.51 ha un ir pārstāvētas 91 dažādas teritorijas . Visvairāk platības ir uzņēmumam Myrtillus 5 721 ha un teritorijas ziņā visplašāk pārstāvētais ir Rāznas nacionālais parks ar 2 261 ha platību mūsu grupas īpašumos.

īpašnieks	Meža platība nogabalā (ha)
Alfredsson Latvia	100
Fragaria	589
Myrtillus	5 721
Ruda	316
Sodra Mežs	755
Zilupe Mežs	381
Grand Total	7 863

34. tabula. SODRA Latvia grupas uzņēmumu meža platības Natura 2000 teritorijās

teritorijas nosaukums	Meža platība nogabalā (ha)
Raznas nacionālais parks	2 261
Augsdaugava	1 538
Veclaicene	495
Augszeme	480
Zvardes meži	333
Vestiena	256
Ogres ieleja	240
Abavas senleja	190
Kalkupes ieleja	189
Lubana mitrajs	175

35. tabula. 10 lielākās Natura 2000 teritorijas SODRA Latvia grupas uzņēmumu īpašumos

Detalizētu īpašumu sarakstu un kartes pēc pamatota pieprasījuma ir saņemams pie Sodra grupas pārstāvja.

2.18. Dabas un kultūras vērtību aizsardzība

SODRA Latvia grupas mērķi jāsasniedz, nodrošinot augstas kvalitātes, rentablu un ilgtspējīgu mežu ražošanu. Darbam dabas un kultūras vērtību aizsardzības jomā jāveicina bioloģiskās

daudzveidības un kultūrvēsturisku objektu saglabāšana. Šajā jautājumā būtiska ir atklātība un konstruktīva dialoga veidošana ar sabiedrību.

Vides aizsardzības pamatu mežsaimniecībā veido LR normatīvie akti. Vispārējai vērībai un piemērotu mežsaimniecības metožu izvēlei ir jāveicina SODRA Latvia grupas mērķu, kas attiecas uz dabas aizsardzību, sasniegšana. Grupas apsaimniekotajās meža platībās tiek veikta atslēgas biotopu un citu aizsargājamo teritoriju izdalīšana (dabiskie meža biotopi, aizsargājamo un apdraudēto sugu biotopi, retas dabiski veidojušās platlapju koku audzes, meži gravās un nogāzēs u.c.), kā arī meži, kuriem vietējie iedzīvotāji piešķir lielu rekreācijas, ainavisku vai kultūrvēsturisku nozīmi. Datu ievākšanā tiek iesaistīti arī vietējie iedzīvotāji.

SODRA Latvia grupa orientējas uz vides aizsardzības pasākumiem tajās jomās, kurās tie mežsaimniecībai dod vislielāko labumu spēkā esošo normatīvo aktu ietvaros.

Inventarizējot pārējos mežu datus, jāapkopo arī raksturojošie skaitļi un dati, kas attiecas uz dabas aizsardzību, un tie jāiekļauj arī mežaudžu aprakstu atjauninājumos. SODRA Latvia grupā, kā arī pie personām, kas veic darbus SODRA Latvia grupas īpašumos, jābūt pieejamiem dabas aizsardzības datiem, kas ir nozīmīgi ilgtspējīgai mežu izmantošanai, piemēram, ar normatīviem aktiem noteiktas aizsargājamās teritorijas, SODRA Latvia grupas definētās aizsargājamās teritorijas, individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi u.tml.

SODRA Latvia grupa analizē pieejamo informāciju par sadarbību specifiskos nozares projektos vides aizsardzības darba ietvaros un iespēju robežās ņem dalību vai pauž savu viedokli.

SODRA Latvia grupa ņem vērā vietējo iedzīvotāju intereses, nepieciešamību pēc kultūrvides aizsardzības un citām aktivitātēm, piemēram, medībām un atpūtu brīvā dabā, saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem un FSC sertifikācijas noteikumiem, pieņemot, ka sabiedrība respektē grupas īpašuma tiesības un saudzīgi izturas gan pret dabas, gan materiālajām vērtībām. Viens no SODRA Latvia grupas darbības principiem ir atklāta rīkošanās ar informāciju, kas attiecas uz pašu saimniecisko darbību.

Prasības meža apsaimniekošanas darbu ietekmes uz apkārtējo vidi samazināšanai un dabas aizsardzības prasības meža apsaimniekošanā ir aprakstītas atsevišķā procedūrā „Dabas aizsardzības pasākumu procedūra”, kuru var saņemt pēc pamatota pieprasījuma.

Lai papildus minētajam nodrošinātu dabas un kultūras vērtību aizsardzību:

- IT sistēmu pastāvīga attīstība nodrošina iespēju savlaicīgi saņemt visu nepieciešamo informāciju, analizēt un maksimāli samazināt neuzmanības kļūdas un citus cilvēciskos faktorus darbībās ar dabas un kultūrvēsturiskajām vērtībām;
- LVM GEO tiek izstrādāts SDA (Saimnieciskās darbības aprobežojumu slānis), lai pēc iespējas uzskatāmāk un precīzāk varētu identificēt un izvērtēt darbību īpašumos, kuros ir dabas vai kultūras vērtības;
- pirms būtiskākajiem meža darbiem tiek veikts iespējamais darbības izvērtējums;

- HCV teritorijās pēc darbu veikšanas tiek veikts monitorings – analizēts iespējamais darbu iespaids uz konkrētajām HCV vērtībām;
- pastāvīgas personāla un pakalpojumu sniedzēju apmācības nodrošina papildus izpratni par uzņēmuma darbības iespējamo ietekmi uz minētajām vērtībām un izvērtēt mežsaimnieciskās darbības nepieciešamību kontekstā ar dabas un kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanu.

3. MEŽA APSAIMNIEKOŠANA

3.1. Meža izmantošana²⁰

Meža izmantošanas apjoma pamatojums

2016.-2017. gadu mijā SIA SODRA Latvia (vēl zem nosaukuma Bergvik skog) saviem mežu īpašumiem veica ilgtermiņā pieejamo ciršanas apjomu aprēķinu. Salīdzinot ar iepriekšējiem aprēķiniem, tas tika veikts saskaņā ar jaunu metodiku un izmantojot jaunu programmatūru, kā rezultātā tika ievērojami celta iegūto rezultātu kvalitāte un ticamība.

Pirms aprēķina veikšanas, tika ieguldīts liels darbs izmantotās datu bāzes kvalitātes paaugstināšanai:

- gandrīz 50 % meža īpašumiem tika veikta meža taksācija un tika sagatavotas jaunas inventarizācijas;
- sadarbībā ar LVMI Silava tika izveidoti vairāk nekā 800 parauglaukumi SIA SODRA Latvia īpašumos, kas tika detalizēti uzmērīti un mērījumu rezultāti tika ņemti vērā veicot gala aprēķinu;
- tika sagatavota un aprēķinā izmantota datu bāze ar esošajām aktīvajām cirsmām.

Pašu “*pieejamo ciršanas apjomu aprēķinu*”, pēc SIA SODRA Latvia pasūtījuma divos atkārtojumos veica A/s Latvijas valsts meži, kas ir lielākais mežu īpašnieks Latvijā un pārvalda ~ 1,3 miljoni ha mežu platības. Viņu pieredze līdzīgu aprēķinu veikšanā savam uzņēmumam un augstas kvalitātes IT programmatūra, ļāva SIA SODRA Latvia iegūt daudz augstākas kvalitātes rezultātu nekā tas bija iespējams iepriekš. Tāpat nekad iepriekš netika izmantotas Latvijas koku sugu augšanas gaitas līknes, ko var uzskatīt par papildus kvalitāti palielinošu apstākli.

Aprēķinu uzstādījumi:

- nenoplicinoša mežsaimniecība ilgtermiņā (atjaunošanas cirtes ha augoši +10% /-0% pret iepriekšējo periodu);
- 25% platību tiek atstāti dabīgai atjaunošanās;
- ņemts vērā SIA SODRA Latvia ierobežojumi dabas vērtību saglabāšanai;
- ņemtas vērā izmaksas un interešu likme.

Ņemot vērā, ka 2020.gadā SIA Sodra Latvia iegādājās SIA Alfredsson un grupai pievienojās SIA Sodra Mežs, uzņēmumu vadība vienojās par atkārtotu ilgtermiņā pieejamo ciršanas apjomu aprēķinu 2021.gada pavasarī.

²⁰ Dati apkopoti 30.05.2022

2021.gada aprēķina rezultāti ir redzami grafikā “Koksnes resursu ieguves ilgtermiņa aprēķins”. Atkārtotajā aprēķinā pamatā tika saglabāti iepriekšējie uzstādījumi - ilgtermiņā ir ciršanai pieejams ikgadējs apjoms, kas nav mazāks par iepriekšējo periodu, saglabājot dabas un kultūras vērtības SODRA Latvia grupas īpašumos. Ievērojot minētos uzstādījumus modelēšanas rezultāti, izmantojot Remsoft programmatūru rāda, ka pieejamie ciršanas apjomi ilgtermiņā paliek ar katru gadu lielāki, t.i., no esošajiem ~ 1,5 miljoniem m³ piecgadē pēc 50 gadiem sasniedz stabilus 3 miljonus m³ piecgadē un tālākā nākotnē pārsniedz 4 miljonus m³ piecgadē.

20. att. Ilgtspējīgs koksnes resursu ieguves ilgtermiņa aprēķins, m³

Modeļa aprēķinātais gadā pieejamais ciršanas apjoms šobrīd ir ~ 300 000 m³. Šādu ciršanas apjomu SIA SODRA Latvia grupa līdz šim nekad nav cirtusi. 2023.gadā ir plānots cirst ilgtspējīgā pieejamā ciršanas apjoma līmenī.

Turpmāk Sodra Latvia grupa plāno veikt atkārtotus aprēķinus rezultāta aktualizācijai aptuveni reizi 5 gados un analizēt esošo situāciju arī ar citiem pieejamiem instrumentiem, piem. Zviedrijas līdzvērtīgu aprēķinu instrumentu Eureka.

Krājas kopšanas un sanitārās cirtes

SODRA Latvia grupas uzņēmumu īpašumu krājas kopšanas cirtēs tiek izcirsta tā audzes daļa, kas koku pašizretināšanās procesā aizietu bojā, kā arī tiek izcirsta daļa valdaudzes atbilstoši Ministru

kabineta 2012.gada 18.decembra noteikumiem Nr.935 "Noteikumi par koku ciršanu mežā". Krājas kopšanas cirtes pieļautas visās tajās audzēs, kur mežaudzes koku skaits un šķērslaukums pārsniedz normatīvajos aktos noteikto minimālo šķērslaukumu vai koku skaitu, ievērojot normatīvajos aktos noteiktos ierobežojumus.

Sanitārajām un citām cirtēm nav plānveidīga rakstura, tāpēc tās izpildītas pēc nepieciešamības atbilstoši to mērķim uzlabot mežaudžu sanitāro stāvokli. Mežizstrāde tiek veikta, izmantojot rokas motorzāģus un mežizstrādes mašīnas.

Prasības krājas kopšanai aprakstītas atsevišķā instrukcijā „Lauka instrukcija par skrajcirti”, kuru var saņemt pēc pamatota pieprasījuma.

cirtes veids	Fragaria	Myrtillus	Ruda	Sodra Mežs	Zilupe Mežs	Alfredsson Latvia	Grand Total
atmežošanas	1						1
Cirte pēc VMD sanitārā atzinuma		4	1	9	1	0	15
Izlases cirte	6	8	4	4	10		32
Izlases cirte pēc caurmēra			1		0		1
Kailcirte	86	558	59	206	125	6	1 040
Kailcirte pēc caurmēra	44	61	40	43	22	3	214
Kopšanas cirte	116	415	117	183	72		903
Sanitārā cirte	5	8	11	40	22		85
Vienlaidus cirte (rek.)				4	0		5
Grand Total	258	1 055	232	489	252	10	2 295

36. tabula. SODRA Latvia grupas uzņēmumu ciršu veidi 2022., ha (VMD dati)

Galvenā izmantošana

Galvenajā cirtē dominējošais cirtes paņēmiens ir atjaunošanas cirte, kas ir ekonomiski izdevīgākais un ērtākais paņēmiens. Pieredze liecina, ka, cenšoties atdarināt dabiskos procesus mežizstrādes darbos, vairumā gadījumu atjaunošanas cirte ir arī ekoloģiski un mežsaimnieciski piemērotākais paņēmiens galvenās koksnes ražas novākšanai.

Galvenā cirte tiek plānota mežaudzēs, kad valdošā koku suga ir sasniegusi Meža likumā noteikto galvenās cirtes vecumu vai caurmēru. Vietās, kur normatīvie akti aizliedz galveno cirti, tiek plānotas un izmantotas izlases cirtes.

2023. gadā SODRA Latvia grupas uzņēmumos pieaugušo un pāraugušo mežaudžu krāja sastādīja 2 959 648 m³ (apt. 20% no mežaudžu kopējās krājas).

Sum of Nogabala krāja (m3)

Suga	Fragaria	Myrtillus	Ruda	Sodra Mežs	Zilupe Mežs	Alfredsson Latvia	Kopā
Priede	47 815	121 594	23 844	54 004	7 857	714	255 828
Egle	41 473	76 273	25 538	18 126	8 293	1 054	170 757
Bērzs	171 734	746 515	60 081	167 756	104 587	11 580	1 262 253
Baltalksnis	58 369	431 514	26 584	74 044	57 485	3 874	651 872
Apse	40 409	232 574	19 663	25 133	30 685	601	349 065
Melnalksnis	20 016	139 845	14 023	20 897	20 130	294	215 204
Citas sugas	12 614	24 855	7 364	6 084	3 580	172	54 669
Kopā	392 430	1 773 169	177 098	366 045	232 616	18 290	2 959 648

37. tabula. **SODRA Latvia grupas uzņēmumu galvenās cirtes vecumu sasniegušo mežaudžu krājas iedalījums pa valdošajām sugām, m3**

Pieaugušo un pāraugušo mežaudžu krāju veido galvenokārt bērzs. Pēc krājas otrā nozīmīgākā suga ir baltalksnis. Ņemot vērā politisko situāciju un izmaiņas attiecībās ar kaimiņvalstīm, baltalkšņa un citu mazāk vērtīgo sugu pieprasījums un vērtība ir būtiski mainījušies.

Saimnieciskās darbības gads	realizācijas veids	Alfredsson Latvia	Fragaria	Myrtillus	Ruda	Zilupe Mežs	Sodra Mežs	Kopā
2018	Augoša meža realizācija, m ³		31 137	165 667	21 868	5 208		223 880
2018	t,sk FSC sertificēts		30 449	163 319	21 387	5 208		220 362
2018	Kokmateriālu realizācija, m ³		2 134	3 112	0	451		5 697
2018	t,sk FSC sertificēts		385	0	0	0		385
2018	Šķeldas realizācija, ber m ³		5 722	27 124	0	4 037		36 883
2018	t,sk FSC sertificēts		0	0	0	0		0
2019	Augoša meža realizācija, m ³		42 918	171 295	13 452	3 404		231 069
2019	t,sk FSC sertificēts		42 287	166 221	13 452	3 404		225 365
2019	Kokmateriālu realizācija, m ³		0	5 018	0	70		5 088
2019	t,sk FSC sertificēts		0	4 389	0	0		4 389
2019	Šķeldas realizācija, ber m ³		0	14 171	0	4 889		19 060
2019	t,sk FSC sertificēts		0	1 667	0	0		1 667
2020	Augoša meža realizācija, m ³		57 063	101 946	22 830	6 253	0	188 091
2020	t,sk FSC sertificēts		51 793	95 410	22 110	5 988	0	175 301
2020	Kokmateriālu realizācija, m ³		342	9 752	0	219	78 217	88 529
2020	t,sk FSC sertificēts FSC 100%		342	9 149	0	0	40 168	49 659
2020	t,sk FSC kontrolēts, FSC CW		0	0	0	0	31 338	31 338
2020	Šķeldas realizācija, ber m ³		0	16 690	0	4 834	7 341	28 865
2020	t,sk FSC sertificēts		0	0	0	0	1 046	1 046
2021	Augoša meža realizācija, m ³		52 278	105 713	21 311	1 508	0	180 810
2021	t,sk FSC sertificēts		44 910	105 109	21 194	1 508	0	172 721
2021	Kokmateriālu realizācija, m ³		0	4 049	0	467	80 524	85 040
2021	t,sk FSC sertificēts		0	3 570	0	66	79 241	82 877
2021	t,sk FSC kontrolēts, FSC CW		0	0	0	0	1 190	1 190
2021	Šķeldas realizācija, ber m ³		0	13 637	0	1 429	6 158	21 224
2021	t,sk FSC sertificēts		0	0	0	0	4 225	4 225
2022	Augoša meža realizācija, m ³	1 567	27 913	120 756	23 716	15 410	0	187 795
2022	t,sk FSC sertificēts	1 567	24 334	114 865	22 775	14 244	0	176 218
2022	Kokmateriālu realizācija, m ³	0	551	413	0	181	68 102	69 246
2022	t,sk FSC sertificēts	0	551	13	0	0	67 946	68 510
2022	Šķeldas realizācija, ber m ³	0	0	10 847	0	5 552	9 353	25 752

38. tabula. SODRA Latvia grupas uzņēmumu koksnes realizācija, m³

Sākot ar 2022.gadu ir uzsākta resursu ieguve arī no SIA Alfredsson īpašumiem (38.tabula).

No 31.tabulas (ikgadējais krājas pieaugums) papildus izriet vēl viens ilgspējas apliecinājums – Sodras Latvija grupas mežos tas ir 8,4 m³/ha gadā un kopumā pārsniedz 1 000 000 m³. Pie esošā izstrādes apjoma, ikgadējais pieaugums pārsniedz nocirsto ikgadējo koksnes daudzumu.

Pielietojamās meža tehnikas un iekārtu apraksts

Meža apsaimniekošanas ciklā nopietnāko ietekmi uz meža augsni atstāj mežizstrādes tehnika. Tas notiek, veicot mežaudzes krājas kopšanas cirtes un, jo īpaši, izstrādājot atjaunošanas cirtes.

Pēdējos gados mežizstrādē ienākusi tehnika ar lielu masu, jaudu un gabarītiem, tādēļ ir būtiski rast risinājumus, lai, izmantojot šo tehniku, atstātu pēc iespējas mazāku ietekmi uz meža augsni,

saglabātu mežaudzes produktivitāti un neradītu zaudējumus meža infrastruktūrai, paliekošiem kokiem un citiem objektiem.

Šo ietekmi iespējams samazināt, racionāli plānojot cirsmu izstrādes darbu tehnoloģisko procesu, pareizi izvēloties cirsmu izstrādes laiku un sezonu, izvēloties meža apstākļiem atbilstošāko izstrādes tehniku pēc tās raksturlielumiem, cirmā racionāli izvietojot kokmateriālu pievešanas ceļus un izvēloties atbilstošāko kokmateriālu nokraušanas vietu to tālākai transportēšanai. SODRA Latvia grupa savos resursu pārdošanas līgumos ir informējusi sadarbības partnerus par FSC prasībām, kā arī veic kontroli, lai minētās prasības tiktu ievērotas.

Mežizstrādes tehnikas raksturojošajiem lielumiem jābūt atbilstošiem meža augšanas apstākļu tipiem, kuros jāveic mežizstrāde. Pamatprasības mežizstrādes mašīnām ir laba caurgājamība. Mitrās kūdras augsnēs prasība ir neliels īpatnējais spiediens uz augsni. Lietotajām mašīnām jāpiemīt labām manevrēšanas spējām un augstam darba ražīgumam kokmateriālu sagatavošanas un pievešanas darbos.

SODRA Latvia grupa mežizstrādē piesaista apakšuzņēmējus, un mežizstrādē izmantotās tehnoloģijas un tehnikas izvēle atkarīga no apakšuzņēmēju tehniskajām iespējām.

Biodegvielas koksnes ieguve

Biodegvielas koksnes zaru un galotņu veidā ieguve jāveic saskaņā ar SODRA Latvia grupas noteiktajiem mērķiem, kas paredz augstas kvalitātes, rentablas un ilgtspējīgas mežu produkcijas ražošanu.

Meža ciršanas pārpalikumu (zaru un galotņu) ieguve jāveic tā, lai nerastos nevēlama ietekme uz bioloģisko daudzveidību vai barības vielu sastāvu augsnē, kā arī tā, lai augsnē un notekūdeņos nonāktu skābes vai kaitīgas vielas.

Zaru un galotņu ieguve notiek saistībā ar galvenās cirtes veikšanu piemērotos nogabalos. Lai barības vielu stāvoklis augsnē netiktu vēl vairāk pasliktināts, nabadzīgās smilšu augsnēs un kūdrājos zaļajām augu daļām jābūt izžuvušām vai nobirušām līdz to izvešanai līdz autoceļam (ieguves apjomi ir atspoguļoti 38. tabulā).

Mērķtiecīgi audzētu mežu apsaimniekošana

Apmēram 10,7% no SODRA Latvia grupas meža īpašumu platībām ir meži, kas ir mērķtiecīgi ieaudzēti uz iepriekš neizmantotas zemes. Saskaņā ar Meža likumu šādus mežus sauc par “plantāciju mežiem”²¹.

Mērķtiecīgi audzētu mežu galvenais izveidošanas mērķis ir iepriekš neizmantotu platību atgriešana saimnieciskajā aprītē. To apsaimniekošanas rezultātā tiks iegūti mežmateriāli līdzīgi kā no dabiskiem mežiem: lietkoksne (zāģbaļķi, finierkluči, stabu koksne u.c.), papīrmalka, malka, šķelda un

²¹ Mērķtiecīgi audzētu mežu definīcija saskaņā ar Meža likuma 1. panta 39. punktu “plantāciju meži — ieaudzētas, īpašiem mērķiem paredzētas un Meža valsts reģistrā reģistrētas mežaudzes”

citi mežmateriāli. Sagaidāmais meža produktu ieguves apjoms ir būtiski augstāks no mērķtiecīgi audzētu mežu apsaimniekošanas, tāpēc tā ļauj mazināt apsaimniekošanas slodzi uz dabiskajiem mežiem, kā arī veicina dabas resursu aizsardzību un saglabāšanu (augšnes erozijas novēršana, ūdens resursu aizsardzība, skābekļa ražošana u.c.). Ņemot vērā, ka Latvijā ir ievērojamas neizmantoto zemju platības, mērķtiecīgi audzētu mežu izveidošana valstij dod gan ekonomisku, gan sociālu labumu apmierinot sabiedrības vajadzības pēc meža produktiem, radot jaunas darba vietas un veicinot valsts attīstību.

Par nožēlu neveiksmīgi izvēlēta apzīmējuma dēļ Latvijā, salīdzinot ar starptautisko izpratni tiek jaukti jēdzieni “mērķtiecīgi audzēti” meži un “plantāciju” kokaudzēs. Latvijā termins “plantācija” un “plantāciju meži” tiek lietots, apzīmējot platības ar dažādiem apsaimniekošanas mērķiem:

- Lauksaimniecības zemju platības, kurās tiek audzētas īscirtmeta mežaugu kultūras; šādas platības tiek veidotas uz lauksaimniecības zemēm primāri enerģētiskas vajadzībām, nemainot zemes izmantošanas veidu,
- Mērķtiecīgi izveidotas meža platības, kuras, saskaņā ar Meža likumu, tiek izdalītas, lai apzīmētu ilgtermiņā apsaimniekotus ilgtspējīgus mežus, kas ir izveidoti uz iepriekš neizmantotām zemēm un kuru statuss tiek mainīts uz meža zemi; šādu platību turpmāka apsaimniekošana var tikt veikta pamatojoties uz Meža likumu un Ministru kabineta izdotajiem meža atjaunošanas, meža ieaudzēšanas un plantāciju meža noteikumiem, kas nosaka plantāciju meža ieaudzēšanas, reģistrēšanas, apsaimniekošanas un tā koku ciršanas kārtību.

Dabiskas izcelsmes mežu aizvietošana ar īscirtmeta mežaugu kultūru plantācijām nav atļauta ne SODRA Latvia grupas apsaimniekošanas politikās, ne LR normatīvajiem aktos. Līdz ar to SODRA Latvia grupas mežos netiek audzētas īscirtmeta mežaugu kultūru plantācijas, kuru audzēšanas aprites laiks ir līdz 10 gadi (piemēram, kurināmā materiāla ieguve enerģētikai, Ziemassvētku eglīšu audzēšana).

SODRA Latvia grupas politika nosaka, ka iepriekš neizmantota zeme ir prioritāri jāapstāda ar kādu no vērtīgām koku sugām, lai palielinātu kopējās grupas mežu platības. Neskatoties uz intensīvo mežsaimniecisko darbību SODRA Latvia grupas mērķtiecīgi audzētajos mežos, dabas aizsardzības prasības tiek ievērotas tādā pašā apjomā, kā tas notiek pārējos dabiskajos SODRA Latvia grupas uzņēmumu mežos. Mērķtiecīgi audzētos mežos tiek saglabātas aizsargājamas sugas, ja tur tādas ir atrastas, tiek veidotas jauktu koku audzes visās platībās, kur tas iespējams, tiek veikta atbildīga mežsaimniecība veicot DMB inventarizācijas un aizpildot iepriekš pieminētās HCV anketas.

Mērķtiecīgi audzētu mežos ierīkošana tiek plānota saskaņā ar pašvaldību teritoriālo plānojumu, izvērtējot īpaši aizsargājamo teritoriju un ūdensobjektu aizsargjoslu noteiktos aprobežojumus. Mērķtiecīgi audzētie meži tiek veidoti tikai uz neizmantotām lauksaimniecības zemēm vai nemeža zemēm, kuras pirms tam izmantotas ne-lauksaimniecības vajadzībām (karjeri, izstrādāti purvi, izgāztuves), uz rūpniecības un infrastruktūras objektiem pieguļošām zemēm, kur cita veida darbība ir

ierobežota (rūpniecības zonas). Ierīkojot audzes tiek ņemtas vērā teritorijas dabiskās robežas - grāvji, mežmalas, meža ceļi, ūdenstilpnes utt., tādējādi tiek panākts, ka mērķtiecīgi audzētie meži iekļaujas dabiskajā ainavā.

Ja mērķtiecīgi audzētu mežu vienlaidus platība ir lielāka par 100 ha, to izveidošanā tiek nodrošināta sugu izplatības koridoru izveide, tiek veicināta dažādu vecuma audžu attīstība un vismaz 10% no platības tiek atstātas dabiskai attīstībai. Lai panāktu labāku bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, priekšroka tiek dota vietējo sugu izmantošanai.

audzes veids, ha	Fragaria	Myrtillus	Ruda	Sodra Mežs	Zilupe Mežs	Alfredsson Latvia	Kopā
Nav plantācijas audze	14 371	52 386	4 960	13 592	5 944	506	91 759
Plantācijas audze	1 147	8 172	445	768	1 277	44	11 853
(blank)	939	3 939	264	1 359	726	9	7 236
Kopā	16 457	64 497	5 670	15 719	7 947	559	110 848
<i>Plantācijas audžu īpatsvars, %</i>	7.0%	12.7%	7.9%	4.9%	16.1%	7.8%	10.7%

39. tabula. Meža atjaunošanas, ieaudzēšanas un jaunaudžu kopšanas statistika

3.2. Meža atjaunošana

SODRA Latvia grupas vispārējie mērķi jāsasniedz, īstenojot efektīvu, rentablu, ilgtspējīgu un nenoplicinošu mežu apsaimniekošanu. Meža atjaunošanas pamatuzdevums ir mežsaimniecības prasībām atbilstoša, produktīva un kvalitatīva meža izaudzēšana, mežu atjaunojot mākslīgi (sējot vai stādot, izmantojot augstvērtīgu, vietējas izcelsmes atjaunošanas materiālu) vai veicinot dabisko atjaunošanos, ja tā norit attiecīgajām koku sugām atbilstošos augšanas apstākļos.

SODRA Latvia grupas atjaunojamo un ieaudzēto meža platību daudzums ir atkarīgs no iepriekšējo īpašnieku izvēlētās apsaimniekošanas intensitātes, iepriekšējos trīs gados veikto atjaunošanas ciršu un bojā gājušo mežaudžu platībām. SODRA Latvia grupa dod priekšroku mākslīgai meža atjaunošanai ar skuju kokiem, taču, ņemot vērā papildus apsvērumus (neliela platība, ierobežota piekļuve, sekmīgas atjaunošanās varbūtība, u.c.), pieļaujama arī dabiskā meža atjaunošanās. Meža stādīšanā vai atjaunošanā netiek izmantotas eksotiskās koku sugas. Meža atjaunošanas metodes aprakstītas instrukcijās.

Augsnes sagatavošana

Vietās, kur tas ir iespējams un nepieciešams, pirms stādīšanas vienmēr jāveic augsnes sagatavošana. SODRA Latvia grupas īpašumos augsnes sagatavošanai tiek izmantoti sekojoši instrumenti:

- ecēšas / frēze – izmanto sausās un vidēji mitrās augsnēs;
- kupicotājs – izmanto mitrā un slapjā augsnē; kupicu veidošanas mērķis ir izveidot piemērotas augstas stādīšanas vietas, lai stādi „nenoslīktu”;
- ekskavators kupicošanai un augsnes uzirdināšanai – izmanto mitrā un slapjā augsnē; šādu ekskavatoru izmanto līdzīgi kā kupicotāju ar mērķi izveidot augstas stādīšanas vietas, kurās stādi „nenoslīktu”;
- 2021.gada pavasarī tika izmēģināta augsnes sagatavošana ar, Sodrā līdz šim neizmantotu, tehnoloģiju – jauna veida pacilotāju (<https://youtu.be/ZS8EMFoXgEc>). Galvenās atšķirības ir darba ražība – aptuveni 5 ha dienā, kas būtiski ietekmē arī izmaksas pacilu sagatavošanai salīdzinot ar ekskavatoru. Turpinājām izmantot šo tehnoloģiju arī 2022. gadā. Secinājums – ir labi, bet dēļ lielā pieprasījuma pašreiz pakalpojuma sniedzējs nevar nodrošināt mums nepieciešamo darbu apjomu;
- tāpat tika pamēģināta arī jauna mehanizēta stādīšana. Vienstobra stādīšanas ierīce M-Planter M-120, kas darbināma ar ekskavatoru. Ar to reizē var veikt augsnes gatavošanu pacilu veidā un tūlītēju mehanizēto stādīšanu. Kurzemē šādā veidā tika iestādīta priede 2.66 ha apjomā 2021.gadā un 14.22 ha 2022.gadā. Tādējādi tikai atbalstīts sadarbības partneris un viņa iniciatīva investēt jaunās tehnoloģijās. Mums kā uzņēmumam ir svarīga jaunu tehnoloģiju attīstība un pielietojums, ņemot vērā potenciālo cilvēku trūkumu kā tādu un īpaši veicot smagus roku darbus. Ar mehanizētu stādīšanu tiek aizvietoti vairāki secīgi darbi ar vienu kompleksu, uzlabota darba apstākļu vide darbiniekiem un risināti dažādi citi jautājumi.

Augsnes sagatavošana palīdz samazināt izmaksas, kas saistītas ar turpmākiem mežsaimnieciskiem darbiem, paaugstina stādu iesaigšanas īpatsvaru kā arī samazina stādu bojāšanas risku.

Prasības augsnes sagatavošanā aprakstītas atsevišķā instrukcijā „Augsnes sagatavošanas instrukcija”, kuru var saņemt pēc pamatota pieprasījuma.

Meža stādīšana

Pēc meža nociršanas, iespējami īsākā laika posmā, jāizveido jauna mežaudze, kas pilnībā izmantotu augsnes ražīgumu un vienlaikus veicinātu SODRA Latvia grupas uzņēmumu dabas aizsardzības mērķu īstenošanu. Jaunas mežaudzes izveidošanai jāizmanto tādas metodes, kas vienlaikus

nodrošina kā zemu bioloģisko un ekonomisko risku, tā arī zemākas izveidošanas un mežaudzes turpmākās kopšanas izmaksas.

Mākslīga meža atjaunošana SODRA Latvia grupas prioritāte. Sugas izvēli nosaka jau esošais sugu īpatsvars grupas mežos un attiecīgās vietas piemērotība konkrētai sugai. Mitrās augsnēs kā mākslīgas meža atjaunošanas alternatīva pieļaujama dabiskā meža atjaunošanās ar lapu kokiem, ja šajās teritorijās nav iespējams veikt efektīvu augsnes sagatavošanu un tās pietiekošu drenēšanu. Meža mākslīgajā atjaunošanā, pēc iespējas vairāk, jāizmanto augstvērtīgs vietējas izcelsmes stādu materiāls. Augstvērtīgs stādmateriāls, pamatojoties uz zinātnieku atziņām, nākotnē dod līdz pat 20 % kvalitātes un apjoma pieaugumu, salīdzinot ar zemas kvalitātes stādiem.

Meža atjaunošanas prasības aprakstītas atsevišķā instrukcijā „Meža atjaunošanas instrukcija”, kuru var saņemt pēc pamatota pieprasījuma.

3.3. Mežaudžu kopšana²²

Jaunaudzē pēc nepieciešamības tiek veikta jaunaudzes kopšana, lai nodrošinātu vēlamo stabilitāti, koku kvalitātes un diametra pieaugumu, kā arī koku sugu mistrojumu līdz pirmajai sastāva kopšanai. Krājas kopšanas cirtes mērķis ir atbrīvot kokiem augšanas telpu un dot atlikušajiem kokiem iespēju līdz augšanas laika beigām sasniegt pēc iespējas lielākus izmērus, tāpēc krājas kopšanas cirtes veikšanas laiks jānosaka, paredzot to, kā atlikušie koki reaģēs uz šo cirti.

Jaunaudžu kopšanas cirtes

Jaunaudze tiek kopta ar mērķi izveidot mežaudzi, kuras turpmākā kopšana būtu ekonomiski maksimāli izdevīga, vienlaicīgi ļaujot sasniegt arī SODRA Latvia grupas izvirzītos dabas aizsardzības mērķus. Tāpēc SODRA Latvia grupa orientējas uz atsevišķo koku ražīguma palielināšanu. Tas sasniedzams, ievērojot nosacījumu, ka pēc sastāva kopšanas stumbru skaits uz hektāru nedrīkst pārsniegt noteikto skaitu.

Sastāva kopšanas nolūks ir saglabāt vērtīgākos augošos kokus un dot tiem iespēju attīstīties par kvalitatīvu un nobriedušu mežu. Sastāva kopšana jāveic, ievērojot LR normatīvajos aktos noteiktās prasības par minimālo un maksimālo koku skaitu. Prasības sastāva kopšanai aprakstītas atsevišķā instrukcijā „Smalcitres instrukcija”, kuru var saņemt pēc pamatota pieprasījuma.

Krājas kopšana cirte

Krājas kopšana jāveic atbilstošā laikā un plānojot, lai koku augšanas laikā kopējais krājas kopšanas ciršu skaits būtu pēc iespējas mazāks un kaitējumu risks atlikušajai mežaudzei būtu minimāls. Izcērtamajam koku skaitam jāatbilst katras konkrētās audzes situācijai, ņemot vērā iespējamus riskus.

²² Dati apkopoti 05.05.2023

SODRA Latvia grupa par prioritāti izvirza atsevišķo koku iespējas būt ražīgiem. Tas panākams, krājas kopšanas cirtes veicot agri un tādējādi dodot iespēju no ražošanas viedokļa labākajiem kokiem pilnvērtīgi attīstīt vainagu visos virzienos un ļaujot kokiem saglabāt lielu zaļo vainagu daļu.

Lai drošā veidā panāktu sagaidāmo pieauguma efektu atstājamajiem kokiem, SODRA Latvia grupa ievēro sekojošus krājas kopšanas ciršu pamatprincipus:

- krājas kopšanas cirte jāveic “no apakšas”, ņemot vērā koku sugas un kvalitāti;
- pēc krājas kopšanas cirtes visiem kokiem jābūt izteikti atdalītiem (ievērojot normatīvajos aktos paredzēto minimālo šķērslaukumu);
- izvēloties atstājamus kokus, priekšroka dodama mežaudzei vērtīgām koku sugām;
- mežaudzē jāatstāj ražīgākie koki ar vislabāk attīstītajiem vainagiem;
- treilēšanas ceļu kopējā platība cirmā nedrīkst pārsniegt 20 % no cirsmas platības. Attālums starp treilēšanas ceļiem (no ceļa vidus līdz ceļa vidum) parasti nedrīkst būt mazāks par 20 m;
- slēgtajās mežaudzēs drīkst izcirst:
 - 50% no stumbriem ar augstumu līdz 15 m,
 - 40% no stumbriem ar augstumu virs 15 m.

Ja trīs gadu laikā pirms krājas kopšanas cirtes tiek veikta sagatavojošā sastāva kopšanas cirte, tad sastāva kopšanas cirtē izcirsto stumbru skaits jāiekļauj krājas kopšanas cirtē izcirsto koku kopskaitā.

Jāatstāj liela diametra koki bez bojājumiem vai citiem acīmredzamiem kvalitātes defektiem. Veicot krājas kopšanas cirti, ir atļauts izcirst atsevišķus lielāka diametra kokus ar bojājumiem.

Izcērtamo koku skaitam jāsadalās vienmērīgi visā platībā, pēc iespējas samazinot koku skaitu uz hektāru, cik vien to pieļauj katras atsevišķās mežaudzes nosacījumi. Veicot krājas kopšanas cirti, jāievēro LR normatīvo aktu prasības attiecībā uz minimālo šķērslaukumu.

Prasības krājas kopšanas cirtei aprakstītas atsevišķā instrukcijā „Lauka instrukcija par skrajcirti”, kuru var saņemt pēc pamatota pieprasījuma.

cirte/īpašnieks	Fragaria	Myrtillus	Ruda	Sodra Mežs	Zilupe Mežs	Alfredsson Latvia	Grand Total
Kopšanas cirte	116	414	117	183	72	0	902
Koku ciršana	116	414	117	183	72	0	902
Kopā, ha	116	414	117	183	72	0	902

40. tabula. **Sodra grupas veiktās kopšanas cirtes 2022., ha**

Papildus tiek izvērtēta nepieciešamība pēc krājas kopšanas audzēm kuru vecums ir aptuveni 20 gadu pirms atjaunošanas cirtes. Audzēs kurām nav vērā ņemams pieauguma potenciāls pēc kopšanas cirtes veikšanas, šāda cirte netiek plānota, lai ekonomētu izmaksas.

Neveiktas vai nokavētas krājas kopšanas cirtes

Mežaudzēs, kurās krājas kopšanas cirte nav veikta savlaicīgi, krājas kopšanas cirtes veikšana var izraisīt snieglauzes riska palielināšanos. Pirms pieņemt lēmumu par krājas kopšanas cirtes veikšanu mežaudzē, kurā tā nav veikta savlaicīgi, rūpīgi jāapsver, vai pastāvošie kaitējuma riski nav tik lieli, lai no krājas kopšanas cirtes vajadzētu izvairīties.

Mežaudzēs, kurās krājas kopšanas cirte nav veikta savlaicīgi, tā jāveic, kā pirmo izvēloties vismazāko izcērtamo koku skaitu, t.i., 25–30% no stumbru skaita. Papildu krājas kopšanas cirtes var veikt tikai pēc tam, kad sakņu sistēmai ir bijis laiks attīstīties un koka zaļā vainaga daļa ir ievērojami palielinājusies.

Nepareizas krājas kopšanas cirtes rezultātā sabojātas mežaudzes

Ir gadījumi, kad iepriekšējā īpašnieka pārvaldības laikā veiktu nepareizu krājas kopšanas ciršu rezultātā ir tikuši izcirsti visraženākie un vērtīgākie koki. Bieži šādos gadījumos vienīgā iespēja ir nogaidīt, līdz saskaņā ar normatīvajiem aktiem mežaudzē drīkstēs veikt galveno cirti. Ja tiek aplēsts, ka krājas kopšanas cirtes veikšana var palielināt mežaudzes vērtības pieaugumu līdz galvenajai cirtei, tad šāda krājas kopšanas cirte ir jāveic.

Informāciju par plānotajiem meža apsaimniekošanas darbiem var saņemt pēc pamatota pieprasījuma.

SD gads/ uzņēmums	Augsnes sagatavošana	Stādīšana	Agrotehniskā kopšana	Jaunaudžu kopšana	Kopā
2018	1 362	1 487	4 297	2 118	9 263
Fragaria	176	180	193	850	1 400
Myrtillus	1 022	1 031	3 663	1 023	6 739
Ruda	52	102	106	199	460
Zilupe mežs	111	173	335	45	664
2019	1 853	1 517	3 844	2 624	9 838
Fragaria	228	200	288	710	1 427
Myrtillus	1 323	1 119	3 100	1 396	6 938
Ruda	91	58	104	299	552
Sodra mežs	98	62	62	179	402
Zilupe mežs	113	78	290	38	519
2020	1 716	2 079	3 965	3 566	11 326
Fragaria	247	278	254	560	1 340
Myrtillus	982	1 243	3 032	1 596	6 854
Ruda	72	102	27	125	326
Sodra mežs	177	239	271	1 071	1 757
Zilupe mežs	238	216	373	164	991
Alfredsson Latvia	1		9	48	58
2021	1 929	1 823	3 420	2 638	9 810
Fragaria	412	317	238	444	1 412
Myrtillus	898	941	2 288	1 341	5 469
Ruda	136	86	39	270	531
Sodra mežs	174	212	342	513	1 241
Zilupe mežs	266	246	512	60	1 084
Alfredsson Latvia	42	21		10	73
2022	1 520	1 756	3 736	2 321	9 333
Fragaria	136	239	242	390	1 007
Myrtillus	774	802	2 447	1 250	5 274
Ruda	60	88	56	170	375
Sodra mežs	202	225	294	416	1 137
Zilupe mežs	324	356	691	94	1 465
Alfredsson Latvia	24	46	5		76
Grand Total	8 380	8 662	19 262	13 266	49 570

41. tabula.

Meža atjaunošanas, ieaudzēšanas un jaunaudžu kopšanas statistika

Mežsaimniecisko darbu plāns 2019.-2025., ha				
gads	Augsnes sagatavošanas	Stādīšana	Agrotehniskā kopšana	Jaunaudžu kopšana
2019 F	1 853	1 517	3 844	2 624
2020 F	1 754	2 194	3 957	3 672
2021 F	1 976	1 913	3 544	2 774
2022 F	1 520	1 756	3 736	2 321
2023	1 800	2 200	4 000	3 300
2024	1 800	2 200	4 000	3 300
2025	1 800	2 200	4 000	3 300
kopā piecgadē, ha	8 896	10 269	19 280	14 995

42. tabula. Plānotie meža atjaunošanas, ieaudzēšanas un jaunaudžu kopšanas apjomi

3.4. Meža aizsardzība

Meža aizsardzības galvenais princips ir veikt ikdienas meža apsaimniekošanas darbus tā, lai tie tieši vai netieši nepasliktinātu meža sanitāro stāvokli. Meža kaitēkļu apkarošanas un profilakses pasākumu laikā īpaša uzmanība tiek pievērsta mērķtiecīgi audzētajiem mežiem, kuros tiek audzēta egļe un hibrīdapse. Meža apsaimniekošanas un izmantošanas darbu laikā tiek saudzēti skudru pūžņi. Tiek veikti pasākumi kukaiņēdāju putnu piesaistei (putnu būrīšu izlikšana un tīrīšana).

Pieaugot meža zvēru populācijai, pieaug arī Sodras Latvia grupas īpašumiem radīto postījumu apjomi, tādēļ pēdējā piecgadē grupa ir dubultojuši ikgadējo apstrādāto platību apjomu (41.tabula).

Nepieciešamības gadījumos meža bojājumu mazināšanai paredzēts lietot augu aizsardzības līdzekļus. Tie tiek lietoti gadījumos, kad tā ir vienīgā iespēja panākt plānotās darbības rezultātu vai arī novērst meža apsaimniekošanu apdraudošu procesu.

Lai īstenotu meža kaitēkļu profilaksi, mežizstrādes process tiek organizēts tā, lai sagatavotie kokmateriāli netiktu ilgstoši uzglabāti mežā, kas var veicināt kaitēkļu savairošanos un mežaudžu bojājumus.

SODRA Latvia grupas veicamie meža aizsardzības un profilakses pasākumi aprakstīti atsevišķā procedūrā „Meža aizsardzības pasākumi”, ko iespējams saņemt pēc pamatota pieprasījuma.

Priežu lielais smecernieks (*Hylobius abietis*), priežu vidējais smecernieks (*Hylobius pinastri*)

Smecernieka vaboles papildu barošanās laikā apdraud jaunos stādījumus skuju koku izcirtumos. Tiek bojāta stādu miza, dzinumi un pumpuri. Kaitējums var ilgt vairākus gadus. Veicamie profilaktiskie un aizsardzības pasākumi:

- stādīšanas atlikšana uz 1-2 gadiem smecernieka apdraudētās platībās;
- augsnes sagatavošana pirms stādīšanas;
- stādāmā materiāla apstrāde ar augu aizsardzības līdzekļiem;
- nepieciešamības gadījumā – stādījumu apstrāde ar augu aizsardzības līdzekļiem.

Egļu astoņzobu mizgrauzis (*Ips typographus*)

Viens no bīstamākajiem egļu stumbra kaitēkļiem, kas sevišķi apdraud vēja un sausuma novājinātas egles. Līdz šim esam izmantojuši tikai daļu no iespējamām ierobežošanas metodēm.. Veicamie profilaktiskie un aizsardzības pasākumi:

- mežizstrādes procesa pareiza organizēšana, lai sagatavotie kokmateriāli netiktu ilgstoši uzglabāti mežā;
- feromonu slazdu lietošana;
- ķeramkoku lietošana.

Veikti audžu novērtēšanas pasākumi un darbinieku/pakalpojumu sniedzēju apmācības darbam ar AAL lietošanu. Mizgrauža ierobežošanai var lietot feromonu slazdus. Apmācības feromonu slazdu lietošanā ir īpaši būtiskas, jo, kā rāda prakse, to nepareiza lietošana var novest pie pretēja efekta – audzes iznīcināšanas, nevis aizsardzības. Apzinoties, ka mūsu zināšanas nav ideālas šajā jautājumā, feromonu slazdus līdz šim neesam lietojuši. Tāpat 2022.gadā ir jāturpina monitorēt situācija, lai iespējamā savairošanās nepārsteigtu un nepieciešamie pasākumi tiktu savlaicīgi organizēti.

Egļu mūķene (*Lymantria monacha*)

Masveida savairošanās gadījumā - viens no bīstamākajiem kaitēkļiem skuju grauzējiem. Veicamie profilaktiskie pasākumi – kukaiņēdāju putnu piesaiste, izliekot un tīrot putnu būrītus.

Pārnadžu bojājumi

Pārnadžu izraisītie bojājumi apdraud priedes, egles un bērza jaunaudzes. Veicamie aizsardzības pasākumi nepieciešamības gadījumā:

- stādījumu apstrāde ar repelentiem („Plantskydd”; „Cervacol”) vai spirālēm;
- sadarbība ar 1132 medību kolektīviem, lai regulētu pārnadžu skaitu,
- piedalīšanās darba grupās par medību likuma grozījumiem un limitu apspriedēs

Sakņu trupe (*Heterobasidion annosum*)

Sakņu trupes infekcijas izplatīšanās risku egļu audzēs var novērst, ciršanu veicot ziemas periodā. Ja tas nav iespējams, tad vietās, kur tas ir ekonomiski pamatoti, ir jāapstrādā celmi pret sakņu trupes infekciju, kas tiek pārnesta ar gaisa plūsmām.

Lai novērstu ar gaisa plūsmām pārnestas infekcijas izplatīšanos caur celmu virsmu un braukšanas radītiem augsnes bojājumiem, vispirms ir jāplāno darbu veikšanas laiks. Pēc ciršanas darbiem jāveic svaigo celmu apstrāde.

Ja audze pirms ciršanas ir bijusi stipri bojāta, ir jāizvērtē vai nebūtu lietderīgi (atbilstoši likumdošanai) atjaunot ar citu sugu.

Invazīvās sugas

SODRA Latvia grupa pievērš pastiprinātu uzmanību invazīvo sugu kontrolei, sevišķi Sosnovska latvāņa (*Heracleum sosnowskyi*) apkarošanai. Grupas darbinieki ir apmeklējuši kursus par Sosnovska latvāņa (*Heracleum sosnowskyi*) apkarošanu, ko organizēja uzņēmums “Integrētās audzēšanas skola”. Kursu laikā meža meistari iepazinās ar jaunākajām metodēm invazīvās sugas apkarošanas jomā. Kopsavilkumu var atrast “Integrētās audzēšanas skola” rakstā “Latvijā atklāta un tiek ieviesta efektīva integrēta latvāņu apkarošanas metode!”²³.

Iegūtās zināšanas tiek nekavējoties pielietotas reālajā dzīvē. SODRA Latvia grupa izmanto minētās metodes savos īpašumos, lai apkarotu latvāņu invadētās teritorijas, kā arī ar iegūto informāciju dalās ar citiem meža īpašniekiem, sadarbības partneriem un pašvaldībām.

Papildus minētajam, SODRA Latvia grupa ir izstrādājis arī savu metodi cīņā ar Sosnovska latvāni - invadētā platība tiek apstādīta ar papeli. Papelei pieaugot, tā veido ļoti blīvu lapu klājumu. Saules trūkums atstāj būtisku ietekmi uz latvāņa labsajūtu, tāpēc jaunajai metodei būtu jādod jūtami rezultāti. SIA SODRA Latvia ir ierīkojusi izmēģinājumu stādījumus un, tiklīdz būs iegūti vērā ņemami rezultāti, izvērtēs jaunās metodes plašāku izmantošanu un popularizēšanu.

Arī citi pasākumi, ko šobrīd SODRA Latvia grupa neizmanto ir jāizvērtē un iespēju robežās jāpielieto. Pasākumu laikā stingri jāievēro darba drošības prasības.

Profilaktiskie pasākumi:

- darbības virzienu un pasākumu plāna izstrāde;
- esošo latvāņu invadēto vietu apzināšana;
- iespējamo sēklu izplatīšanās ceļu un latvāņiem viegli sasniedzamo platību apzināšana;
- informatīva programma iedzīvotāju izpratnes palielināšanai;
- problemātisko vietu apskate, lai laikus konstatētu jaunas latvāņu audzes;
- apzināto jauno latvāņu audžu iznīcināšana;
- komunikācija un sadarbība ar blakus zemes īpašumu īpašniekiem, kopējai problēmas risināšanai;
- nepārtraukta situācijas uzraudzība;

²³ Integrētās audzēšanas skola. Latvijā atklāta un tiek ieviesta efektīva integrēta latvāņu apkarošanas metode! [skatīts tiešsaitē 08.06.2017].

- monitorings

Apkarošanas metodes:

- mehāniskā (atsevišķiem augiem var izmantot izduršanu un/vai regulāru ziedkopu savākšanu);
- ķīmiskās (lielākām platībām var izmantot selektīvās iedarbības augu aizsardzības līdzekļus atbilstoši normatīvo aktu un FSC sertifikācijas prasībām).

Pēdējā piecgadē Sodra Latvia grupa ir veikusi latvāņu iznīcināšanas darbus ~ 1 200 ha (43.tabula) visā Latvijā tērējot vidēji 30 000 EUR katru gadu.

Jau ar 2019.gadu veikta īpašumu apsekošana, lai konstatētu lupīnu sastopamību. Rezultātā lupīnas konstatētas 42 īpašumos ar dominējošu vairākumu Latvijas austrumu reģionos. Ierobežojoši pasākumi pašreiz tiek veikti tikai lokāli, iespēju robežās nolaužot, salasot lupīnas. Uz doto brīdi Sodra Latvia grupas īpašumos ir konstatētas 19 dažādas invazīvas augu un dzīvnieku sugas. Visplašāk ir sastopams Sosnovska latvānis, daudzlapu lupīna.

Ar latvāņiem un lupīnām invadēto īpašumu sarakstu var iegūt Sodra Latvia grupas centrālajā birojā. Pamatojoties uz monitoringa datiem vienā īpašumā ir konstatēta sīkziedu sprigane.

Pateicoties Nacionālā meža monitoringam, ko veic Latvijas Valsts mežzinātnes institūts "Silava", mums ir pieejams kopējais Latvijas meža veselības stāvokļa monitorings, kas tiek izmantots ikdienas darbā, lai savlaicīgi novērtētu potenciālos riskus un pieņemtu nepieciešamos lēmumus, tādus kā situācijas papildus analīze un novērtējums dabā, nepieciešamais finansējums, darbinieku apmācības utt.

Meža aizsardzības pasākumu apjoms

gads	Fragaria	Myrtillus	Ruda	Zilupe Mežs	Sodra Mežs	Alfredsson Latvia	Kopā
2018	45	81	46	3			174
2019	150	43	48	4	25		270
2020	75	79	33	31	25		244
2021	56	146	52	27		1	282
2022	73	84	38		25	1	221
Kopā, ha	399	433	217	65	75	2	1 191

43. tabula. Sosnovska latvāņa (*Heracleum sosnowskyi*) apkarošanas apjoms, ha

aizsargātās platības, ha	Fragaria HA	Myrtillus HA	Ruda HA	Zilupe Mežs HA	Sodra Mežs HA	Kopā HA
2018	335	1 454	114	57	0	1 960
2019	270	1 707	134	79	63	2 252
2020	411	1 761	141	77	130	2 521
2021	424	2 071	105	126	185	2 910
2022	299	1 760	92	355	349	2 855
Kopā, ha	1 738	8 753	586	694	727	12 498

44. tabula. Stādu aizsardzības apjoms, ha

Kā redzams 44.tabulā, kopējie jauno stādījumu aizsardzības apjomi pēdējā piecgadē ir pārsnieguši 10 000 ha. Ikgadējās stādu aizsardzības izmaksas SODRA Latvia grupai tuvojas 300 000 EUR.

3.5. Meža infrastruktūra²⁴

Meža infrastruktūra sastāv no meža ceļiem, meliorācijas grāvjiem, stīgām un robežzīmēm. Meža infrastruktūrai ir svarīga nozīme koksnes resursu kvalitātes un ražības paaugstināšanā un meža izmantošanas izmaksu pazemināšanai. Kopējā meža infrastruktūras platība SODRA Latvia grupas meža zemēs ir 750 ha. SODRA Latvia grupa savos īpašumos regulāri veic meža ceļu uzturēšanu, grāvju uzturēšanu un tīrīšanu, stīgu tīrīšanu un robežzīmju atjaunošanu.

Infrastruktūras uzturēšanas izdevumi	2018	2019	2020	2021	2022	Kopā
EUR	181 738	202 660	376 444	350 321	287 666	1 398 829

45. tabula. **SODRA Latvia grupas veiktie ieguldījumi ceļu un infrastruktūras uzturēšanai**

Meža ceļi paredzēti piekļuvei meža platībām apsaimniekošanas darbu veikšanai, meža apsardzības un profilakses pasākumiem un koksnes resursu izvešanai. Pie meža ceļiem tiek pieskaitītas brauktuves, kuras var izmantot jebkurā gada laikā, un ceļus, kurus var izmantot labvēlīgos laika apstākļos. Ceļiem izmantotā infrastruktūras platība SODRA Latvia grupas meža zemēs ir 142 ha (46.tabula).

Meliorācijas sistēmas regulē augsnes ūdens režīmu, un tām ir ļoti liela nozīme koksnes resursu kvalitātes un ražības paaugstināšanā. Līdz ar to meliorācijas grāvju uzturēšanai, apauguma novākšanai un ūdensteces atjaunošanai (t.sk. bebru darbības seku laicīgai novēršanai) ir svarīga nozīme meža kvalitātes un ražības saglabāšanā. Meliorācijas sistēmām izmantotā infrastruktūras platība SODRA Latvia grupas meža zemēs ir 609 ha (46.tabula).

Stīgas sadala meža platības kvartālos (plānošanas vienībās) vai norobežo īpašumus no citu īpašnieku platībām. Ja to pieļauj braukšanas apstākļi, stīgas var tikt izmantotas arī meža apsardzības pasākumiem vai kokmateriālu transportam.

Ir uzsākts projekts ar SIA Baltic Satellite Service, kā rezultātā iespējams izdosies precizēt citai infrastruktūrai paredzētās platības (elektro tīkli u.c.).

²⁴ Dati apkopoti 05.05.2023

īpašnieks	Meža platība nogabalā (ha)	Ceļu platība nogabalā (ha)	Grāvju platība nogabalā (ha)
Alfredsson Latvia	546	1	3
Fragaria	15 691	15	103
Myrtillus	61 400	93	352
Ruda	5 497	8	42
Sodra Mežs	15 088	19	81
Zilupe Mežs	7 507	6	28
Kopā, ha	105 729	142	609

46. tabula. SODRA Latvia grupas infrastruktūra, ha

3.6. Meža infrastruktūras uzturēšana

Meža zemju meliorēšana

Vietās, kur tas nepieciešams meža ražīguma uzturēšanai, jāveic esošo meliorācijas grāvju tīrīšana un atjaunošana. Auglīgās augsnēs, kurās īslaicīgi uzkrājas virsūdeņi, kas var traucēt sekmīgu meža atjaunošanu, un tur, kur meliorācija ir atļauta normatīvo aktu ietvaros un to pieļauj FSC prasības, jāveic virsūdeņu novadīšana vai meliorācijas sistēmu uzturēšana.

Meža meliorācijas mērķis ir veicināt pieaugumu esošām mežaudzēm, kā arī nodrošināt sekmīgu meža atjaunošanas procesu. Pieauguma saglabāšanai un palielināšanai nepieciešams atjaunot arī vecākus grāvjus.

Esošie meliorācijas grāvji jāuztur kārtībā, veicot grāvju tīrīšanu vietās, kur tas nepieciešams grāvju drenējošās darbības uzturēšanai. Lai novērstu pārpurvošanos pēc koku ciršanas, nepieciešamības gadījumos jāveic lieko virsūdeņu novadīšana. Meliorācijas darbi ir jāveic pastāvošo normatīvo aktu ietvaros un ievērojot FSC Meža apsaimniekošanas standarta prasības.

Pirms lielu objektu meliorēšanas, tiek izvērtēts iespējamais iespaids uz skartajām apkārtnēm dabas vērtībām, piegulošām kaimiņu teritorijām.

Meža ceļu uzturēšana

Lai varētu nodrošināt piekļuvi mežu īpašumiem un lai varētu veikt plānošanu, ciršanas darbus, mežu apsaimniekošanu un koksnes tālāku transportēšanu, ir jāizbūvē un jāuztur ceļi. Ceļiem ir jābūt publiski pieejamiem, izņemot gadījumus, kad pastāv risks, ka tie varētu tikt bojāti, vai arī, ja SODRA Latvia grupai varētu rasties cita veida neērtības, piemēram, meža bojāšana un nekustamā īpašuma piesārņošana.

Ceļi tiek izbūvēti, pamatojoties uz kopējo ekonomisko ieguvumu, ko tie sniedz meža apsaimniekošanai. Lai nodrošinātu pastāvīgu pieeju ceļu tīklam, jāveic ceļu uzturēšana.

Veicot ceļu būvi, remontu vai uzturēšanu, uzmanība jāpievērš tam, lai tiktu nodrošināta ilgtspējīga drenāžas funkcija. Lai no plūdiem izvairītos arī ilgākā laika posmā, pastiprināta uzmanība jāpievērš ceļu caurteku konstrukcijām.

SODRA Latvia grupa 2017.-2022. gadā jaunus meža ceļu nav būvējusi un neplāno to darīt arī nākošajā piecgadē. Ceļu būvniecība var notikt tikai pēc valsts iestāžu pieprasījuma, sabiedrības interesēs.

3.7. Ainavu cirtes

Ainavu cirtes tiek veiktas ar mērķi paaugstināt meža un tā veidotās kultūrainavas estētisko vērtību, atsedzot meža ainaviskās vērtības, dabas un kultūrvēsturiskos objektus un veidojot un kopjot ainaviski vērtīgus skatus. Ainavu cirtēs tiek veidotas arī mežmalas un mozaīkveida ainavas. Tiek retināta arī paauga un pamežs, lai padarītu mežu caurredzamāku. Vienlaikus tiek saglabāti koki un krūmi, kas netraucē saskatīt ainavas elementus. Jāsaglabā arī maksimāli daudzveidīga meža struktūra. Kā liecina iedzīvotāju aptaujas, tad caurredzams mežs tiek uztverts kā cilvēkam un ģimenei draudzīgāks.

Ainavu cirtes veic vietās, kuras apmeklē (vai tiek plānots, ka apmeklēs) liels skaits cilvēku un kurās nepieciešams atsegt skatu uz vērtīgiem dabas vai kultūrvēstures objektiem (ezeri, upes, dižkoki, īpatnēji koki, laukakmeņi, interesanti reljefa objekti u.c.). Tāpat ainavu cirtes cērt meža aizsargjoslās ap pilsētām un gar ainaviskiem ceļiem. Pirms ainavu cirtes tiek noskaidroti skatupunkti un skatu perspektīvas.

Ainavu cirtes jāveic saskaņā ar Ministru kabineta 2012.gada 18.decembra noteikumiem Nr.935 "Noteikumi par koku ciršanu mežā". To izpilde tiek plānota sadarbībā ar vietējo sabiedrību un saskaņā ar vietējo teritorijas plānojumu. Ainavu ciršu izpildē jāņem vērā dabas aizsardzības prasības un aizsargājamo teritoriju individuālie apsaimniekošanas noteikumi. Ja ainavu cirte ĪADT plānā vai mikroliegumā nav paredzēta, tās izpilde jāaskaņo ar Dabas aizsardzības pārvaldi. Ainavu cirtes aizliegts veikt Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes krasta kāpu aizsargjoslā, aizsargjoslās gar purviem un mikroliegumu buferzonās.

Tiek veiktas šādas ainavu cirtes:

- cirtes, kas paredzētas vietējā līmeņa teritorijas attīstības plānošanas dokumentos;
- cirtes, kas paredzētas meža apsaimniekošanas plānā un saskaņotas ar ainavu arhitektu;
- cirtes, kas paredzētas ĪADT dabas aizsardzības plānā.

3.8. Meža apsaimniekošanas darbību ietekmes vērtējums un monitorings

Vides un saimnieciskās darbības monitorings ir sistemātiski stāvokļa novērojumi (mērījumi, aprēķini, statistiska), kas nepieciešami vides un saimnieciskās darbības stāvokļa vērtējumam, vides aizsardzības un saimnieciskās darbības pasākumu plānošanai un to efektivitātes kontrolei. Monitoringa galvenais uzdevums ir pastāvīgi iegūt dokumentālu informāciju, kuru iespējams apkopot un analizēt, lai konstatētu, vai tiek pildīti Sodra Latvia grupas īstermiņa uzdevumi un notiek virzība uz uzstādītajiem mērķiem. Monitoringā iegūtā informācija par iepriekšējo gadu līdz kārtējam FSC sertifikācijas auditam tiek aktualizēta meža apsaimniekošanas plānā.

Veicot monitoringu SODRA Latvia grupa sadarbojas ar valsts un pašvaldību iestādēm un meža nozares uzņēmumiem. Monitoringa datu ievākšanā un apkopošanā būtiska loma ir arī valsts uzturētajiem reģistriem, piemēram, Meža valsts reģistrs, Dabas datu pārvaldības sistēma Ozols, nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēma u.c.

Monitoringā ievācamā informācija:

- meža resursu stāvokļa un tā izmaiņu reģistrēšana un novērtējums (atjaunotās meža platības un tajās izmantotās sugas, meža platību kopšana, meža resursu pieaugums, vecuma sadalījums un sugu sastāvs, meža veselības stāvoklis),
- meža resursu ieguves un realizācijas apjomi (koksnes un nekoksnes resursi),
- koksnes tirdzniecības apjomu uzraudzība un to novērtējums,
- koksnes piegādes ķēdes sistēma,
- ekonomiskās darbības uzraudzība un tās novērtējums, t.sk. meža apsaimniekošanas izmaksas un efektivitāte,
- vides aizsardzības un darba drošības prasību pārkāpumi (MNK anketas),
- dati par medījamo dzīvnieku skaitu, to nodarītajiem postījumiem un nomedīšanas apjomiem (VMD dati),
- meža apsaimniekošanas un mežizstrādes darbu sociālā un vides ietekme (MKPC monitorings),
- augstvērtīgu mežu (HCV) monitorings (sadarbībā ar MKPC),
- vides stāvokļa un tā izmaiņu reģistrēšana un novērtējums, t.sk. būtiskas floras un faunas izmaiņas (MKPC monitorings),
- darbinieku apmierinātības aptauja (Sodra ikgadēja, neatkarīga aptauja par darbinieku labsajūtu)
- CO2 piesaistes/emisiju analīze.

Monitorings Sodra Latvia grupas mežos ir komplekss pasākumu kopums, kura mērķis ir savlaicīgi un proaktīvi iegūt datus, veikt situācijas analīzi un veikt nepieciešamos pasākumus, lai nepieļautu dabas vērtību mazināšanos kā arī veicinātu to vairošanos un ilgtspēju.

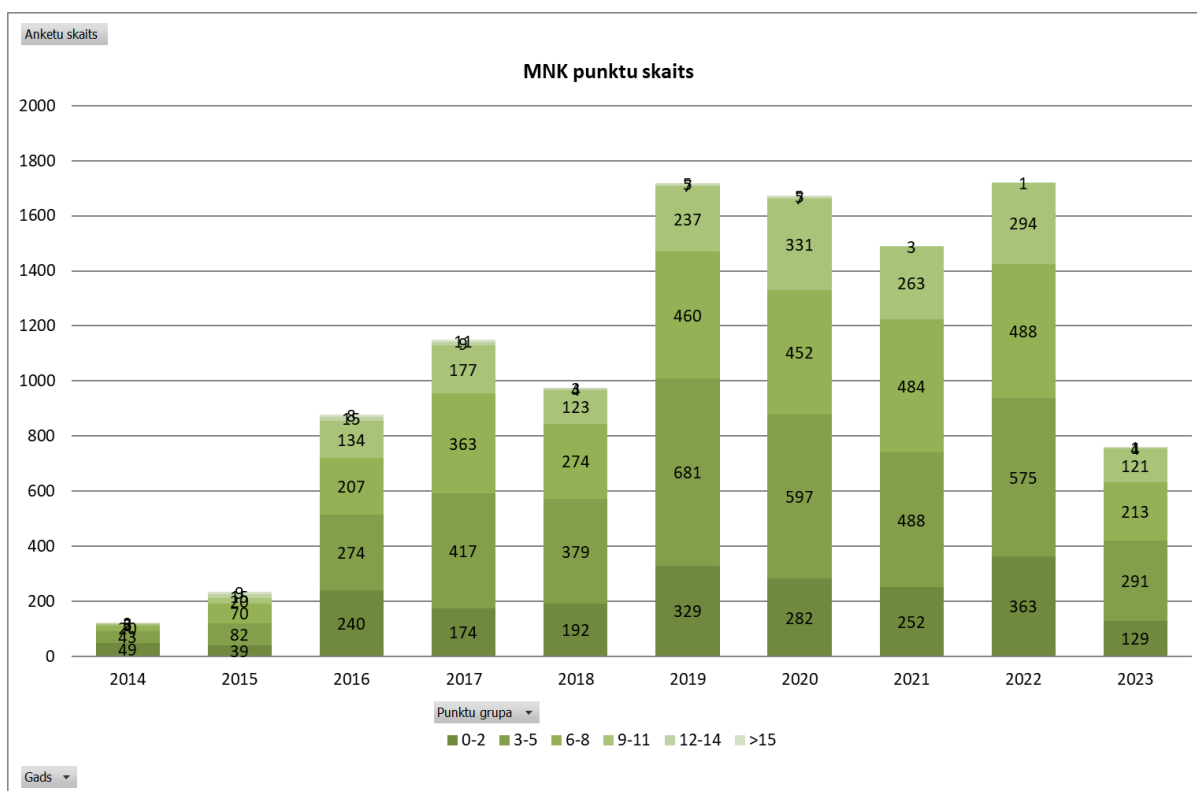
Iepriekšējos gados veikts HCV teritoriju monitorings. Biotopu eksperti ir apsekojuši teritorijas ar HCV_1; HCV_4 un HCV_5_6 apzīmējumiem, kuros ir veiktas mežizstrādes darbības, lai novērtētu Sodra grupas veikto darbību ietekmi uz apkārtējo vidi. Eksperti, apsekojot saimnieciskās darbības vietu un pieguļošās mežaudzes (ūdensteces, utt.) ne tikai sausi novērtē ietekmes esamību vai neesamību, bet sniedz plašu kopskatu par teritorijā sastopamām augu, ogu un sēņu sugām (tsk. DMB indikatorsugām), ūdensteču stāvokli, dabas vērtību attīstības potenciālu, kultūrvēsturiskā mantojuma sastopamību un daudzus citus parametrus, pamatojoties uz saskaņoto AUGSTVĒRTĪGO MEŽU novērtēšanas anketu. Būtisku iespaidu uz paliekošajām dabas vērtībām pēc Sodras veiktās saimnieciskās darbības kopumā eksperti nav konstatējuši. Vairākos gadījumos eksperti ir novērojuši saimnieciskās darbības labvēlīgo ietekmi – mežaudze kļuvusi sakoptāka, uzlabojies mitruma režīms. Apsekotajās cirmās eksperti ir konstatējuši, ka saimnieciskā darbība ir veikta ievērojot pastāvošās likumdošanas normas, kas papildus pasvītro Sodra grupas darbības kvalitāti.

Ekspertu novērojumi un ieteikumi, iespēju robežās, tiks papildus ņemti vērā plānojot nākošo periodu monitoringa objektus.

Meža apsaimniekošanas darbību ietekmes vērtējums vajadzīgs, lai novērtētu meža apsaimniekošanas un izmantošanas iespējamo ietekmi uz vidi un izstrādātu priekšlikumus nelabvēlīgas ietekmes novēršanai vai samazināšanai. Vērtējumā jāizmanto koksnes resursu modelēšanas dati, kā arī dati, kas iegūti vides un saimnieciskās darbības monitoringa pasākumu laikā.

Mežaudzes novērtēšanas anketa (MNK)

Neskatoties uz iepriekšējos periodos veikto dabas vērtību inventarizāciju Sodra Latvia grupa turpina sekot līdzi dabas procesiem savos mežos un ar piesardzību veic mežsaimnieciskās darbības. Pastāvīgā lietošanā ir ieviesta Mežaudzes novērtēšanas anketa (MNK), kuru obligāti ir jāaizpilda pirms veic mežizstrādes darbus.

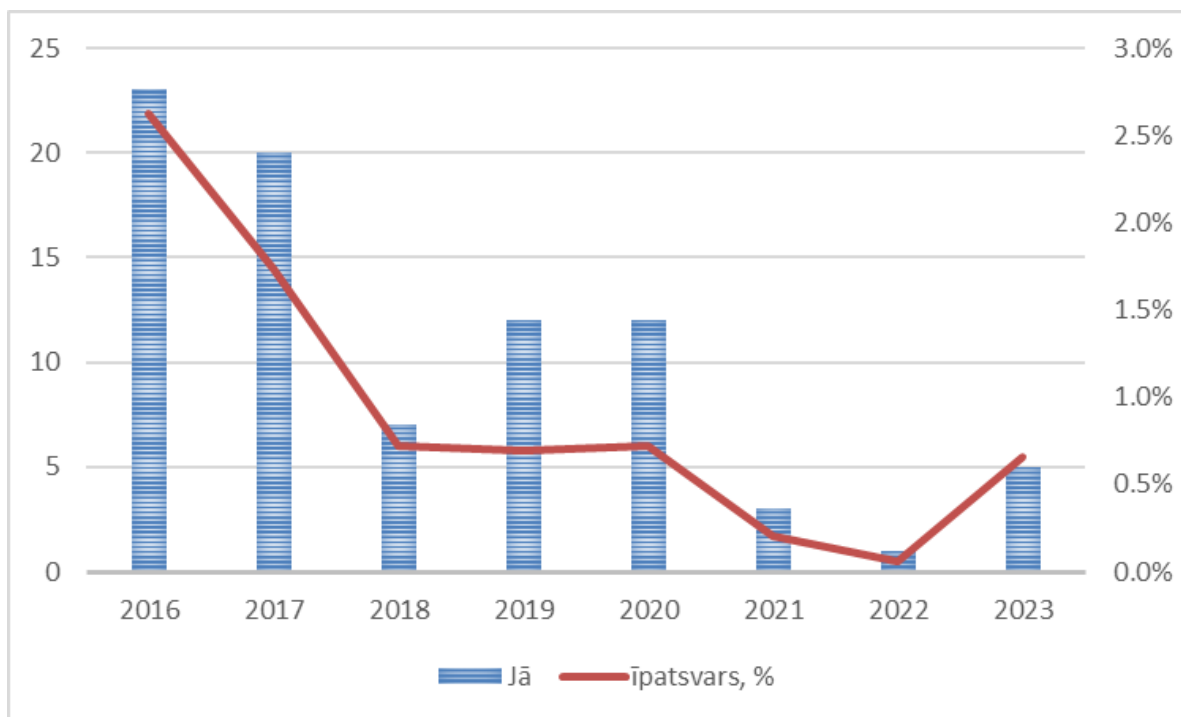

21. att. MNK anketas pa vērtējumu grupām, pa gadiem

Pēdējos 3 gados tika veikts salīdzinoši lielāks jaunu cirsmu sagatavošanas darbs, tāpēc ikgadējais MNK anketu skaits vidēji ir ap 1600 anketu. Gadījumos, kad tiek konstatēts liels skaits dabas vērtību un mežaudze potenciāli varētu tikt uzskatīta par aizsargājamu, Sodra Latvia grupas pārstāvju vēršas pie sertificētiem ekspertiem dabas vērtību noteikšanā un tiek saņemts apstiprinājums vai noliegums par katru konkrētās audzes atbilstību aizsargājamai teritorijai. Anketas ar 12 un vairāk punktiem jau 4. gadu pēc kārtas ir zem 1%. Pārējās Sodra grupas aizpildītajās augstvērtīgo mežaudžu novērtēšanas anketās tika konstatēts, ka ir gandrīz tikpat daudz cirsmu ar maznozīmīgu dabas vērtību apjomu (0-5 punkti), cik cirsmu ar vidēji nozīmīgu dabas vērtību apjomu (5-10 punkti). Anketās dominē atmirušā koksne, kritālas, bioloģiski veci koki un dzeņu sakalti koki.

Ņemot vērā ikgadējās monitoringa aktivitātes, pastiprinātos uzmanības pasākumus, pirmreizējo biotopu monitoringu, dabas skaitīšanas rezultātus un citu pasākumu kopumu, ir novērojamas tendences, ka aizvien mazāk ir neatklātu dabas vērtību Sodra Latvia grupas mežos. Būtisku lomu spēlē IT sistēmu vienota pieejamība un izmantošana, sadarbība ar DAP un LVM GEO slāņu izmantošana. Sākot ar 2023.gadu ir ieviesta jauna aplikācija GEO mobile, kas ļauj ātrāk un operatīvāk aizpildīt šīs anketas un pēc aizpildīšanas ir iespēja tās nekavējoties analizēt. Tas liecina par izveidotās sistēmas kvalitāti un spēju savlaicīgi, netraumējot vai neiznīcinot konstatēt dabas vērtības mūsu mežos un veikt visus

nepieciešamos pasākumus konstatēto vērtību aizsardzībai (21.att.). Tai skaitā arī samazinot nevajadzīgas darbības un jau savlaicīgi tiek konstatētas dabas vērtības un konkrētais objekts tiek attiecīgi klasificēts un turpmāka darbība notiek ar diferencētu pieeju.

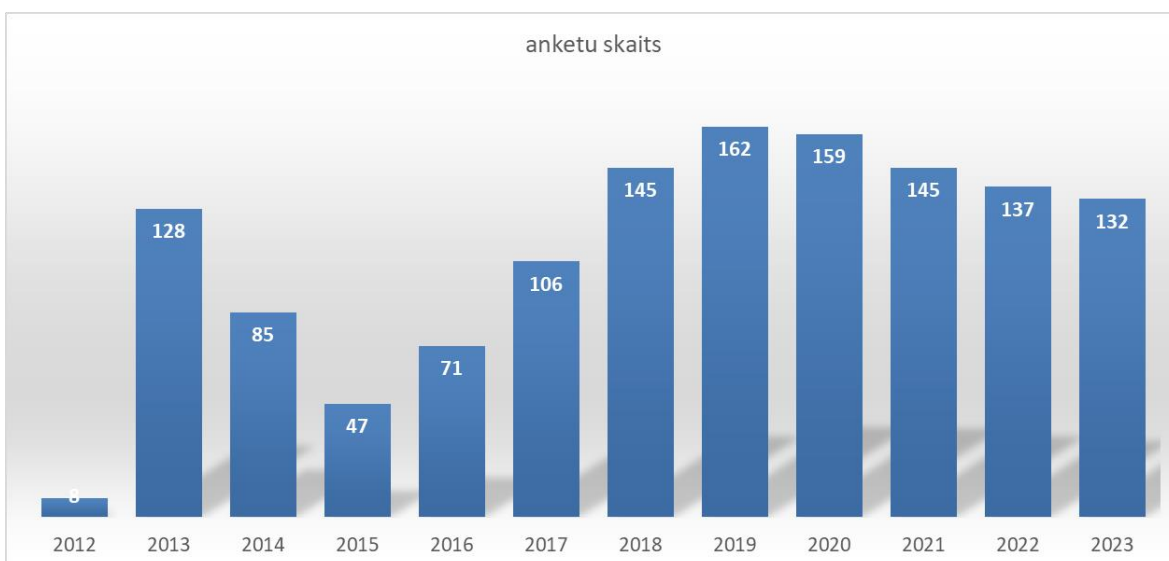
22. att. Potenciāli augstvērtīgo MNK anketu skaits pa gadiem un īpatsvars

Ar aizpildītajām anketām un kopsavilkumu var iepazīties uzņēmumā pēc pamatota pieprasījuma.

Mežsaimniecisko darbu anketas (MDA)

Sodra Latvia grupa veicot mežsaimnieciskās darbības meža īpašumos pastāvīgi seko līdz darbību kvalitātei un to ietekmei uz apkārtējo un darba vidi. Uzņēmuma darbinieki veic kontroles vizītes darbu izpildes laikā un aizpilda uzņēmumā izstrādātu novērojumu formu – mežsaimniecisko darbu izpildes anketu. Anketa pamatā sedz 2 nozīmīgas sadaļas nepilnības un pārkāpumi vides prasību jomā, kā arī nepilnības un pārkāpumi darba aizsardzības jomā. Gada laikā vidēji tiek veiktas ~ 140 šāda veida kontroles, kuras dod iespēju reaģēt vairākos līmeņos, gan nekavējoties, konstatējot konkrēto nepilnību pārbaudes laikā, gan proaktīvi analizējot veikto pārbaūžu kopējos rezultātus, akcentējot vājākās vietas un pastiprinot konkrēto jautājumu apskati turpmāko semināru laikā.

Anketu skaits 2022.gadā un šā gada sākumā ir pietiekošs, lai raksturotu esošo situāciju un varētu novērtēt izmaiņas un tendences. Salīdzinoši š.g. 5 mēnešos jau ir iesniegtas gandrīz tik pat anketu cik visa 2022. gada laikā, tādējādi šogad iespējams būs pieaugums.

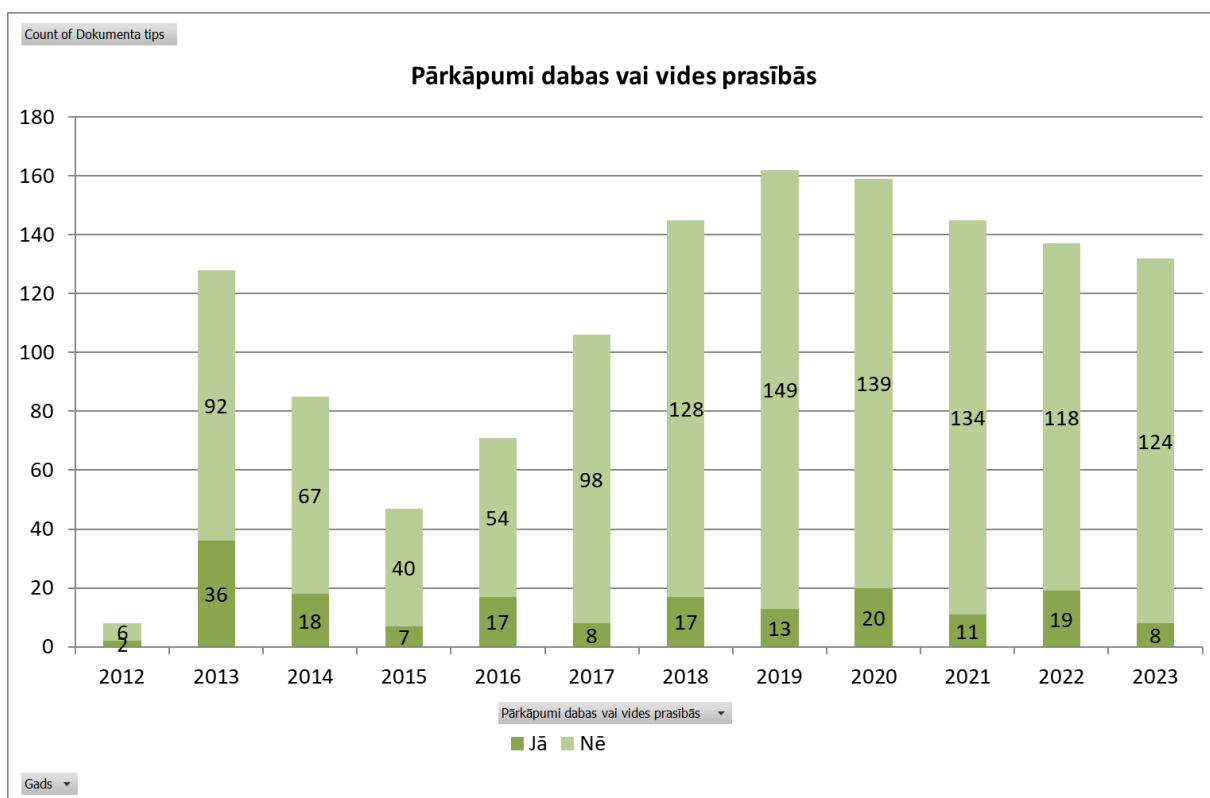
23. att. DPA anketu skaits un gadiem

Klātesošie apsprieda aktos fiksēto informāciju. Ir redzama Sodras grupas iekšējo pārmaiņu ietekme (sākot ar 2019.gadu, daudz jaunu sadarbības partneru) – mainās pārbaudītie sadarbības partneri, kas ir normāla uzņēmuma attīstība. 2021.- 2022.gados tika novērots kvalificēta darba spēka trūkums visās nozarēs un visā Latvijā. Šogad stāvoklis ir uzlabojies. Ar to saistīta kopējā situācija, ko gan nevar uzskatīt par pasliktinājušos. Apmācītie un zinošie mežsaimniecisko darbu veicēji pāriet uz augstāk kvalificētiem darbiem, to vietā nāk jauni darbinieki un pakalpojumu sniedzēji, darbinieku rotācijas ātrums palielinās un attiecīgi kompetence darba un vides aizsardzības jautājumos ir mainīga. Nevar vairs arī izcelt Latvijas austrumu daļu kā iepriekšējos gados.

Row Labels	Atbilstoši prasībām	Atbilstoši prasībām ar piezīmēm	Neatbilstoši prasībām	Grand Total
2012	4		4	8
2013	58		57	128
2014	48		34	85
2015	20		25	47
2016	33		26	71
2017	46		59	106
2018	78		66	145
2019	77		66	162
2020	113		37	159
2021	99		41	145
2022	113		24	137
2023	103		28	132
Grand Total	792		467	1325

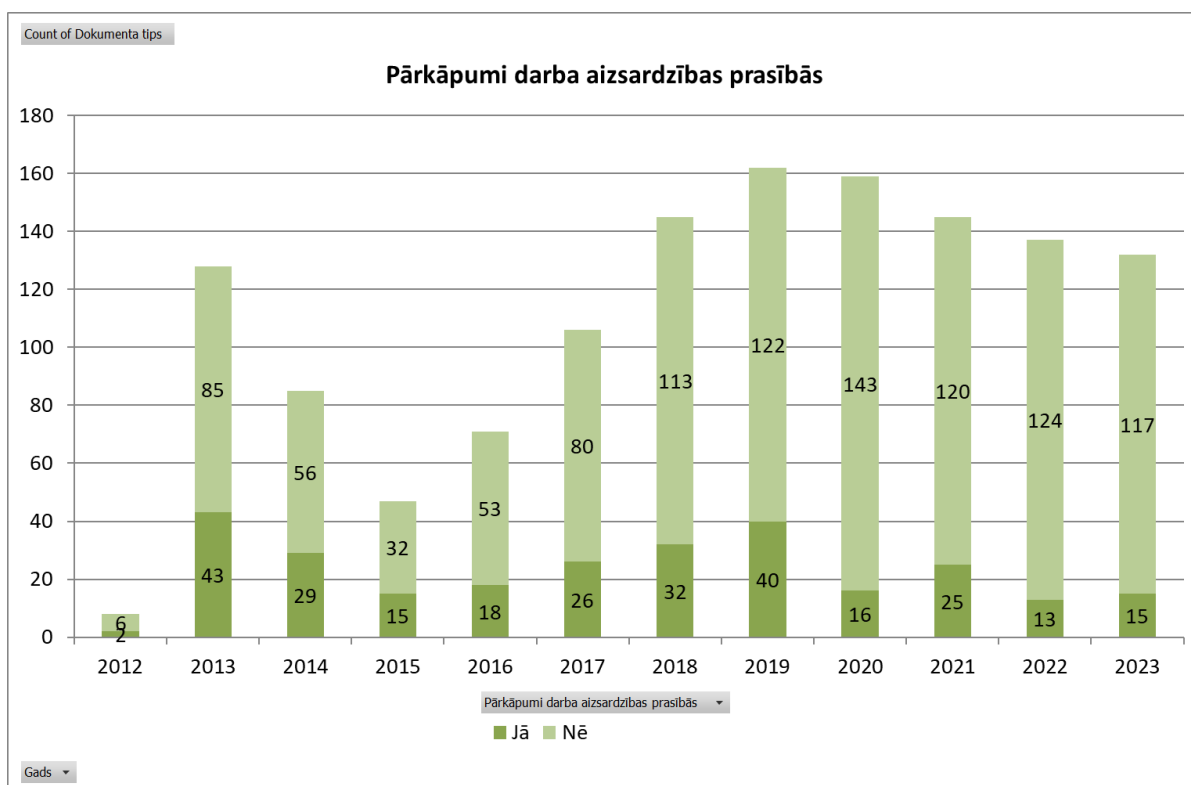
47. tabula. Darba izpildes kvalitātes kontrole

Darba izpildes kvalitāte, kas bija nosacīti pasliktinājusies 2019.gadā, uzlabojas un jau 2021.gadā atgriezās tajā līmenī kāds bija pirms restrukturizācijas. Par to jāpateicas veiktajiem informēšanas pasākumiem un semināriem.

24. att. DPA anketas (dabas un vides prasības)

Dabas un vides prasību pārkāpumi pārsvarā saistīti ar DLL esamību un risu veidošanos veicot mežizstrādi, kas konstatēti darbu izpildes laikā. Kopējam pārkāpumi īpatsvaram ir tendence samazināties.

25. att. DPA anketas (darba aizsardzības prasības)

Līdzīgi kā iepriekš arī pārkāpumi darba aizsardzības jomā saistīti ar jaunu pakalpojumu sniedzēju iesaistīšanos. Pamatā tie ir ar darba apgērbiem saistīti pārkāpumu akti (cimdi, neatbilstošas bikses utt.), kas tiek nekavējoties novērsti un parasti neatkārtojas pie kontrolpārbaudēm. Tomēr jāatzīmē, ka salīdzinoši bieži tiek novērotas piezīmes saistībā ar aptiecinu derīgumu vai esamību objektā. Šo aspektu īpaši akcentējam, pārbaudām atgādinām saviem pakalpojumu sniedzējiem. Vēl var novērot “dažādības palielināšanos” – vairāk atšķirīgu aizrādījumu salīdzinot ar periodu pirms reorganizācijas.

Ar aizpildītajām anketām un analīzi var iepazīties uzņēmumā pēc pamatota pieprasījuma.

Ietekmes uz vidi novērtējuma pamatnostādnes

Plānojot darbības (piem., meliorācija, ceļu būve utml.), kas var izraisīt būtiskas vides pārmaiņas apsaimniekojamās un blakusesošajās teritorijās un kuras var ietekmēt bioloģisko daudzveidību, augsni, gaisu, ūdeni, ainavu, materiālās vērtības, kultūras un dabas mantojumu, SODRA Latvia grupa ierosina veikt ietekmes uz vidi novērtējumu, iesniedzot rakstisku iesniegumu Valsts Vides dienesta reģionālajā vides pārvaldē. Šis process aprakstīts atsevišķā procedūrā „Ietekmes uz vidi novērtējums”, ko var saņemt pēc pamatota pieprasījuma.

Kā viens no rādītājiem SODRA Latvia grupas mežsaimnieciskās darbības ietekmei uz vidi ir meža veselības stāvoklis un licības par bioloģisko daudzveidību. Pēdējā laikā SODRA Latvia grupas

Īpašumos ir identificētas vairākas jaunas, iepriekš tur neesošas sugas, kas ir ļoti vērtīgas no bioloģiskās daudzveidības viedokļa. Eksperti SODRA Latvia grupas mežos ir atraduši tādas sugas kā:

- Dzeltenā dzegužkurpīte - *Cypripedium calceolus*,
- Jūras ērglis - *Haliaeetus albicilla*,
- Mazais ērglis - *Clanga pomarina*,
- Melnais stārķis - *Ciconia nigra*,
- Zivju ērglis - *Pandion haliaetus*,
- Baltmugurdzenis - *Dendrocopos leucotos*,
- Mednis – *Tetrao urogallus*,
- Ūpis - *Bubo bubo*,
- Vistu vanags - *Accipiter gentilis*,
- Jungermannija, gludkausiņa

Monitoringa anketas un rezultāti ir pieejami pēc pamatota pieprasījuma.

Monitoringa kopsavilkums un ietekmes uz vidi vērtējums:

- veiktā mežizstrāde nav atstājusi iespaidu uz bioloģisko daudzveidību (*...pēc mežizstrādes darbiem tiek konstatētas gan īpaši aizsargājamās sugas, gan indikatorsugas... , izvilcums no ekspertu slēdzieniem*);
- MI nav atstājusi būtisku ietekmi uz ūdensteču aizsargjoslām un to dabiskajām vērtībām;
- MI nav atstājusi būtisku ietekmi uz dabiskajiem biotopiem (MNK analīze);
- Sodra Latvia grupas izveidotā sistēma ļauj būt pārliecinātiem par esošo dabas vērtību aizsardzību un saglabāšanu (ilgtermiņa ciršanas aprēķins, ikgadējais pieaugums/ikgadējo izstrādi);
- mežsaimnieciskie darbi tiek veikti atbilstoši likumdošanai, kā arī ievērojot uzņēmuma izvirzītās prasības un noteikumus darba drošības un vides aizsardzības jomās (*...ciršana tikusi veikta atbilstoši MK noteikumiem...*, izvilcums no ekspertu slēdzieniem);
- cirsmu sagatavošanas etapā tiek veikti pietiekoši daudz nepieciešamo darbību, lai nepieļautu esošo dabas vērtību aizsardzību un saglabāšanu (MNK anketas, sadarbība ar DAP, biotopu inventarizācija);
- dzīvnieku populācijas pieaugums būtiski ietekmē jaunaudžu veselību un kvalitāti (statistika, diskusijas nozarē, jaunaudžu bojājumu fakti, izmaksas jaunaudžu aizsardzībai);

- Sodra Latvia grupas mežos katru gadu tiek atklāti aizvien jauni biotopi un veidoti mikroliegumi, kas liecina par atbildīgu mežsaimniecību (stabilis, ikgadējs aizsargājamo platību palielinājums);
- ieviestais ISO 14 001 kvalitātes sertifikāts uzlabo kopējo uzņēmuma darbības kvalitāti;
- sabiedrības un valsts iestāžu attieksme pret uzņēmumu ir pozitīva (sabiedrības atsauksmes, komunikācija ar sabiedrību, Sodra iesaistīšanās meža sektora procesos);
- Sodra Latvia īpašumos esošo meža īpašumu ilgspēja, dabas vērtību kvalitāte un daudzums kā arī meža īpašumu ekoloģiskā, ekonomiskā, sociālā vērtība katru gadu palielinās (īpašumu ekonomiskā vērtība, audžu ražība, kopējās krāja izmaiņas, atjaunošanas politika ar kvalitatīviem stādiem);
- Sodra Latvia darbinieki ir uzsākuši uzņēmuma arodbiedrības veidošanu, kas liecina par pašapziņas briedumu gan uzņēmuma kolektīvā kā arī uzņēmuma vadībā, kas atbalsta minēto procesu;
- Darbu izpildes kontrole norāda uz nepieciešamību pastāvīgi nodrošināt atkārtotus seminārus un apmācības Sodra Latvia grupas sadarbības partneriem. Tas ļauj saglabāt nekvalitatīvi vai bīstami veiktu darbu vai situāciju gadījumus uzņēmumam pieņemamā līmenī.

3.9. Meža apsaimniekošanas plāna aktualizācija

Meža apsaimniekošanas plāns ar iekšējās uzraudzības, kontroles un plānošanas rezultātiem tiek aktualizēts līdz kārtējam FSC sertifikācijas auditam.

Meža apsaimniekošanas plāns ar pielikumiem un procedūrām ir pieejams SIA SODRA Latvia centrālajā birojā Rīgā, Kronvalda bulvārī 10-31. Meža apsaimniekošanas plāna un to pielikumu kopijas tiek izsniegtas pēc pamatota pieprasījuma, kurā norādīts pieprasītās informācijas pielietojuma mērķis, izskatīšanas. Pieprasījumu var nosūtīt uz e-pastu: dokuments.latvia@sodra.com, pa pastu (SIA SODRA Latvia, Kronvalda bulvāris 10-31, Rīga, LV-1010) vai iesniegt, personīgi ierodoties SIA SODRA Latvia Rīgas birojā.

Priekšlikumus par Meža apsaimniekošanas plānu vietējie iedzīvotāji un ieinteresētās personas var iesniegt SIA SODRA Latvia Rīgā, Kronvalda bulvārī 10-31, vai arī nosūtīt uz e-pastu dokuments.latvia@sodra.com.

© 2012-2023 SIA SODRA Latvia. Visas tiesības aizsargātas. Šī dokumenta vai tā daļu kopēšana, modificēšana, uzglabāšana, arhivēšana un publiskošana ir kategoriski aizliegta.